

SLUŽBENI VJESNIK

Broj 2/2007.

BISKUPIJA
MOSTARSKO-DUVANJSKA
I TREBINJSKO-MRKANSKA

SLUŽBENI VJESNIK

Biskupija
Mostarsko-duvanjska i
Trebinjsko-mrkanska

Izdavač

Biskupski ordinarijat Mostar

Glavni urednik

Don Ante Luburić
kancelar

Odgovorni urednik

Msgr. Srećko Majić
generalni vikar

Lektor

Don Ilija Drmić

Grafička obrada

Crkva na kamenu

Tisak

Suton, Široki Brijeg

Slika na naslovnici

Katedrala i Biskupski ordinarijat u Mostaru

Slika na zadnjoj korici

Katedrala u Trebinju

SADRŽAJ

U SUSRET KRIŽEVU 2007.	
Što je za nas katolike Kristov križ?	5
I. DOKUMENTI SVETE STOLICE	7
Papina homilija u Efezu	8
Papina poruka za 44. svjetski dan molitve za duhovna zvanja	9
Papina poruka za 41. svjetski dan sredstava društvenih komunikacija	11
Papina poruka za Svjetski misijski dan	12
Papini pozdravi vjernicima iz Hercegovine	15
II. BISKUPSKA KONFERENCIJA BOSNE I HERCEGOVINE	21
Priopćenje 40. redovno zasjedanje Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine	22
Izvanredno zasjedanje BKBiH	23
III. MOSTARSKO-DUVANJSKA I TREBINJSKO-MRKANSKA BISKUPIJA	25
Imenovanja i razrješenja	26
Svećeničko ređenje	28
Prezbiterijalno vijeće	29
Zbor savjetnika Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije	31
Svećeničke duhovne vježbe u godini 2007.	32
NOVA BOGOŠTOVNA MJESTA	33
Otvorena kriptu svetoga Mateja u Mostaru	33
Blagoslov filijalne crkve u Gornjoj Blatnici	33
Blagoslovljena kapelica Uzašašća Gospodinova	33
BISKUP NA PROVINCIJSKOM KAPITULU	35
Homilija	35
Pozdrav na Izbornom kapitulu	36
RAZNI DOPISI BISKUPSKOGA ORDINARIJATA	39
Biskupova čestitka novoizabranom provincijalu HFP dr. fra Ivanu Sesaru	40
Dopuštenje da se osnuje redovnička sestarska zajednica u Ljubuškom	41
Polugodišnje izravnavanje računa s Ekonomatom Biskupije	42
Pravilnik o crkvenim maticama i drugim uredskim knjigama	43
Dostava knjige <i>Crkva i Država u BiH - zakoni, podzakonski akti, ugovori i komentari</i> za potrebe župnih ureda	44
Prikupljanje podataka o oduzetoj crkvenoj imovini za vrijeme komunističke vladavine, na području Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije	45
PROVEDBA DEKRETA ROMANIS PONTIFICIBUS	47
Odgovor na poziv za krizmu u Grudama	47

Vlč. Martinu Planiniću otpuštenu iz Reda Manje braće	49
Priopćenje katoličkoj javnosti o Presudi Vrhovnoga suda Katoličke Crkve	50
Priopćenje javnosti o nevaljanim krizmama	52
Svećenici otpušteni iz Reda manje braće	53
Svećenici franjevci bez ovlasti ispovijedanja	54
 MEĐUGORSKA DOGAĐANJA	 55
Crkvene norme za voditelje duhovnih vježbi za molitvene susrete i slične sastanke	55
PRIOPĆENJE - O. Raniero Cantalamessa, O.F.M. Cap. ne predvodi duhovne vježbe u Međugorju	56
Iz propovijedi u Međugorju, 2006.	57
Propovijed na krizmi u Međugorju, 2007.	58
Međugorje - tajne, poruke, zvanja, molitve, ispovijedi, komisije	61
 REDOVNICI U MOSTARSKO-DUVANJSKOJ BISKUPIJI 2007. GODINE.....	 68
Umro fra Dobroslav Stojić	69
Biskupova kratka kronika	70
 SVEĆENIČKI BISKUPIJSKI KANDIDATI 2007./2008. GODINE	 76
Bogoslovi	76
Sjemeništarcu	76
 CRKVENI MUZEJI I GALERIJE	 77
Posjet muzeju u Gorici	77
Posjet muzeju i Galeriji u Neumu	77
 Dijecezanski svećenici Trebinjsko-mrkanske biskupije preminuli prije 1881. godine	 78

U SUSRET KRIŽEVU 2007.

ŠTO JE ZA NAS KATOLIKE KRISTOV KRIŽ?

Nedavno je skupina mladića, koji se tako ponašaju kao da “žive kao neprijatelji križa Kristova” (*Fil* 3, 18), porazbijala, ne znamo više po koji put, kamena postolja za križne postaje uz Križevac u Stocu. Ovaj put neke su postaje dokrajčene temeljito. Sve gledamo, hoće li se već jednom ti rušitelji religioznih simbola prestati boriti protiv križeva uz putove i protiv postolja za križeve. Ali nikako se zaustaviti. A učitelji tolerancije radije tolerantno gledaju neprijatelje religijskih osjećaja kako obaraju kršćansko znakovlje, umjesto da suvremenom divljaluuku pravedno i konačno stanu u kraj!

Besmisleno je pozivati se danas na srednjovjekovne “križare” i uspoređivati današnje i svedremene štovatelje Kristova Križa u Mostaru, Stocu i cijeloj Hercegovini s nekadašnjim “križarima” i “križarskim vojnama”! Križ je Isusov bio i prije i poslije “križara” neizmjerena i vječna vrijednost kršćanskih vjernika.

Kad mi katolici govorimo o križu, mi se moramo izuti i bositi stati na sveto tlo gdje je pobijen Kristov križ. Kršćaninu je križ svetinja, svetinja da ne može potresnija. Eto kakva svetinja: kad želi pokazati istinitost svojih riječi, kad kani potvrditi nekomu svoju vjernost, kada hoće izreći najsvečaniju prisegu, onda se zaklinje rukama i riječima na Križ. Ne na drvo križa, nego na Onoga koji se dao raspeti na drvo križa, na Krista Gospodina, Sina Božjega.

Mi kršćani na križu vidimo čovječstvo Isusovo. Uvijek je bilo u svijetu raznih doketa, pričinjačaca, gnostika, koji su naučavali da Isus nije trpio, ni raspet ni umro, da je to netko drugi umjesto njega, Šimun Cirenac, i tako. Takva tvrdnja, s kršćanskoga stajališta, nije samo teška zabluda, nego i teška uvreda, da nam drugi niječu glavnu dogmu vjere. Evanđelja, koja su iz Isusova vremena, točno nam i u detalje opisuju Kristovo raspeće, preminuće i uskrsnuće! A protutvrdnje dolaze nam po 600 ili 700 godina zakašnjenja. I pitamo

se: kakav bi trebao biti “dijalog” o toj središnjoj temi prema kojoj se odnosimo dijametralno suprotno?

Mi kršćani na križu vidimo hrabrost Kristovu. Raspinjanje, pribijanje čavlima kroz ruke, kroza živce, kroz krvne arterije i vene, ugroženo disanje, cirkulacija, Bog na izdisaju. Tri vjekovječna sata. Isus nije htio uzeti opij, morfij, što li, jer je htio otvorena oka, nezamagljene pameti dočekati smrt. To je najveći stupanj smjelosti i najsnažnija vrsta svijesti.

Mi kršćani na križu vidimo Isusovo poistovjećenje s grješnicima. On, sama pravda, među dvojicom razbojnika, kriminalaca. Ubroyen je među zločince. Isus je uvijek bio prijatelj carinika i grješnika, pa i na križu.

Mi kršćani na križu vidimo božansko oproštenje Isusovo. Dok mu čavlima probijaju ruke, on izgovara riječi: “Oče, oprosti im, ne znaju što čine” (*Lk* 23, 34). Osobito se vidi dar oproštenja prema raskajanu razbojniku: “Isuse, sjeti me se...”, a Isus će njemu: “Zaista, tebi kažem: danas ćeš biti sa mnom u raj!” (*Lk* 23, 42-43). U Isusu, Sinu Božjemu, imamo Očevo oproštenje svih naših znanih i neznanih grijeha, ali se traži da i mi budemo toga svjesni i dostojni takva Božjega oproštenja.

Mi kršćani na križu vidimo Isusovu nesebičnost. On i na križu ne misli na sebe, nego misli na druge, u prvome redu na svoju majku, nju preporučuje svomu učeniku Ivanu da se sinovski pobrine za nju, a ona će se majčinski pobrinuti za njega (*Iv* 19, 26).

Mi kršćani na križu vidimo Isusovo uronjenje u ljudsku bijedu. On na križu vapi: “Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio” (*Mt* 27, 46). Jest to početak psalma 22, ali psalmist završava trijumfalno: “Svi potomci Izraelovi, njega se bojte! Jer nije prezreo ni zaboravio muku jadnika i nije sakrio lice svoje od njega; kad ga je zazvao, on ga je čuo” (22, 24-25).

Mi kršćani na križu vidimo kako Isus umire u miru. On je umro kao kad se malo dijete s molitvom “anđele moj mili” uvede u san. On je naslonio svoju glavu na sigurni jastuk Božji. I zaspao. On nije umro razderana srca i razdvojene svijesti, očajan, nego je, i unatoč najdubljim bolima ljudske naravi, preminuo kao netko tko je zadovoljan, prezadovoljan, jer je izvrsno obavio svoj posao, točno po Očevu planu: “Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!” (Lk 23, 46), odnosno: “Svršeno je”, te nakloni glavu i predade duh (Iv 19, 30).

Mi kršćani egzistencijalno vjerujemo da je Isus Sin Božji, Svjetlo od Svjetla, pravi Bog od pravoga Boga, da je rođen u vječnosti od Oca nebeskoga, da je rođen u vremenu od Djevice Marije, snagom Duha Svetoga, da je umro na križu za svakoga čovjeka na

ovome svijetu, da je uskrsnuo od mrtvih radi našega opravdanja, da nam je donio vječno spasenje, i da ovisi o nama kako ga primamo. Zato je svojom smrću i uskrsnućem postao jedini Posrednik između Boga Oca i svih ljudi na zemlji, jedini Spasitelj svega roda ljudskoga. To je konstantna, sržna, bitna i nepobitna nauka kršćanstva uopće.

Toga se sjećamo posebnim blagdanom Uzvišenja Svetoga Križa, 14. rujna. Toga je dana 1980. godine posvećena katedrala Marije Majke Crkve u Mostaru. Toga je dana 1992. godine trebalo biti biskupsko ređenje u istoj katedrali, ali su nas neprijateljske granate otjerale u Neum, u tada nedovršenu crkvu Gospa od Zdravlja.

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te, jer si svojim svetim križem svijet otkupio!

Ratko Perić, biskup

I.
DOKUMENTI SVETE STOLICE

PAPINA HOMILIJA U EFEZU

29. studenoga 2006.

Draga braćo i sestre!

U ovom euharistijskom slavlju želimo dati hvalu Gospodinu za divno majčinstvo Marijino, otajstvo koje je ovdje u Efezu, na ekumenskom Koncilu 431. godine, svečano ispovjedbno i proglašeno. U ovome mjestu, jednomu od najdražih kršćanskoj zajednici, došli su u hodočašće moji časni prethodnici Sluge Božje Pavao VI. i Ivan Pavao II. koji je boravio u ovom Svetišću 30. studenoga 1979. malo manje od godine dana od početka svoga pontifikata. Ali ima jedan moj Prethodnik koji nije bio Papa nego kao Papinski predstavnik od siječnja 1935. do prosinca 1944. i na kojega spomen još uvijek izaziva toliko poštovanje i simpatiju: blaženi Ivan XXIII., Angelo Roncalli. On je gajio veliko poštovanje i divljenje prema turskom narodu. S tim u svezi drago mi je podsjetiti na izraz koji se čita u njegovu Dnevniku duše: "Ja volim Turke, cijenim naravne kvalitete ovoga naroda koji ima također svoje mjesto pripremljeno na putu civilizacije" (br. 741). On je osim toga, ostavio na dar Crkvi i svijetu duhovni stav kršćanskoga optimizma, utemeljen na dubokoj vjeri i na trajnom jedinstvu s Bogom. Prožet tim duhom, obraćam se ovoj Naciji i, na osobit način, "malomu stadu" Kristovu koje živi u njoj, da ga ohrabrim i očitujem mu svoju ljubav cijele Crkve. S velikom ljubavlju pozdravljam sve vas, ovdje nazočne, vjernike Smirne, Mersina, Iskenderuna i Antakije, i druge koji su došli iz raznih dijelova svijeta; kao i one koji nisu mogli sudjelovati u ovom slavlju ali su duhovi ujedinjeni s nama. Pozdravljam, napose, mons. Ruggera Franceschinija, nadbiskupa Smirne, mons. Giuseppea Bernardinija, isluženoga nadbiskupa Smirne, mons. Luigija Padovanesea, svećenike i redovnice. Hvala vam na nazočnosti, na vašem svjedočanstvu i vašem služenju Crkvi u ovoj blagoslovljenoj zemlji gdje je, u počecima kršćanska zajednica doživjela ve-

like razvoje, kako svjedoče i brojna hodočašća koja se poduzimaju u Tursku.

Majka Božja Majka Crkve

Slušali smo odlomak Ivanova Evanđelja koji poziva na razmatranje trenutka Otkupljenja, kada je Marija, sjedinjena sa Sinom u prikazanju Žrtve, proširila svoje materinstvo na sve ljude, i napose na učenike Isusove. Povlašteni svjedok toga događaja jest sam autor četvrtoga Evanđelja, Ivan, jedini od apostola koji je ostao na Golgoti zajedno s Majkom Isusovom i drugim ženama. Marijino materinstvo, započeto s *Neka mi bude* u Nazaretu, dovršava se pod križem. Ako je istina, kao što primjećuje sv. Anzelmo, da je "od trenutka Fiata Marija nas sve počela nositi u svome krilu, majčinsko zvanje i poslanje Djevice prema onima koji vjeruju u Krista stvarno je započelo kada joj je Isus rekao: "Ženo, evo ti sina" (Iv 19, 26). Vidjevši odozgor s Križa Majku i ondje pokraj učenika kojega je ljubio, umirući je Krist prepoznao prvine nove Obitelji koju je došao oblikovati u svijetu, sjeme Crkve i novoga čovječanstva. Stoga se obratio Mariji zovući je "ženo" e ne "majko"; termin koji je, međutim, upotrijebio kad je nju povjerio učeniku: "Evo ti majke" (Iv 19, 27). (...).

PAPINA PORUKA ZA 44. SVJETSKI DAN MOLITVE ZA DUHOVNA ZVANJA

29. travnja 2007. - 4. vazmena nedjelja

U Vatikanu, 10. veljače 2007.

“Poziv u službi Crkve kao zajedništva.”

Poštovana subraćo u biskupstvu,
draga braćo i sestre!

Godišnji Svjetski dan molitve za duhovna zvanja dobra je prigoda da se ukaže na značenje zvanja u životu i poslanju Crkve te da se pojača naša molitva kako bi zvanja rasla brojem i kvalitetom. U povodu predstojećega Svjetskog dana molitve želio bih svrnuti pozornost svega Božjega naroda na ovu vrlo aktualnu temu: “Poziv u službi Crkve kao zajedništva.”

Kad sam protekle godine na općim audijencijama srijedom započeo novi niz kateheza koji je bio posvećen odnosu između Krista i Crkve, ukazao sam na to kako se prvo kršćansko zajedništvo u svojoj izvornoj prvoj skupini počelo izgrađivati u času kad je nekoliko ribara iz Galileje susrelo Isusa te su dopustili da ih osvoji njegov pogled, njegov glas, i prihvatili njegov snažni poziv: “Hajdete za mnom i učinit ću vas ribarima ljudi” (Mk 1, 17; usp. Mt 4, 19). Zapravo je Bog neprestano izabirao neke ljude koji su trebali neposrednije surađivati na ostvarenju njegova spasenjskoga plana. Na početku je pozvao Abrahama kako bi od njega učinio “velik narod” (Post 12, 2), a potom Mojsija kako bi Izraela oslobodio iz egipatskoga ropstva (usp. Izl 3, 10). Uvijek je iznova određivao ljude, napose proroke, kako bi sačuvao i na životu održao savez sa svojim narodom. U Novome je Zavjetu Isus, obećani Mesija, pojedinačno pozvao apostole da budu

s njime (usp. Mk 3, 14) i da sudjeluju u njegovu poslanju. Na Posljednjoj večeri, kad im je naložio da nastave spomen njegove smrti i njegova uskrsnuća sve do njegova slavnoga povratka na kraju vremena, uputio je za njih usrdnu molitvu Ocu: “I njima sam očitovao tvoje ime, i još ću očitovati, da ljubav kojom si ti mene ljubio bude u njima - i ja u njima” (Iv 17, 26). Stoga se poslanje Crkve zasniva na prisnom i vjernom zajedništvu s Bogom.

Konstitucija *Lumen gentium* Drugoga vatikanskog koncila opisuje Crkvu kao “puk skupljen u jedinstvu Oca i Sina i Duha Svetoga”,¹ u kojemu se odražava otajstvo Božje. Stoga u njemu se očituje ljubav Trojstva te, zahvaljujući djelovanju Duha Svetoga, svi njegovi članovi čine “jedno tijelo i jedan duh” u Kristu. Ponajprije kad se sabire na euharistiju taj narod, koji je organski ustrojen pod vodstvom svojih pastira, živi otajstvo zajedništva s Bogom i s braćom. Euharistija je izvor onoga crkvenog jedinstva za koje je Isus molio u predvečerje svoje muke: Oče, “neka i oni u nama budu da svijet uzvjeruje da si me ti poslao” (Iv 17, 21). Iz toga prisnog zajedništva proizlazi zahtjev da uspiju velikodušna zvanja u službi Crkve: srce vjernika, ispunjeno Božjom ljubavlju, biva ponukano da se posvema posveti kraljevstvu Božjem.

Za promicanje zvanja stoga je važan pastoral koji je pozoran na otajstvo Crkve kao zajedništva. Jer tko živi u složnom, suodgovornom i brižnom crkvenom

¹ *Lumen gentium*, br. 4.

zajedništvu, zacijelo lakše uči prepoznati Gospodinov poziv. Skrb za duhovna zvanja stoga zahtijeva stalan “odgoj” za slušanje Božjega glasa, po uzoru na Elija koji je mladome Samuelu pomogao razumjeti ono što ga je Gospodin tražio te to spremno provesti u djelo (usp. *1 Sam* 3, 9). Poslušno i vjerno slušanje moguće je, međutim, samo u ozračju prisnoga zajedništva s Bogom. A to ozračje nastaje prije svega u molitvi. U skladu s izravnim Gospodinovom zapovijeđu, moramo izmoliti dar zvanja tako da neumorno i zajednički molimo s “gospodarom žetve”. Poziv je izrečen u pluralu: “Molite dakle gospodara žetve da pošalje radnike u žetvu svoju” (*Mt* 9, 38). Taj Gospodinov poziv upravo odgovara duhu “Očenaša” (usp. *Mt* 6, 9), molitve koju nas je on naučio i koja, prema poznatoj Tertulijanovoj riječi, predstavlja “sažetak čitavoga evanđelja”.² S toga je gledišta od pomoći još jedna Isusova riječ: “Ako dvojica od vas na zemlji jednodušno zaištu što mu drago, dat će im Otac moj, koji je na nebesima” (*Mt* 18, 19). Dobri nas Pastir dakle poziva da zajednički i usrdno molimo nebeskoga Oca da pošalje zvanja u službi Crkve kao zajedništva.

Drugi vatikanski koncil posegnuo je za pastoralnim iskustvom proteklih stoljeća te istaknuo kako je važno buduće svećenike izgrađivati za istinsko crkveno zajedništvo. O tome čitamo u dekretu *Presbyterorum ordinis*: “Prezbiteri, vršeći - razmjerno prema dijelu svoje vlasti - službu Krista Glave i Pastira, okupljaju u biskupovo ime Božju obitelj, kao bratsku zajednicu usmjerenu prema jedinstvu, i po Kristu u Duhu je dovođe Bogu Ocu.”³ Te koncilske riječi našle su odjeka u Postsinodskoj apostolskoj pobudnici *Pastores dabo vobis*, koja ističe: Svećenik je “sluga Crkve zajedništva jer ujedinjen s biskupom i u prisnom odnosu s prezbiterijem gradi jedinstvo crkvenoga zajedništva u usklađenosti različitih zvanja, karizmi i služba”.⁴ Nužno je da se unutar kršćanskoga naroda svaka služba i svaka karizma ravna prema potpunome jedinstvu, a zadaća je biskupa i svećenika da ih promiču u skladu sa svakim drugim crkvenim pozivom i svakom drugom crkvenom službom. Tako je, primjerice, i posvećeni život na svoj posve osobit način u službi toga zajedništva, kao što se jasno ukazuje u Apostolskoj postsinodskoj pobudnici *Vita consecrata* mojega časnoga prethodnika Ivana Pavla II.: “Posvećeni život je jamačno zaslužan što je djelotvorno pridonio da se u Crkvi održi životom potreba bratstva kao ispovijesti Trojstva. Trajnim

promicanjem bratske ljubavi i u obliku zajedničkoga života, on je objavio da sudjelovanje u trinitarnom zajedništvu može izmijeniti ljudske odnose, stvarajući novi tip solidarnosti.”⁵

U središtu svakoga kršćanskog zajedništva nalazi se euharistija, izvor i vrhunac života Crkve. Tko se stavlja u službu evanđelja, taj kroči naprijed, ako iz euharistije živi, u ljubavi prema Bogu i bližnjemu te na taj način pridonosi izgradnji Crkve kao zajedništva. Možemo reći da “euharistijska ljubav” pokreće zauzetost čitave Crkve u odnosu na zvanja te joj daje utemeljenje, jer, kao što sam napisao u enciklici *Deus caritas est*, zvanja na svećeništvo i na druge službe i dužnosti u Božjemu narodu uspijevaju ondje gdje ima ljudi u kojima Krist biva vidljiv, u svojoj riječi, u sakramentima, a napose u euharistiji. Jer “u liturgiji Crkve, u njezinim molitvama, u živoj zajednici vjernika, doživljavamo Božju ljubav, opažamo njegovu prisutnost i učimo na taj način prepoznati ga u svojoj svakodnevicu. On je prvi nas ljubio i nastavlja nas prvi ljubiti; zbog toga i mi možemo odgovoriti s ljubavlju.”⁶

Naposlijetku se obraćamo Mariji, koja je podupirala prvo zajedništvo, kad “svi oni bijahu jednodušno postojani u molitvi” (usp. *Dj* 1, 14), da pomogne Crkvi kako bi u današnjemu svijetu bila slika Trojstva, rječiti znak božanske ljubavi prema svim ljudima. Djevica, koja je na Očev poziv spremno odgovorila rekavši “Evo službenice Gospodnje” (*Lk* 1, 38), neka nas zagovara da u kršćanskome puku ne uzmanjka službenika božanske radosti: svećenika koji, u zajedništvu sa svojim biskupima, vjerno naviještaju evanđelje i slave sakramente, koji se skrbe za Božji narod te su pripravnici svemu čovječanstvu naviještati evanđelje. Neka Djevica Marija ishodi da i u ovo naše vrijeme poraste broj posvećenih ljudi; ljudi koji plivaju protiv struje živeći evanđeoske savjete siromaštva, čistoće i poslušnosti te proročki svjedoče Krista i njegovu osloboditeljsku poruku spasenja. Draga braćo i sestre, vi koje Gospodin zove na posebne pozive u Crkvi, želio bih vas na osobit način povjeriti Djevici Mariji da vas ona, koja je bolje od svih ljudi razumjela smisao Isusovih riječi: “Majka moja, braća moja - ovi su koji riječ Božju slušaju i vrše” (*Lk* 8, 21), nauči slušati njezina božanskoga Sina. Neka vam pomogne da u tijeku svoga života govorite: “Evo dolazim vršiti, Bože, volju tvoju” (usp. *Heb* 10, 7). S tim željama obećavam svakome od vas svoj osobiti spomen u molitvi i sve vas od srca blagoslivljam.

Benedikt XVI.

² Usp. *De oratione* 1, 6: CCL 1, 258.

³ *PO*, br. 6.

⁴ *Pastores dabo vobis*, br. 16.

⁵ *Vita consecrata*, br. 41.

⁶ *Deus caritas est*, br. 17.

PAPINA PORUKA ZA 41. SVJETSKI DAN SREDSTAVA DRUŠTVENIH KOMUNIKACIJA

koji se slavi 20. svibnja 2007.

U Vatikanu, 24. siječnja 2007.,
na blagdan sv. Franje Saleškoga

“Djeca i komunikacijska sredstva: izazov za odgoj”

Draga braćo i sestre!

1. Tema 41. svjetskog dana društvenih komunikacija, “Djeca i komunikacijska sredstva: izazov za odgoj” poziva nas na razmišljanje o dva problema od osobite važnosti. Jedan je odgoj djece, a drugi - možda manje vidljiv, no ne i manje važan - odgojna uloga medija. Složeni izazovi s kojima se današnji odgoj i obrazovanje moraju suočiti često su povezani sa širokim utjecajem medija na naš svijet. Kao jedan od vidova pojave globalizacije i potpomognuti brzim razvojem tehnologije, mediji snažno ocrtavaju kulturni ambijent.¹ Zapravo, ima onih koji tvrde da je odgojni utjecaj medija konkurentan utjecaju škole, Crkve, a možda čak i utjecaju obitelji. “Mnoge osobe drže da stvarnost odgovara onome što im mediji predstavljaju kao stvarnost.”²

2. Odnos između djece, medija i odgoja može se promatrati pod dva vidika: odgoj djece medijima i odgoj djece za pravilan odgovor poticajima medija. Tako se pojavljuje svojevrsan reciprocitet koji ističe odgovornost medija kao industrije i potrebu aktivnoga i kritičnoga sudjelovanja čitatelja, gledatelja i slušatelja. U tom kontekstu prikladan odgoj za ispravno korištenje medija bitan je za kulturalni, moralni i duhovni razvoj djece. Na koji način ovo opće dobro treba biti zaštićeno i promovirano? Odgoj djece da budu selektivna prilikom korištenja medija odgovornost je roditelja, Crkve i škole. Uloga je roditelja od prvotne važnosti. Oni imaju

pravo i obvezu jamčiti razborito korištenje medijima, odgajajući savjest svoje djece kako bi bila u stanju formulirati ispravne i objektivne sudove koji će ih voditi u izboru ili odbacivanju programa koji im se nude.³ U tom poslu roditelji bi trebali naći ohrabrenje i podršku u školi i župi, te imati sigurnost da im u tom teškom, premda zahvalnom, vidiku roditeljske uloge pomoć pruža čitava zajednica.

Odgoj za medije trebao bi biti pozitivan. Izlažući djecu onome što je estetski i moralno najbolje, pomaže im se da razviju svoje mišljenje, razboritost i sposobnost razlikovanja. Ovdje je osobito važno priznati temeljnu vrijednost primjera što ga daju roditelji te prednost uvođenja mladih u svijet klasika dječje književnosti, lijepih umjetnosti i plemenite glazbe. Dok će popularna književnost uvijek imati svoje mjesto u kulturi, popuštanje uzbudivim poticajima ne bi trebalo biti pasivno prihvaćeno na mjestima odgoja i obrazovanja. Ljepota, gotovo odraz božanskoga, nadahnjuje i oživljuje mladenačka srca i umove, dok ružnoća i vulgarnost imaju deprimirajući utjecaj na njihove stavove i ponašanja.

Kao i obrazovanje općenito, tako i obrazovanje za medije zahtijeva odgoj za uporabu slobode. Riječ je o zahtjevnoj odgovornosti. Prečesto se sloboda predstavlja kao neumorna potraga za zadovoljstvima ili novim iskustvima. To je osuda, a ne sloboda! Prava sloboda ne bi nikada osudila pojedinca, posebice ne

¹ Usp. IVAN PAVAO II., apostolsko pismo *Brzi razvoj*, br. 3.

² Papinsko vijeće za društvene komunikacije, *Aetatis Novae*, br. 4.

³ Usp. IVAN PAVAO II., apostolska pobudnica *Familiaris consortio*, br. 76.

dijete, na neutaživu potragu za novostima. U svjetlu istine, prava sloboda doživljava se kao konačan odgovor na Božje “da” čovječanstvu, te nas poziva da izaberemo, ne bez razlikovanja, nego hotimice i svjesno, sve ono što je dobro, istinito i lijepo. Roditelji su čuvari te slobode te svoju djecu, postupno im dajući sve veću slobodu, uvode u duboku radost života.⁴

3. Želja što je roditelji i učitelji duboko osjećaju, da poučavaju djecu putu ljepote, istine i dobra može biti podržana i od strane medijske industrije samo u onoj mjeri u kojoj ova promiče temeljno dostojanstvo ljudskoga bića, istinske vrijednosti braka i obiteljskoga života, pozitivna dostignuća i ciljeve čovječanstva. Odatle, potreba da mediji budu zauzeti u stvarnom odgoju i u poštovanju etike imaju posebnu važnost i hitnost, ne samo u očima roditelja, nego i u očima svih onih koji imaju osjećaj građanske odgovornosti.

Dok se vidi da mnogi djelatnici u medijima žele činiti ono što je ispravno,⁵ valja primijetiti da se oni koji rade u tom području susreću s “posebnim psihološkim pritiscima i etičkim dvojabama”,⁶ jer ponekad tržišna konkurencija prisiljava medijske djelatnike na snižavanje standarda. Svaka tendencija proizvodnje programa, uključujući i animirane filmove i videoigre, koji u ime zabave uzdižu nasilje, odražavaju antisocijalna ponašanja ili vulgariziraju ljudsku spolnost,

predstavlja perversiju, a posebice kad su takvi programi namijenjeni djeci i adolescentima. Kako objasniti tu “zabavu” bezbrojnim nevinim mladima koji su u stvarnosti žrtve nasilja, izrabljivanja i zloraba? U tom smislu, svi bismo morali promisliti o suprotnosti između Krista, koji ih “zagrli pa ih blagoslivljaše polažući na njih ruke” (Mk 10, 16), i onoga koji sablažnjava jednoga od ovih malenih, za kojega je korisnije ako je “s mlin-skim kamenom strovaljen u more” (Lk 17, 2). Iznova pozivam odgovorne u medijskoj industriji da modeliraju i potiču proizvođače na očuvanje općega dobra, na podržavanje istine, na šticećenje osobnoga ljudskog dostojanstva te na promicanje poštovanja potreba obitelji.

4. Sama Crkva, u svjetlu poruke spasenja što joj je povjerena, ujedno je i učiteljica čovječanstva, te joj je draga svaka prilika da roditeljima, učiteljima, medijskim djelatnicima i mladima ponudi svoju pomoć. Župe i školski programi morali bi danas biti avangarda koliko je do odgoja i medija. Ponajprije, Crkva želi pružiti ono viđenje prema kojem je ljudsko dostojanstvo središte svake ispravne komunikacije. “Ja Kristovim očima vidim i mogu dati drugome mnogo više od naizvan potrebnih stvari: mogu mu darovati pogled ljubavi koji mu je potreban.”⁷

BENEDIKT XVI.

PAPINA PORUKA ZA SVJETSKI MISIJSKI DAN

Nedjelja, 21. listopada 2007.

Iz Vatikana, 27. svibnja 2007.,
na svetkovinu Duhova

“Sve Crkve za cio svijet”

Draga braćo i sestre!

U prigodi idućega Svjetskog misijskog dana želja mi je pozvati sav Božji narod: pastire, svećenike, redovnike, redovnice i laike, na zajedničko promišljanje o žurnosti i važnosti koju misijsko djelovanje ima također u ovo naše doba. Ne prestaju se, naime, razlije-gati, kao podsjetnik svim ljudima i usrdni apel, riječi

kojima je Isus Krist, raspeti i uskrsli, prije no što će uzići na nebo, apostolima povjerio misijsko poslanje: “Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih čuvati sve što sam vam zapovjedio!” (Mt 28, 19-20). U ostvarenju zahtjevnoga djela evangelizacije podupire nas i prati sigurnost da je On, gospodar žetve, s nama i da trajno upravlja korake svoga naroda. Krist je taj ne-

⁴ Usp. Govor na V. svjetskom susretu obitelji, Valencia, 8. srpnja 2006.

⁵ Usp. Papinsko vijeće za društvene komunikacije, *Etika u društvenim komunikacijama*, br. 4.

⁶ *Aetatis Novae*, br. 19.

⁷ *Deus caritas est*, br. 18.

iscrpni izvor poslanja Crkve. Ove nas godine usto još jedan razlog potiče na obnovljenu misijsku zauzetost: slavi se naime 50. obljetnica enciklike sluge Božjega Pija XII. *Fidei donum*, kojom se promiče i potiče suradnja među Crkvama za misiju *ad gentes*.

“Sve Crkve za cio svijet” tema je idućega Svjetskog misijskog dana. Ona poziva mjesne Crkve na svih pet kontinenata da postanu svjesne žurne nužnosti pokretanja misijskoga djela sred mnogih i teških izazova našega doba. Prilike u kojima ljudi žive zacijelo su se u međuvremenu promijenile i ovih su se desetljeća poduzeli veliki naponi za širenje evanđelja, osobito počevši od Drugoga vatikanskog koncila naovamo. Ostaje ipak još mnogo toga učiniti da bi se odgovorilo na misijski poziv koji Gospodin neumorno nastavlja upućivati svakom kršteniku. On u prvome redu nastavlja pozivati Crkve takozvane drevne tradicije, koje su nekoć za misije davale ne samo materijalna sredstva već također lijep broj svećenika, redovnika, redovnica i laika, oživljujući tako djelotvornu suradnju među kršćanskim zajednicama. Ta je suradnja urodila obilnim apostolskim plodovima kako za mlade Crkve u misijskim zemljama, tako i za crkvene stvarnosti iz kojih su misionari odlazili u misije. Pred nadirućom sekulariziranom kulturom, koja, kako se ponekad čini, sve više prodiere u zapadna društva, te su Crkve, promatrajući pored ostaloga krizu obitelji, opadanje broja zvanja i sve veće starenje klera, izložene opasnosti da se zatvore u same sebe, da s malom nadom gledaju u budućnost i popuste u svojim misijskim nastojanjima. No, upravo je ovo trenutak da se s pouzdanjem otvore Božjoj providnosti, jer Bog nikada ne napušta svoj narod već ga snagom Duha Svetoga vodi prema ispunjenju svoga vječnog nauma spasenja.

Dobri Pastir poziva također Crkve u kojima je Radosna vijest tek u najnovije doba naviještena da se velikodušno posvete misiji *ad gentes*. Premda se u svome razvoju susreću s nemalim poteškoćama i preprekama, te zajednice bilježe stalan rast. Neke od njih imaju sreću da obiluju svećenicima i zavjetovanim osobama koje se u nemalom broju, unatoč tome što postoje velike potrebe *in loco*, šalje da obavljaju svoju pastoralnu i apostolsku službu na drugim mjestima, pa i u zemljama drevne evangelizacije. Svjedočimo tako vema korisnoj “razmjeni darova”, koja je na korist cijelome Kristovu mističnom tijelu. Živa mi je želja da se misijska suradnja još više osnaži i da se istodobno prepozna vrijednost skrivenih talenata i karizmi svakoga pojedinca. Želim, nadalje, da Svjetski misijski

dan pridonese tome da sve kršćanske zajednice i svaki krštenik postanu sve više svjesni da je Kristov poziv na širenje njegova Kraljevstva sve do na kraj zemlje upućen svima “Crkva je misionarska po svojoj naravi, piše Ivan Pavao II. u enciklici *Redemptoris missio*, jer Kristova zapovijed nije nešto prigodno i izvanjsko, nego dopire do same srži Crkve. Iz toga slijedi da je cijela Crkva i svaka Crkva poslana poganima. Pa i same vrlo mlade Crkve, da bi taj misijski žar procvao i kod njihovih zemljaka, vrlo je prikladno da što prije stvarno sudjeluju u općem misijskom radu Crkve, šaljući i same misionare da po svem svijetu naviještaju evanđelje, makar trpjele od nestašica klera”.¹

Pedeset godina od povijesnoga poziva moga prethodnika Pija XII. s enciklikom *Fidei donum* na suradnju među Crkvama u misijskoj službi, želio bih ponovno potvrditi da navještaj evanđelja ništa nije izgubio na svojoj aktualnosti i da je prijeko potreban. U spomenutoj enciklici *Redemptoris missio* papa Ivan Pavao II. je, sa svoje strane, prepoznao da je “misija Crkve, zasigurno, šira od samoga ‘zajedništva među Crkvama’: uz pomoć koju pruža pri ponovnoj evangelizaciji, ona mora također ići dalje u smislu osobitoga misijskog poslanja”.²

Misijska zauzetost ostaje prema tome, kao što je to više put ponovljeno, prva služba koju Crkva duguje današnjem čovječanstvu, kako bi se kulturne, društvene i etičke promjene upravilo u pravom smjeru i u njih utkao duh evanđelja; kako bi se Kristovo spasenje pružilo čovjeku našega doba, koji je u mnogim krajevima svijeta ponižen i potlačen zbog siromaštava, koja su zahvatila široke slojeve, nasilja i sustavnoga nijekanja ljudskih prava.

Crkva tom sveopćem poslanju ne može izmaći; ono za nju predstavlja snažnu obvezu. Budući da je Krist povjerio misijsko poslanje u prvome redu Petru i apostolima, ono danas prije svega pripada u dužnost Petrova nasljednika, kojega je Božja providnost izabrala da bude vidljivi temelj crkvenoga jedinstva, te biskupe koji su izravno odgovorni za navještaj evanđelja, bilo kao članovi biskupskoga zbora, bilo kao pastiri mjesnih Crkava.³ Obraćam se, stoga, pastirima svih Crkava koje je Gospodin postavio na čelo jedinoga mu stada: neka u grudima svakoga od vas plamti žar za naviještanjem i širenjem evanđelja! Upravo je to bila briga koja je prije pedeset godina nagnala slugu Božjega Pija XII. da misijsku suradnju učini takvom da bude što primjerenija zahtjevima vremena. Osobito u pogledu evangelizacije on je zatražio od zajednica

¹ *Redemptoris missio*, br. 62.

² RM, br. 64.

³ Usp. RM, br. 63.

u zemljama drevne evangelizacije da šalju svećenike u ispomoć nedavno osnovanim Crkvama. Ustanovio je tako novi "misijski subjekt" koji je dobio naziv po prvim riječima enciklike *Fidei donum*. U vezi s tim je pisao: "Gledajući s jedne strane bezbrojno mnoštvo naših sinova koji su, osobito u zemljama drevne kršćanske tradicije, dionici dobra vjere, a s druge još brojnije mnoštvo onih koji još uvijek iščekuju poruku spasenja, osjećamo gorljivu želju da vas, časno braćo, potaknemo da svojim žarom poduprete svetu stvar širenja Crkve u svijetu." Pritom dodaje: "Dao Bog da nakon našega poziva misijski duh dublje proдре u srce svih svećenika i, po njihovu služenju, raspiri misijski žar u srcima svih vjernika."⁴

Zahvaljujemo Gospodinu na svim obilnim plodovima kojima je urodila ta misijska suradnja u Africi i drugim krajevima svijeta. Mnoštvo svećenika, nakon što su napustili svoje zajednice, stavili su svoje apostolske snage u službu katkad tek nastalih zajednica u siromašnim krajevima i zemljama u razvoju. Među njima je nemali broj mučenika koji su, svjedočenju riječi i apostolskom predanju, pridružili žrtvu života. Ne smijemo isto tako zaboraviti ni mnoge redovnike, redovnice i laike volontere koji su se, zajedno s prezbiterima, žrtvovali za širenje evanđelja sve do na kraj svijeta. Neka Svjetski misijski dan bude prigoda da se u molitvi sjetimo te naše braće i sestara u vjeri i svih onih koji se nastavljaju žrtvovati na nepreglednom misijskom polju. Molimo Boga da njihov primjer posvuda probudi nova zvanja i novu misijsku svijest u kršćanskom narodu. Zapravo, svaka se kršćanska zajednica rađa kao misijska i upravo se na temelju hrabrosti evangeliziranja mjeri ljubav vjernika prema njihovu Gospodinu. Mogli bismo tako reći da se, kada je o riječ o vjerniku kao pojedincu, ne radi više jednostavno o suradnji u djelu evangelizacije, već o tome da i oni sami osjete da su protagonisti i suodgovorni za misiju Crkve. Ta suodgovornost podrazumijeva da poraste uzajamno zajedništvo među zajednicama i poveća se uzajamna pomoć što se tiče kako osoblja (svećenika, redovnika, redovnica i vjernika volontera) tako i korištenja sredstava koja su danas nužna za evangelizaciju.

Draga braćo i sestre, misijsko poslanje koje je Krist povjerio apostolima tiče se doista svih nas. Neka Svjet-

ski misijski dan bude zato povoljna prilika da toga postanemo dublje svjesni i zajedno zacrtavamo duhovne i odgojne pravce djelovanja koji će unaprijediti suradnju među Crkvama i obučavanje novih misionara za širenje evanđelja u ovom našem dobu. Ne smije se ipak pritom zaboraviti da je prvi i osnovni doprinos koji smo pozvani pružiti misijskom djelovanju Crkve molitva: Žetva je velika, ali radnika malo, kaže Gospodin. Molite dakle gospodara žetve da radnike pošalje u žetvu svoju" (*Lk* 10, 2). "U prvom redu, pisao je prije pedeset godina papa Pio XII. časne uspomene, molite, dakle, časna braćo, molite više. Sjetite se velikih duhovnih potreba mnogih naroda koji su još tako daleko od prave vjere, odnosno uskraćeni za pomoć koja im je potrebna da istu sačuvaju."⁵ On je također pozvao da se češće prikazuju mise za misije, primjećujući da je "to u skladu s Gospodinovim željama, koji ljubi svoju Crkvu i želi da se proširi i cvate u svim krajevima zemlje".⁶ Draga braćo i sestre, i ja ponavljam taj poziv koji je danas aktualan više no ikada prije. Neka se u svim zajednicama usrdno moli "Oca našega koji je na nebesima" da dođe njegovo Kraljevstvo na zemlji. Pozivam osobito djecu i mlade, koji su uvijek spremni za velikodušni misijski polet. Obraćam se bolesnima i onima koji trpe, podsjećajući na vrijednost njihove tajanstvene i nezaobilazne suradnje u djelu spasenja. Pozivam zavjetovane osobe i napose klauzurne samostane da umnože svoje molitve za misije. Neka se, zahvaljujući zauzetosti svih vjernika, na čitavu Crkvu proširi duhovna mreža molitve i potpore evangelizaciji. Neka Djevica Marija, koja je majčinskom brižnošću pratila prvu Crkvu na njezinu putu, vodi naše korake i u ovom našem dobu i izmoli nam novu Pedeseticu ljubavi. Neka, napose, u nama probudi svijest da smo svi misionari, da nas, naime, Gospodin sve poziva da budemo njegovi svjedoci u svakom trenutku svoga života. Svećenicima "Fidei donum", redovnicima, redovnicama, laicima volonterima zauzetim na prvim crtama evangelizacije, kao i svima onima koji se na razne načine posvećuju naviještanju evanđelja poručujem da ih se svakodnevno spominjem u svojim molitvama i svima im od srca udjeljujem svoj apostolski blagoslov.

BENEDIKT XVI.

⁴ *Acta Apostolicae Sedis*, XLIX., 1957., str. 226.

⁵ AAS, nav., str. 240.

⁶ *Isto*, str. 239.

PAPINI POZDRAVI VJERNICIMA IZ HERCEGOVINE

OPĆA AUDIJENCIJA, 7. veljače 2007.

Srdačno pozdravljam sve hrvatske hodočasnike, posebno članove Zbora *Pro Musica* iz katedralne župe i studente Glazbene škole Ivan Plemeniti Zajc iz Mostara.

Predragi, slavite i hvalite Boga pjesmom, glazbom i molitvom. Svima vama rado udjeljujem Apostolski blagoslov. Hvaljen Isus i Marija!

[00177-AA.01] [Testo originale: Croato]

OPĆA AUDIJENCIJA, 14. ožujka 2007.

Od srca pozdravljam sve hrvatske hodočasnike, a osobito vas iz župe Solinskih mučenika te iz Zapadno-hercegovačke županije! Konkretnom brigom za duhovno i materijalno potrebne, nasljedujte Krista, milosrdnoga Spasitelja. Hvaljen Isus i Marija!

[00357-AA.01] [Testo originale: Croato]

OPĆA AUDIJENCIJA, 30. svibnja 2007.

Pozdravljam sve hrvatske hodočasnike, a na poseban način mlade iz župa Čapljina i Rotimlje s njihovim ovdje prisutnim župnicima, skupinu vjernika iz Zadarske nadbiskupije te udrugu *Hrvatska žena* iz Krapine. Gospodin vam bio oslonac u radosnom služanju njegovoj Crkvi. Hvaljen Isus i Marija!

[00772-AA.01] [Testo originale: Croato]

OPĆA AUDIJENCIJA, 20. lipnja 2007.

Srdačno pozdravljam sve hrvatske hodočasnike, a posebno bračne parove iz župa Stolac, Studenci i Mostar. Neka vaše obitelji prati Božji blagoslov, kako bi vaša uzajamna ljubav i vjernost bile živa slika odnosa između Krista i njegove Crkve. Hvaljen Isus i Marija!

[00916-AA.01] [Testo originale: Croato]

SEGRETERIA DI STATO

PRIMA SEZIONE - AFFARI GENERALI

Br. 58.131

Vatikan, 5. ožujka 2007.

Preuzvišeni gospodine,

posredstvom Apostolske Nuncijature u Sarajevu, dostavili ste sumu u iznosu od 7.000,00 €, kao doprinos Mostarsko-Duvanjske biskupije za potrebe Apostolske Stolice prema kan. 1271.

Sveti Otac se zahvaljuje na tom velikodušnom očitovanju crkvenoga zajedništva, koji odražava osobito poštovanje prema Petrovoj Stolici i konkretnu kršćansku solidarnost.

Moleći Boga da obilno nagradi sve darivatelje, Prvosvećenik zaziva na Vas, Preuzvišeni, na kler, redovnike i redovnice te na čitavu zajednicu vjernika ove drage mjesne Crkve zaštitu Djevice Marije, Majke Crkve, te svima od srca udjeljuje svoj blagoslov!

Priopćujući ovo, koristim prigodu da Vas s poštovanjem srdačno pozdravim u Kristu Gospodinu

✠ Leonardo Sandri
zamjenik za opće poslove Državnoga tajništva

Preuzvišeni gospodin
Mons. Ratko PERIĆ
Biskup mostarsko-duvanjski
Nadbiskupa Čule bb, pp. 54
BIH – 88000 MOSTAR

SEGRETERIA DI STATO

PRIMA SEZIONE - AFFARI GENERALI

Br. 58.132

Vatikan, 5. ožujka 2007.

Preuzvišeni gospodine,

posredstvom Apostolske Nuncijature u Sarajevu, dostavili ste sumu u iznosu od 3.000,00 €, kao doprinos Trebinjsko-Mrkanjske biskupije za potrebe Apostolske Stolice prema kan. 1271.

Sveti Otac se zahvaljuje na tom velikodušnom očitovanju crkvenoga zajedništva, koji odražava osobito poštovanje prema Petrovoj Stolici i konkretnu kršćansku solidarnost.

Moleći Boga da obilno nagradi sve darivatelje, Prvosvećenik zaziva na Vas, Preuzvišeni, na kler, redovnike i redovnice te na čitavu zajednicu vjernika ove drage mjesne Crkve zaštitu Arkandela Mihovila, te svima od srca udjeljuje svoj blagoslov!

Priopćujući ovo, koristim prigodu da Vas s poštovanjem srdačno pozdravim u Kristu Gospodinu

✠ Leonardo Sandri
zamjenik za opće poslove Državnoga tajništva

Preuzvišeni gospodin
Mons. Ratko PERIĆ
Apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanjski
Nadbiskupa Čule bb, pp. 54
BIH – 88000 MOSTAR

SEGRETERIA DI STATO

PRIMA SEZIONE - AFFARI GENERALI

Vatikan, 5. svibnja 2007.

Br. 55.300

Preuzvišeni gospodine,

Sveti Otac je s posebnom radošću primio srdačnu čestitku koju ste Mu, u svoje osobno ime, u ime klera, redovnika i redovnica te u ime čitavoga vjernoga puka biskupija u Hercegovini, uputili prigodom svetkovine Uskrsa.

Njegova Svetost se od srca zahvaljuje na tom izrazu duhovne blizine te poziva da nam pogled uvijek bude usmjeren prema Kristu, koji je iz ljubavi prema nama dopustio da bude proboden i koji je slavno uskrsnuo, kako bismo uvijek bili ispunjeni vazmenom radošću. Zazivajući majčinski zagovor Blažene Djevice Marije, znaka sigurne nade i utjehe, Vama, Preuzvišeni, kao i svima koji su povjereni Vašoj pastirskoj brizi, Prvosvećenik rado udjeljuje zamoljeni apostolski blagoslov.

Priopćujući Vam ovo, koristim prigodu da Vam iskažem svoje osobito poštovanje i srdačno Vas pozdravim

odani u Kristu Gospodinu

✠ Leonardo Sandri

zamjenik za opće poslove Državnoga tajništva

Preuzvišeni gospodin
Mons. Ratko PERIĆ
Biskup mostarsko-duvanjski i
apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski
Biskupa Petra Čule bb, p.p. 54
BIH - 88000 MOSTAR

SEGRETERIA DI STATO

PRIMA SEZIONE - AFFARI GENERALI

Dal Vaticano, 16 maggio 2007

N. 59.210

Eccellenza Reverendissima,

è regolarmente pervenuta a questa Segreteria di Stato la somma di € 698,00, che codesta Diocesi, per il cortese tramite della Nunziatura Apostolica in Bosnia ed Erzegovina, ha inviato al Santo Padre quale Obolo di San Pietro per l'anno 2006, in aggiunta all'offerta precedentemente inviata.

Il Sommo Pontefice, Che ha apprezzato il premuroso gesto di partecipazione alla Sua sollecitudine pastorale, desidera ringraziare Vostra Eccellenza per questa significativa espressione di comunione ecclesiale e di devozione verso la Sua persona e, mentre invoca dal Signore Gesù, per l'intercessione della Vergine Immacolata, copiosi doni di luce e di pace, di cuore imparte a Lei e a quanti sono affidati alle sue cure pastorali la propiziatrice Benedizione Apostolica.

Profitto della circostanza per confermarmi con sensi di distinto ossequio

dell'Eccellenza Vostra Rev.ma
dev.mo nel Signore

A Sua Eccellenza Reverendissima
Mons. Ratko PERIĆ
Vescovo di Mostar-Duvno e
Amministratore Apostolico di Trebinje-Mrkan
BOSNIA ed ERZEGOVINA

II.
BISKUPSKA KONFERENCIJA
BOSNE I HERCEGOVINE

PRIOPĆENJE

40. redovno zasjedanje Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine

U Banjoj Luci je od 12. do 14. srpnja 2007. održano 40. redovno zasjedanje Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskoga kardinala Vinka Puljića.

Biskupi su se sa zahvalnošću u molitvi posebno sjetili iznenada preminuloga vlč. mr. Joze Tomića, bivšega generalnog tajnika BKBiH.

Domaći biskup mons. Franjo Komarica u svojoj pozdravnoj riječi upoznao je biskupe s aktualnom situacijom u svojoj biskupiji u kojoj još uvijek nedostaje više od 95 % prognanih i izbjeglih katolika što je veoma zabrinjavajuće za budućnost Katoličke Crkve u ovom dijelu Bosne i Hercegovine. Naveo je i neke od odgojno-obrazovnih projekata koje biskupija ostvaruje u Bihaću i Livnu te neke socijalne projekte zbrinjavanja najugroženijih na području banjalučke regije.

Predsjedavajući kardinal Puljić, uvodeći u rad zasjedanja, osvrnuo se na najvažnije događaje u našoj domovinskoj Crkvi. Između ostalog spomenuo je i obećavajuću akciju Tjedna solidarnosti koju je pokrenula Hrvatska biskupska konferencija i Caritasi HBK i BKBiH. Osvrnuo se i na aktualnu političku situaciju u zemlji s posebnim osvrtom na zabrinjavajuće pomanjkanje jednakopravnosti sva tri naroda na području cijele BiH i još uvijek razjedinjenoga političkog korpusa hrvatskoga naroda u BiH te otuđivanje crkvene nacionalizirane imovine.

Biskupe je pozdravio, u ime Svetoga Oca Pape Benedikta XVI., apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini mons. Alessandro D'Errico. U radu zasjedanja sudjelovali su, osim članova BK, predstavnici Hrvatske biskupske konferencije mons. Marin Srakić, biskup đakovački ili bosanski i srijemski; Slovenske biskupske konferencije mons. Andrej Glavan, biskup novoosnovane biskupije Novo Mesto i Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda sa sjedištem u Beogradu mons. Ilija Janjić, biskup kotorski. Gosti su članove BKBiH izvijestili o aktualnostima iz svojih Biskupskih konferencija.

Osvrnuvši se na provedbu zaključaka s proljetnoga zasjedanja, biskupi su saslušali izvješća svojih delegata na raznim međunarodnim susretima tijekom prošlih mjeseci. S obzirom na izvješće s Konferencije Europskoga Caritasa o HIV/AIDS-u, koja je u travnju 2007. održana u Kijevu u Ukrajini, razgovarali su o mogućnosti većega uključenja Caritasa BKBiH u taj projekt.

Usvojili su revidirane Pravilnike Tajništva, Komisija i Vijeća Biskupske konferencije BiH.

Upoznali su se sa zakonskim aktima o zdravstvenom i mirovinskom osiguranju vjerskih službenika na području države određujući da se u katoličkom smislu imaju smatrati "vjerskim službenicima" osobe sa svetim redom i doživotnim zavjetima.

Biskupima su predložene smjernice Papinskoga vijeća za pastoral selilaca i putnika s obzirom na pastoral ulice, odnosno korisnika cestovnoga prometa, zatim na pastoral žena i djece ulice te beskućnika. Odlučili su da će svaki na području svoje biskupije sa svojim suradnicima razmotriti aktualnu situaciju i potražiti moguća rješenja.

Prihvatili su novoizrađeni plan i program pastoralne (VI.) godine za svećeničke kandidate na Vrhbosanskoj katoličkoj teologiji.

Saslušavši izvješće o Prvom susretu hrvatske katoličke mladeži u BiH u Gospinu svetištu Komušina - Kondžilo, ocijenili su da je organizacija i odvijanje susreta ispunila očekivanja te izriču zahvalu organizatorima i sudionicima. O datumu i mjestu održavanja sljedećega susreta predviđena za 2009. godinu, biskupi će odlučiti na jednom od idućih zasjedanja.

Prateći izvješće s Međunarodnoga kongresa u povodu 50. obljetnice misijske enciklike *Fidei donum* te nedavno održana susreta u Banjoj Luci hrvatskih misionara i misijskih animatora iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske, biskupi su istaknuli svoju obvezu i dalje buditi svijest o potrebi misija i podržavati one koji žele poći u misije.

Poseban program na ovom zasjedanju bio je predviđen za susret biskupa s članovima Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica u Bosni i Hercegovini: dvojice franjevačkih provincijala fra Mije Džolana iz Sarajeva i dr. fra Ivana Sesara iz Mostara te poglavarica: s. Marine Piljić, provincijalne glavarice Služavki Maloga Isusa Sarajevske provincije i predsjednice Konferencije, s. Celine Vidak, provincijalne glavarice Školskih sestara franjevki Bosansko-hrvatske provincije, s. Jelenke Puljić, provincijalne glavarice sestara franjevki Mostarske provincije i s. Korone Cigić, provincijalne glavarice sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskog Bosansko-hrvatske provincije.

Biskupi i redovnički poglavari i poglavarice razmotrili su temu karizmatičkih pokreta o čemu je uvodnu riječ imao biskup banjolučki mons. Franjo Komarica, predsjednik Vijeća za laike. Osvrnuo se na pojavu karizmatičkih pokreta i duhovnih seminara kao i na Neokatekumenski put na području BiH te iznio konkretne kriterije i sugestije. U razmjeni mišljenja i iskustava biskupi i predstavnici redovništva složili su se da karizmatički pokreti i duhovni seminari trebaju izričito odobrenje mjesnoga biskupa, a svaki biskup treba o tome upoznati svoje župnike i druge pastoralne djelatnike u biskupiji. Također su naglasili potrebu svestranijega informiranja pastoralnih djelatnika o stavu crkvenoga učiteljstva s obzirom na razne vrste karizmatičkih pokreta te o njihovoj dužnosti da pomognu svestranu izobrazbu i vjernički odgoj vjernika laika. Biskupi su zaključili da će u svojim biskupijama

dati konkretne smjernice. Na zamolbu pojedinih katoličkih društava da im Biskupska konferencija odobri statute i uspostavu, biskupi su zaključili da treba najprije odobriti na razini biskupije.

Biskupi i redovnički poglavari i poglavarice također su razmotrili potrebu i mogućnosti većega koordiniranja katoličkih medija na području Bosne i Hercegovine, a na temelju sažeta osvrta na katoličke medije u BiH, koje je prezentirao pročelnik Vijeća za sredstva društvenoga priopćivanja biskup Komarica. Istaknuli su važnu ulogu tih medija upravo u sadašnjoj situaciji u kojoj se nalazi Katolička Crkva u Bosni i Hercegovini. Zaduženo je Vijeće da što prije upriliči susret svih urednika katoličkih medija na razini BiH te da s njima dogovori intenzivniju konstruktivnu uvezanost vjerskoga i duhovnoga sadržaja njegujući zajedništvo u različitosti svojih ponuda. Također je izražena želja da se poradi na osnivanju društva katoličkih novinara BiH.

Biskupi su odlučili da se svakoj biskupiji prepušta mogućnost organiziranja hodočašća u austrijsko marijansko proštenišće Mariazell, 7. i 8. rujna 2007., u povodu dolaska pape Benedikta XVI. za 850. obljetnicu Gospina svetišta.

Biskupi će sudjelovati na proslavi sv. Bonaventure, zaštitnika Banjolučke biskupije i katedrale, 14. i 15. srpnja koje završava svečanim Misnim slavljem 15. srpnja u banjolučkoj katedrali.

Tajništvo BKBiH

IZVANREDNO ZASJEDANJE BKBIH

U Sarajevu je, u prostorijama Nadbiskupskoga ordinarijata, 17. kolovoza 2007., održano Izvanredno zasjedanje Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine. Sudjelovala su sva trojica dijecezanskih ordinarija. Raspravljalo se o nacrtu ugovora između BKBiH i

Ministarstva obrane BiH s obzirom na dušobrižničku službu u vojnim postrojbama i u policiji. Zaključeno je da će se o tome donijeti konačna odluka nakon razmjene instrumenata ratificiranoga Ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine.

III.
MOSTARSKO-DUVANJSKA
I
TREBINJSKO-MRKANSKA BISKUPIJA

IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA

Dekretima mjesnog biskupa msgr. Ratka Perića

* premješteni su sa službe:

- **don Nikola Menalo**, župnoga vikara župe Studenci i poslan na trogodišnji studij kanonskoga prava u Veneciju, 4. 7. 2007., br. 1266.

- **don Marijo Pavlović**, župnoga vikara župa sv. Mateja na Rudniku i u Drežnici te imenovan župnim vikarom župe Studenci, 4. 7. 2007., br. 1267.

- **don Ivica Stanković**, pastoralnih dužnosti kao đakon i, nakon prezbiterskoga ređenja, imenovan župnim vikarom u župi sv. Mateja, apostola i evanđelista, na Rudniku u Mostaru, 4. 7. 2007., br. 1268.

- **don Stipe Gale**, nakon dvogodišnjega studija filozofije u Rimu, imenovan pomoćnikom u kancelariji Biskupskoga ordinarijata u Mostaru i osobnim tajnikom mjesnoga ordinarija, 4. 7. 2007., br. 1269.

- **don Jakov Renić**, župnika župe Presvetoga Srca Isusova u Potocima i imenovan župnikom župe Rođenja Blažene Djevice Marije u Pologu, 11. 8. 2007., br. 1534.

- **don Jozo Ančić**, župnika župe Rođenja Blažene Djevice Marije u Pologu i imenovan župnikom župe Svete Male Terezije na Ledincu, 11. 8. 2007., br. 1535.

- **don Josip Galić**, župnoga vikara župe sv. Josipa Radnika u Domanovićima i imenovan župnikom župe Presvetoga Srca Isusova u Potocima - Bijelo Polje, 11. 8. 2007., br. 1536.

- **fra Ivan Sesar**, župnika župe sv. Jakova apostola u Međugorju i imenovan župnim vikarom u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru, 11. 8. 2007., br. 1540.

- **fra Petar Vlašić**, župnoga vikara u župi sv. Jakova apostola u Međugorju i imenovan župnikom iste župe, 11. 8. 2007., br. 1541.

- **fra Sretan Ćurčić**, župnoga vikara župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Širokom Brijegu i imenovan župnim vikarom u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru, 11. 8. 2007., 1542.

- **fra Bože Milić**, župnoga vikara u župi sv. Jakova apostola u Međugorju i imenovan župnim vikarom u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru, 11. 8. 2007., br. 1543.

- **fra Tomislav Puljić**, župnoga upravitelja župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Gorancima i imenovan župnim vikarom u župi Uznesenja Blažene Djevice Marije na Širokom Brijegu, 11. 8. 2007., br. 1545.

- **fra Mladen Rozić**, župnoga vikara župe sv. Stjepana prvomučenika u Čerinu i imenovan župnim vikarom župe sv. Mihovila arkandela u Duvnu, 11. 8. 2007., br. 1546.

- **fra Ivan Ivanda**, župnoga vikara župe Uznesenja Blažene Djevice Marije na Širokom Brijegu i imenovan župnim vikarom župe sv. Stjepana prvomučenika u Čerinu, 11. 8. 2007., br. 1547.

- **fra Robert Crnogorac**, župnoga vikara župe sv. Mihovila arkandela u Drinovcima i imenovan župnim vikarom župe Krista Kralja u Čitluku, 11. 8. 2007., br. 1548.

- **fra Stanko Mabić**, župnoga vikara župe sv. Franje u Bukovici i imenovan župnim vikarom župe sv. Mihovila arkandela u Drinovcima, 11. 8. 2007., br. 1549.

- **fra Ferdo Boban**, župnoga vikara župe Pohodeanja Blažene Djevice Marije u Veljacima i imenovan župnikom župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Gorancima, 11. 8. 2007., br. 1550.

- **fra Ignacije Alerić**, župnoga vikara župe Krista Kralja u Čitluku i imenovan župnim vikarom župe sv. Stjepana u Gorici - Sovićima, 11. 8. 2007., br. 1551.

- **fra Ljubo Čutura**, župnoga vikara župe sv. Mihovila arkandela u Duvnu i imenovan župnim vikarom župe sv. Petra i Pavla u Kočerinu, 11. 8. 2007., br. 1552.

- **fra Danko Perutina**, župnoga vikara župe sv. Ante Padovanskoga na Humcu i imenovan župnim vikarom župe sv. Jakova apostola u Međugorju, 11. 8. 2007., br. 1553.

- **fra Robert Kiš**, župnoga vikara župe sv. Paškala Bajlonskoga u Vitini i imenovan župnim vikarom župe Bezgrješnoga začeca Blažene Djevice Marije u Posušju, 11. 8. 2007., br. 1554.

- **fra Ivan Kvesić**, župnoga upravitelja župe sv. Franje Asiškoga u Rasnu i imenovan župnim vikarom

župe Pohoda Blazene Djevice Marije u Veljacima, 11. 8. 2007., br. 1555.

- **fra Ante Kurtović**, župnoga vikara župe sv. Petra i Pavla u Kočerinu i imenovan župnim upraviteljem župe sv. Franje Asiškoga u Rasnu, 11. 8. 2007. br. 1556.

- **fra Ivan Marić**, župnoga vikara župe sv. Stjepana u Gorici - Sovićima i imenovan župnim vikarom župe sv. Paškala Bajlonskoga u Vitini, 11. 8. 2007., br. 1558.

* **primili kanonsku misiju za predavanje vjeronauka u školama:**

- **don Mario Pavlović**, župni vikar u Studencima, do premještaja ili opoziva, u Srednjoj strukovnoj školi R. Bošković u Ljubuškom; 28. 8. 2007., br. 1671.

- **fra Mladen Rozić**, župni vikar i gvardijan u Tomislavgradu, do premještaja ili opoziva, u Gimnaziji M. Marulić i Srednjoj strukovnoj školi u Tomislavgradu; 28. 8. 2007., br. 1672.

- **fra Robert Kiš**, župni vikar u Posušju, do premještaja ili opoziva, u Srednjoj školi Fra G. Martić i Osnovnoj školi I. Mažuranić u Posušju; 28. 8. 2007., br. 1673.

- **fra Ivan Marić**, župni vikar u Vitini, do premještaja ili opoziva, u Osnovnoj školi T. Ujević u Vitini; 28. 8. 2007., br. 1674.

- **fra Mate Logara**, župni vikar na Humcu, do premještaja ili opoziva, u Osnovnoj školi I. Brlić Mažuranić u Ljubuškom; 28. 8. 2007., br. 1675.

- **fra Miro Šego**, župni vikar i gvardijan na Humcu, do premještaja ili opoziva, u Osnovnoj školi M. Marulić u Ljubuškom; 28. 8. 2007., br. 1676.

- **fra Mate Logara**, župni vikar na Humcu, do premještaja ili opoziva, u Gimnaziji i Srednjoj strukovnoj školi R. Bošković u Ljubuškom; 28. 8. 2007., br. 1677.

- **fra Drago Vujević**, župni vikar na Širokom Brijegu, do premještaja ili opoziva, u Gimnaziji Fra D. Mandić i Srednjoj strukovnoj školi na Širokom Brijegu; 28. 8. 2007., br. 1678.

- **fra Tomislav Puljić**, župni vikar na Širokom Brijegu, do premještaja ili opoziva, u Gimnaziji Fra D. Mandić i Srednjoj strukovnoj školi na Širokom Brijegu; 28. 8. 2007., br. 1679.

- **fra Josip Vlašić**, đakon, za školsku godinu 2007./2008., u Gimnaziji Fra D. Mandić i Srednjoj strukovnoj školi na Širokom Brijegu; 28. 8. 2007., br. 1680.

- **fra Stanko Mabić**, župni vikar u Drinovicima, do premještaja ili opoziva, u Osnovnoj školi A. B. i S. Šimić u Drinovicima; 28. 8. 2007., br. 1681.

- **fra Ignacije Alerić**, župni vikar u Gorici, do premještaja ili opoziva, u Osnovnoj školi Fra S. Vrljić u Sovićima; 28. 8. 2007., br. 1682.

- **fra Ljubo Čutura**, župni vikar u Kočerinu, do premještaja ili opoziva, u Osnovnoj školi Kočerin; 28. 8. 2007., br. 1683.

- **fra Vjekoslav Milićević**, đakon, u školskoj godini 2007./2008., u Osnovnoj školi Bijakovići; 28. 8. 2007., br. 1684.

- **fra Ante Kurtović**, župnik u Rasnu, do premještaja ili opoziva, u Prvoj osnovnoj školi na Širokom Brijegu - područna škola u Rasnu; 28. 8. 2007., br. 1685.

- **fra Ivan Landeka**, župni vikar u Čerinu, do premještaja ili opoziva, u Osnovnoj školi u Čerinu; 28. 8. 2007., br. 1686.

- **fra Robert Crnogorac**, župni vikar u Čitluku, do premještaja ili opoziva, u Srednjoj školi u Čitluku; 28. 8. 2007., br. 1687.

- **s. Ana Iveljić**, Klanjateljica Krvi Kristove, do premještaja ili opoziva, u Osnovnoj školi Ivan Mažuranić u Tomislavgradu - područna škola u Kongori; 28. 8. 2007., br. 1665.

- **s. Marija Martinović**, Školska sestra franjevka, do premještaja ili opoziva, u Osnovnoj školi Ivan Mažuranić u Tomislavgradu; 28. 8. 2007., br. 1666.

- **s. Jasminka Pandžić**, Školska sestra franjevka, do premještaja ili opoziva, u Osnovnoj školi I. Brlić Mažuranić u Ljubuškom; 28. 8. 2007., br. 1667.

- **s. Slavica Šimović**, Školska sestra franjevka, do premještaja ili opoziva, u Osnovnoj školi A. B. i S. Šimić u Drinovicima; 28. 8. 2007., br. 1668.

- **s. Marijana Andrić**, Školska sestra franjevka, za školsku godinu 2007./2008., u Osnovnoj školi A. B. i S. Šimić u Drinovicima - područna škola u Tihaljini; 28. 8. 2007., br. 1669.

- vjeroučiteljica **Reala Šakota**, do premještaja ili opoziva, u Srednjoj školi u Čitluku; 28. 8. 2007., br. 1689.

- vjeroučiteljica **Ksenija Perić**, do premještaja ili opoziva, u Srednjoj medicinskoj školi Sestara Milosrdnica u Mostaru; 28. 8. 2007., br. 1690.

- vjeroučiteljica **Željka Bevanda**, do premještaja ili opoziva, u Osnovnoj školi I. Gundulić u Mostaru; 28. 8. 2007., br. 1691.

- vjeroučiteljica **Stjepana Bošnjak**, u školskoj godini 2007./2008., u Osnovnoj školi B. Kašić u Mostaru/Rodoč i Trećoj osnovnoj školi u Mostaru; 28. 8. 2007., br. 1692.

- vjeroučiteljica **Daniela Krešić**, u školskoj godini 2007./2008., u Osnovnoj školi Crnići; 28. 8. 2007., br. 1693.

- vjeroučiteljica **Darija Mikulić**, u školskoj godini 2007./2008., u Osnovnoj školi Lipanjske zore u Višićima; 28. 8. 2007., br. 1694.

- vjeroučiteljica **Danica Mihalj**, u školskoj godini 2007./2008., u Osnovnoj školi A. B. Bušić u Rakitnu i Osnovnoj školi I. Mažuranić u Posušju; 28. 8. 2007., br. 1695.

- vjeroučiteljica **Mirjana Bašić**, u školskoj godini 2007./2008., u Osnovnoj školi I. Mažuranić u Posušju - područne škole: Gradac, Broćanac i Čitluk; 28. 8. 2007., br. 1696.

- vjeroučitelj **Pero Petrušić**, u školskoj godini 2007./2008., u Osnovnoj školi T. Ujević u Vitini - područne škole u Klobuku, Grabu i Veljacima te u Osnovnoj školi u Čerinu, 28. 8. 2007., br. 1697.

- vjeroučiteljica **Marija Čule**, u školskoj godini 2007./2008., u Osnovnoj školi M. Držić na Buni (Mostar); 28. 8. 2007., br. 1698.

- vjeroučitelj **Željko Bušić**, u školskoj godini 2007./2008., u Osnovnoj školi A. B. Šimić u Mostaru; 28. 8. 2007., br. 1699.

*** imenovani su:**

- **fra Drago Vujević**, župnim vikarom u župi Uznesenja Blažene Djevice Marije na Širokom Brijegu, 11. 8. 2007., br. 1544.

- **fra Dinko Maslač**, župnim vikarom župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Seonici, 11. 8. 2007., br. 1557.

- **fra Miljenko Šteko**, župnim vikarom u župi sv. Jakova apostola u Međugorju, 16. 8. 2007., br. 1587.

- **fra Ivan Landeka, ml.**, župnim vikarom u župi sv. Stjepana u Čerinu, 16. 8. 2007., br. 1588.

- **fra Mate Logara**, župnim vikarom u župi sv. Ante Padovanskoga na Humcu, 16. 8. 2007., br. 1589.

- **fra Josip Vlašić**, na đakonsku službu u župi Uznesenja Blažene Djevice Marije na Širokom Brijegu, 16. 8. 2007., br. 1590.

- **fra Vjekoslav Miličević**, na đakonsku službu u župi sv. Jakova apostola u Međugorju, 16. 8. 2007., br. 1591.

- **don Mile Vidić**, župnim vikarom župe Presveto-ga Trojstva Blagaj - Buna, 22. 8. 2007., br. 1632.

- Rektor Centralnoga sjemeništa u Splitu mr. don Mate Uzinić dopisom br. 36/2007., od 8. ožujka 2007., obavijestio je Ordinarijat u Mostaru da je bogoslov Davor Berezovski, župljanin župe sv. Mateja u Mostaru, spomenutoga datuma primljen među kandidate za đakonat i prezbiterat na naslov Mostarsko-duvanjske biskupije.

SVEĆENIČKO REĐENJE

TREBINJE (KIUM) - Na svetkovinu sv. Petra i Pavla u trebinjskoj katedrali Male Gospe pod koncelebriranjem svetom Misom s oko 20 svećenika i pred brojnim pukom apostolski administrator trebinjsko-mrkanski, biskup Ratko Perić, zaredio je za prezbitera Ivicu Stankovića iz župe Aladinići. Župnik don Ante Luburić priredio je sve što je bilo potrebno u duhovnom i materijalnom pogledu.

U Trebinjskoj biskupiji ima 15 župa, inkardinirana su 32 svećenika, kojima je prosječna životna dob ispod 47 godina.

Don Ivica je rođen u Stocu 1. studenoga 1979. u kršćanskoj obitelji od sedmero djece. Nakon ratnoga školovanja po raznim mjestima Hercegovine i Hrvatske, boravio je godinu dana u sjemeništu u Travniku i položio maturu u Žepču. Filozofiju je učio kod isusovaca u Zagrebu, a teologiju u Irskoj, gdje je diplomirao u svibnju 2006. Pastoralnu godinu proveo je u župi Blagaj - Buna i na Ordinarijatu u Mostaru, gdje je položio propisane ispite iz pastoralne godine.

PREZBITERIJALNO VIJEĆE

Mostar, 30. kolovoza 2007.
Prot.: 1729/2007.

DEKANIMA MOSTARSKO-DUVANJSKE I TREBINJSKO-MRKANSKE BISKUPIJE

Ovim zahvaljujem prečasnim Dekanima koji su organizirali izbore zastupnika i njihovih zamjenika u Prezbitеријalnom vijeću naših biskupija.

Svi su dekanatski izbori bili valjani. Svi izabrani napismeno su potvrdili svoj pristanak. Zastupnici i njihovi zamjenici izabrani su onoga datuma koji je označen u zagradi iza njihova imena.

Ovim razrješujem dosadašnje članove Prezbitеријalnoga vijeća (popis na kraju ovoga dopisa), kojima je istekao mandat, a potvrđujem pravovaljani izbor novih članova na pet godina. Eventualni premještaji koji se tijekom vremena dogode, osim ako prezbiteri odlaze izvan biskupije, ne utječu na trajanje mandata. Prema pravu, neki su svećenici po položaju članovi, a neke dijecezanski biskup slobodno imenuje (*kan.* 497, 2-3). Nakon što su redovitom procedurom izabrani zastupnici, navodim imena drugih članova kojima samim imenovanjem počinje teći petogodišnji mandat.

Izabrani zastupnici

1. Bročanski dekanat: **fra Stjepan Martinović**, župni vikar Međugorja (16. 5. 2007.),
2. Donjobekijski dekanat: **fra Ivan Marić**, župni vikar u Gorici (9. 5. 2007.),
3. Duvanjski dekanat: **fra Gabrijel Mioč**, župni vikar u Duvnu (30. 4. 2007.),
4. Gornjobekijski dekanat: **fra Marinko Leko**, župnik u Rakitnu (30. 4. 2007.),
5. Mostarski dekanat: **msgr. Luka Pavlović**, župnik Katedrale - Mo. (25. 4. 2007.),
6. Nahijski dekanat: **fra Stipan Šarić**, župni upravitelj Veljaka (9. 5. 2007.),
7. Širokobriješki dekanat: **fra Valentin Vukoja**, župni upravitelj Ljutoga Doca (9. 5. 2007.),
8. Stolački dekanat: **don Blaž Ivanda**, župnik u Čeljevu (9. 5. 2007.),
9. Trebinjski dekanat: **don Slavko Maslač**, župnik na Trebinji (28. 3. 2007.).

Izabrani zamjenici zastupnika

1. Bročanski dekanat: **don Đuro Bender**, župnik Gradine,
2. Donjobekijski dekanat: **don Petar Leventić**, župnik Raskrižja,
3. Duvanjski dekanat: **fra Vinko Kurevija**, župnik u Duvnu,
4. Gornjobekijski dekanat: **don Stjepan Ravlić**, župnik Sutine,
5. Mostarski dekanat: **fra Šimun Romić**, župnik župe sv. Petra i Pavla,
6. Nahijski dekanat: **fra Mladen Sesar**, župnik na Humcu,
7. Širokobriješki dekanat: **don Krešo Pandžić**, župnik u Jarama,
8. Stolački dekanat: **don Ivan Kordić**, župnik u Dračevu,
9. Trebinjski dekanat: **don Ante Đerek**, župnik u Gracu.

Imenovani članovi iz

MOSTARSKO-DUVANJSKE BISKUPIJE:

1. **msgr. Srećko Majić**, generalni vikar,
 2. **don Ante Luburić**, kancelar i ekonom biskupije,
 3. **don Radoslav Zovko**, bolnički kapelan,
 4. **don Ante Komadina**, ravnatelj Caritasa,
 5. **don Ante Pavlović**, predstojnik Teološkoga instituta,
 6. **don Stipe Gale**, vicekancelar i tajnik te
- o. Vinko Mamić**, karmelićanski prior

Imenovani članovi iz

TREBINJSKO-MRKANSKE BISKUPIJE:

1. **don Ivan Štironja**, vikar za pastoral,
 2. **don Krešo Puljić**, župnik župe sv. Ivana, Centar - Mostar,
 3. **don Ivo Šutalo**, župnik Blagaj - Bune,
 4. **don Ivan Perić**, župnik župe sv. Mateja, Rudnik - Mostar.
Mostarsko-duvanjska	7 (1+6),
Redovnika	7 (6+1),
Trebinjsko-mrkanska	6 (2+4).

Molim Dekane da o ovome obavijeste sve zastupnike i njihove zamjenike i sve župnike u svome dekanatu.

Ovim ujedno sazivam konstituirajuću sjednicu novoga sastava Prezbiterijalnoga vijeća za srijedu 26. rujna 2007. u prostorijama Ordinarijata u 15 sati.

Teme: Biranje Poslovnoga odbora: predsjednika, dopredsjednika i tajnika. Eventualne primjedbe na *Pra-vilnik* Vijeća (objavljen je u *Vrhbosni*, 2/2002., str. 154-155), nazivi dekanata, formiranje novih dekanata i župa, svećeničke korone, sugestije vijećnika...

Ako članovi Vijeća ne mogu navedenoga dana doći, neka napismeno Ordinarijatu obrazlože svoj nedolazak.

Svima iskrena dobrodošlica!

Na sve vas zazivam poseban Božji blagoslov.

Ratko Perić, biskup

Imenovanjem novih članova dosadašnji članovi Prezbiterijalnoga vijeća (2002.-2007.), kojima je istekao mandat, razriješeni su članstva (osim ako nisu ponovno izabrani ili imenovani):

Članovi Prezbiterijalnoga vijeća 2002.-2007.

1. msgr. Srećko Majić, generalni vikar, od 2006.,	12. fra Dobroslav Begić, gornjobekijski dekanat,
2. msgr. Luka Pavlović, generalni vikar, do 2006.,	13. don Ante Luburić, kancelar i ekonom biskupije,
3. don Ivan Štironja, pastoralni vikar,	14. fra Gabrijel Mioč, Duvno,
4. don Jozo Ančić, širokobriješki dekanat,	15. don Dražen Kutleša, vicekancelar,
5. fra Vinko Bebek, duvanjski dekanat,	16. fra Franjo Mabić, Mostar,
6. don Rajko Marković, stolački dekanat,	17. don Bariša Čarapina, Hrasno,
7. fra Jure Brkić, donjobekijski dekanat,	18. fra Šimun Romić, Rakitno,
8. don Marko Kutleša, mostarski dekanat,	19. don Jozo Čirko, Teološki institut, Mostar,
9. fra Ivan Landeka, nahijski dekanat,	20. don Ilija Drmić, Crkva na kamenu, Mostar,
10. don Slavko Maslač, trebinjski dekanat,	21. don Ante Komadina, Caritas, Mostar.
11. fra Branko Radoš, broćanski dekanat,	

Mostar, 31. kolovoza 2007.
Prot.: 1731/2007.

ZBOR SAVJETNIKA MOSTARSKO-DUVANJSKE I TREBINJSKO-MRKANSKE BISKUPIJE

Ovim razrješujem službe članove dosadašnjega Zbora savjetnika, kojima je istekao petogodišnji mandat (2002.-2007.), a imali su sljedeće dužnosti:

msgr. Luka Pavlović, generalni vikar,
don Ivan Štironja, pastoralni vikar, Mostar,
mr. don Ante Luburić, kancelar, župnik i dekan trebinjski,
dr. don Ante Komadina, ravnatelj Biskupijskoga caritasa,
dr. don Dražen Kutleša, vicekancelar,
don Jozo Ančić, župnik pološki i dekan širokobriješki,
don Bariša Čarapina, župnik Hrasna i upravitelj Svetišta Kraljice Mira,
don Đuro Bender, katedralni župnik Mostar,
don Rajko Marković, župnik i dekan stolački

i imenujem na petogodište nove članove iz Prezbiterijalnoga vijeća, prema kanonu 502, a to su:

msgr. **Srećko Majić**, generalni vikar,
mr. don **Ante Luburić**, kancelar i ekonom,
dr. don **Ante Komadina**, ravnatelj Caritasa,
don **Stipe Gale**, pomoćnik u kancelariji, tajnik,
msgr. **Luka Pavlović**, katedralni župnik Mostar,
don **Ivan Štironja**, pastoralni vikar Mostar,
mr. don **Ivo Šutalo**, župnik Blagaja - Bune,
fra **Gabrijel Mioč**, župni vikar Duvno,
fra **Valentin Vukoja**, župni upravitelj Ljuti Dolac.

Na sve vas zazivam obilan Božji blagoslov

Ratko Perić, biskup

SVEĆENIČKE DUHOVNE VJEŽBE U GODINI 2007.

Svake godine Biskupski ordinarijat organizira barem dva turnusa duhovnih vježbi za svećenike, a svaki je svećenik slobodan obaviti duhovne vježbe ondje gdje mu najbolje odgovara. Koncilski dekret o biskupima *Christus Dominus* (br.16) propisuje: "Biskupi se moraju brinuti za duhovno, intelektualno i materijalno dobro svojih svećenika, da bi oni mogli sveto i pobožno živjeti te svoju službu obavljati vjerno i plodonosno. Zato neka podupiru ustanove i upriličuju posebne sastanke na kojima će se svećenici povremeno sastajati da bi mogli obaviti DULJE DUHOVNE VJEŽBE (*ad longiora peragenda exercitia spiritualia*) za obnovu svoga života, kao i da bi stekli dublje znanje u crkvenim disciplinama, posebno u Svetom Pismu i teologiji te u važnijim socijalnim pitanjima i novim metodama pastoralnoga djelovanja.

Zakonik kanonskoga prava obvezu i praksu svećeničkih duhovnih vježbi stavlja u kontekst neizostavne prakse "godišnjega odmora", ali tako da se u to vrijeme odmora župniku ili drugom dušobrižniku ne ubrajaju oni "dani u kojima se jednom godišnje posvećuje DUHOVNOJ SABRANOSTI" (*kan. 533, 2*). Svaki će razborit svećenik posebnim vježbama raditi na svome duhovnom zdravlju i spasenju!

Po sebi je razumljivo da mjesto trodnevni duhovnih vježbi u klasičnom smislu riječi ne može doći u obzir zamjena u smislu bilo kakvih katehetskih skupova, pastoralnih simpozija, teoloških tečajeva, pastoralna mladih, jurisdikcijskih ispita, mjesečnih zamjena po inozemstvu, liječenja i rekonvalescencija itd.

Dopušteno je višednevno vjersko hodočašće u Svetu zemlju, u Rim, putovima svetoga Pavla i na slična kršćanska mjesta smatrati duhovnim vježbama za dotičnu godinu.

Prema obavijestima na Biskupskom ordinarijatu obavili su godišnje duhovne vježbe sljedeći dijecezanski svećenici koji djeluju u Hercegovini

1. don Jozo Ančić
2. don Ivan Bebek
3. don Đuro Bender
4. don Drago Bevanda
5. don Jozo Blažević
6. don Ivica Boras
7. don Gordan Božić
8. don Ante Brajko
9. don Bariša Čarapina
10. don Srećko Čulina
11. don Slaven Ćorić
12. don Drago Ćurković
13. don Ilija Drmić
14. don Ante Đerek
15. don Dragan Filipović
16. don Nedjeljko Galić
17. don Božo Goluža
18. don Jozo Ivančić
19. don Ante Ivančić Bikić
20. don Ante Ivančić Rimski
21. don Stipe Ivančić
22. don Blaž Ivanda
23. don Mijo Klarić
24. don Ivan Kordić
25. don Marko Kutleša
26. don Petar Leventić
27. don Niko Luburić
28. don Marko Lukač
29. don Srećko Majić
30. don Tomislav Majić
31. don Pero Marić
32. don Rajko Marković
33. don Slavko Maslač
34. don Nikola Menalo
35. don Krešimir Pandžić
36. don Ivan Pavlović
37. don Marijo Pavlović
38. don Luka Pavlović
39. don Tadija Pavlović

40. don Ljubo Planinić
41. don Ivica Puljić
42. don Krešo Puljić
43. don Damjan Raguž
44. don Vinko Raguž
45. don Josip Serdarušić
46. don Ivo Šutalo
47. don Ivan Štironja
48. don Tomo Vukšić

49. don Petar Vuletić
50. don Radoslav Zovko
51. don Ivan Zovko
52. don Mihovil Zrno

Od 26. do 31. ožujka

1. đakon Ivica Stanković, za prezbiterat
2. bogoslov Zoran Pinjuh, za đakonat.

NOVA BOGOŠTOVNA MJESTA

Otvorena kriptu svetoga Mateja u Mostaru

MOSTAR (KIUM) - U Mostaru u predjelu Rudnika, gdje je na Bogojavljenje 1993. godine biskup Pavao Žanić, zajedno sa svojim koadjutorom Ratkom Perićem, utemeljio četiri nove župe posvećene četvorici evanđelista, za Uskrsnu ponoćku, 8. travnja ove godine, župnik don Ivan Perić prenio je iz dosadašnjih prostorija privatnoga vlasništva u novu kriptu crkve sv. Mateja sav crkveni pribor. Župa sv. Mateja broji oko 8000 vjernika. Imala je svojih muka oko gradilišta, dozvola i novčanih sredstava, ali sve su poteškoće svladane i otpočela je gradnja crkve kojoj je sada

kriptu stavljena u funkciju. Biskup je krsnom vodom poškropio narod koji je ispunio prostranu kriptu - blagoslova crkava i kapelica nema u svetom Trodnevlju - i predvodio koncelebraciju s desetak gradskih župnika i svećenika.

Na kraju svete Mise župnik don Ivan zahvalio je svima koji su svojim darom i radom omogućili podizanje ove sakralne prostorije, i istaknuo da će veća radost biti samo kad vjernici s dušobrižnicima prijeđu na kat više, u crkvu sv. Mateja koja je u izgradnji.

Blagoslov filijalne crkve u Gornjoj Blatnici

GORNJA BLATNICA (KIUM) - Na svetkovinu Presvetoga Srca Isusova, 15. lipnja 2007., provincijal Hercegovačke franjevačke provincije mnogopoštovani otac dr. fra Ivan Sesar, ovlašten od mjesnoga biskupa

dopisom od 29. svibnja, blagoslovio je u Gornjoj Blatnici, župe gradničke, novopodignutu filijalnu crkvu u slavu Srca Isusova.

Blagoslovljena kapelica Uzašašća Gospodinova

MOSTAR (KIUM) - U Mostaru je na svetkovinu Gospodinova Uzašašća, 20. svibnja 2007., blagoslovljena kapelica posvećena istoimenom događaju Gospodina uskrsloga, koja se nalazi u Mostaru kod Biskupskoga ordinarijata, između Svećeničkoga doma i Kulturnoga centra.

Pred 20-ak svećenika i brojnim vjernicima mjesni je biskup tom prigodom, prije blagoslova, naveo sve one male kućne, samostanske, grobljanske

kapelice i župne crkve u izgradnji koje se nalaze u Mostaru.

U gradu nema nijedne dovršene crkve u pravom smislu riječi. Postoje četiri župne crkve u izgradnji ili u dovršenju. To su:

- Prijašnja **biskupska zgrada** u Vukodolu, od 1847. do 1906. godine imala je svoju kapelicu, danas u ruševnu stanju;

- Sadašnja **biskupska zgrada** pod Glavicom, koja je obnovljena na prethodnoj, koja je spaljena 1992. godine, ima kapelicu na slavu Duha Svetoga, od 1997. godine;

- Najstarija **župa** u kojoj je crkva **sv. Petra i Pavla** podignuta 1866. godine i funkcionirala kao katedrala sve do 1890. godine, srušena je 1992. godine, nakon rata u izgradnji: samostanska kapelica dovršena, a nedovršena kripa ipak u liturgijskoj funkciji. Na terenu te župe nalaze se ova bogoštovna mjesta:

- crkvice u Jasenicama Gospe od anđela,
- u Rodoču sv. Ivana Krstitelja,
- kapelica Svete Obitelji u samostanu sestara franjevaka,

- kapelica u zajednici sestara Služavki Maloga Isusa u Rehabilitacijskom centru Svete Obitelji.

- **Druga** je župa **katedrala Marije Majke Crkve**, crkveni joj temelji blagoslovljeni 1975. godine, posvećena 1980. godine, u ratu temeljito oštećena, nakon rata u obnovi i u funkciji, čeka potpuno dovršenje. Na terenu župe:

- kripa sv. Josipa, zaštitnika Mostarsko-duvanjske biskupije u sklopu katedrale;

- kapelica Hrvatskih mučenika i blaženika u Svećeničkom domu;

- kapelica Krista Kralja u Provincijalatu sestara franjevaka;

- kapelica Krista Euharistijskoga ili Tijelova u samostanu sestara milosrdnica;

- kapelica sv. Krucifikse u zajednici Službenica milosrđa u službi Caritasova Dječjega vrtića;

- Grobljanska kapelica na Šoinovcu.

Slijede četiri župe posvećene četvorici evanđelista, 1993. godine. Na tim područjima ima više bogoštovnih mjesta, gdje se zakonito slavi sveta Misa, bilo svakoga dana, bilo jednom godišnje:

- **Župa sv. Mateja** s kriptom koja funkcionira od Velike subote ove godine, a župna crkva u izgradnji.

- Grobljanska kapelica sv. Lovre na Orlacu;

- Grobljanska kapelica sv. Leopolda Bogdana Mandića u Raštanima, blagoslovljena prošle godine.

- **U župi sv. Marka** grobljanska kapelica sv. Ante na Smrčenjacima.

- **U župi sv. Luke** kapelica sv. Luke u Ilićima;

- Kapelica Male Gospe na Vrelu Radobolje.

- **Župa sv. Ivana** ima privremenu crkvicu u Centru, koja funkcionira.

- A u izgradnji je crkva Kristova uskrsnuća s kriptom sv. Ivana, sve nedovršeno i još ne funkcionira.

Postoje dakle kapelice ili nedovršene crkve: sv. Ivana Krstitelja, sv. Josipa, sv. Petra i Pavla, četvorice evanđelista Mateja, Marka, Luke i Ivana, sv. Lovre, sv. Ante, sv. Leopolda Mandića, Hrvatskih mučenika, zatim Svete Obitelji, Gospine, Krista Kralja, Gospodina Uskrsnuća, sada Gospodinova Uzašašća, Duha Svetoga, i još preostaje nastaviti i dovršiti kapelicu u slavu Presvetoga Trojstva na Humu.

BISKUP NA PROVINCIJSKOM KAPITULU

Generalni vizitator Hercegovačke franjevačke provincije dr. fra Šimun Samac i provincijal iste Provincije fra Slavko Soldo službeno su pozvali mjesnoga biskupa da predvodi misno slavlje na otvaranju Provincijalnoga kapitula na Humcu u travnju ove godine. Tom je prigodom biskup održao uobičajenu homiliju pod svetom Misom, a na kraju slavlja izgovorio Poruku ocima kapitularcima.

HOMILIJA Humac, 16. travnja 2007.

I pošto se pomoliše, potrese se mjesto gdje bijahu sabrani, i svi se napuniše Svetoga Duha te stanu navješćivati riječ Božju smjelo (Dj 4, 31).

Najprije se pomoliše! Molitva je način i put do sjedinjenja s Duhom Božjim. Ona je uvjet da se doživi Duh Sveti, odnosno da mu se dopusti djelovanje. Obraćanje Duhu Božjemu jest prvi znak čovjekova obraćenja, uvjerenje da ne može sam - "bez Božanstva tvojega čovjek je bez ičega..." - ne može računati samo sa svojim ljudskim silama. Kad se oslanjamo i računamo samo s vlastitim silama, redovito se osilimo. Sila Boga ne moli, a Bog silu ne voli!

Ovom svetom Misom želimo:

- zahvaliti Presvetomu Trojstvu za sve ono dobro koje je posijano u ovoj mjesnoj Crkvi i po vašoj redovničkoj zajednici;
- moliti oprostjenje za grijeh misli, riječi, djela i za propuste dobra;
- moliti svih sedam darova Duha Svetoga radi iskrena i nepristrana doprinosa ovomu Kapitolu;
- tražiti hrabrost da se postavi upitnik ondje gdje škripi, gdje je potrebno poći drugim putem;
- moliti prosvjetljenje za prave korake kako bi sve bilo u duhu Crkve Kristove.

Svi se napuniše Svetoga Duha. Bog čini čudo na temelju vjere, naše suradnje i odanosti. Vjera ide ispred poslušnosti. Osluškujući ono što nam Bog govori, otvaramo se posluhu Crkve koju je Krist ustanovio da po njoj govori ovom svijetu. Da samoga sebe provjeriš koliko imaš Duha Božjega, podsjeti se na onu rečenicu sv. Augustina koji tvrdi: "Onoliko netko ima Duha Svetoga koliko ljubi Kristovu Crkvu."¹ Taj je patriistički citat Koncil stavio u Dekret o odgoju kandidata na svećeništvo. Jednako vrijedi i za odgoj kandidata na redovništvo, za odgoj kandidata na biskupstvo i za odgoj kandidata na papinstvo!

Stanu navješćivati Riječ Božju smjelo. Po molitvi niče vjera a po vjeri snaga za autentično i smjelo naviještanje Božje riječi. U evanđeoskom naviještanju hoće se ne samo autentičnost, nego i smjelost, hrabrost, odlučnost. Smjelost vodi do kršćanskoga mučeništva. Svi su apostoli - mučenici!

Neka nam svima pouzdana molitva pomogne da budemo puni Duha Svetoga kako bismo autentično i smjelo navješćivali Riječ Božju.

¹ S. AUGUSTIN, *In Ioannem tract.* 32, 8: PL 35, 1646: *Quantum quisque amat Ecclesiam Christi, tantum habet Spiritum Sanctum.* Citirano u koncilskom Dekretu o odgoju i obrazovanju svećenika, *Optatam totius*, br. 9.

POZDRAV NA IZBORNOM KAPITULU HERCEGOVAČKE FRANJEVAČKE PROVINCIJE

Humac, 16. travnja 2007.

Na generalnoga vizitatora dr. fra Šimu Samca, na provincijala fra Slavka Soldu i na sve članove Provincijalnoga izbornog Kapitula zazivam uskrсни mir Kristov, napose dar savjeta Duha Božjega, i svima upućujem svoje iskrene pozdrave i najbolje želje.

Zahvaljujem vam na pozivu na ovu svetu Misu Duhu Svetomu i za ovu mogućnost da se kao dijecezanski ordinarij obratim ovomu časnom Kapitolu. Prije tri godine 15. lipnja 2004. obratio sam se članovima Međukapitula svojim apelom.¹ Najveći dio onih riječi stoji i dan danas. Ovo je redovnička Provincija koja se ravna svojim konstitucijama odobrenim od Svete Stolice. Ali ovo je ujedno redovnička Provincija kojoj je većina članova u izravnu dušobrižništvu ove mjesne Crkve. Dakle, pastoralna. Eto razloga više da vas danas pozdravim u ovom samostanu sv. Ante i u ovom svečanom činu izbora nove Provincijalne uprave zahvaljujući vam za sve ono dobro koje činite, na slavu Božju i na spasenje duša, u ovoj Mostarsko-duvanjskoj biskupiji.

PASTORALNA PROVINCIJA. U svome pastoralnom djelovanju ova Provincija ima ozbiljnih kušnja. Možda su joj bile i ostale dvije posebne kušnje: uvođenje biskupijskoga klera u pastvu apostolskim pismom *Ex hac augusta* 1881. godine i osnivanje novih župa koje je tijekom vremena preuzimalo dijecezansko svećenstvo. Prema tomu, i dijecezanski svećenici sudionici su tih kušnja.

Kada je na upravi biskupije bio hercegovački franjevac biskup fra Paškal Buconjić, a Provincijom

upravljao provincijal fra Luka Begić, papa Leon XIII. potvrdio je svečanu Deciziju godine 1899., po kojoj je napravljena raspodjela župa između jednoga i drugoga klera. Ta je kušnja dočekivana dramatično,² nekada s protivnošću, s neposluhom čak do suvremenih izгона iz Reda. Sav ekleziološki nauk, sav kanonski i koncilski ustroj Crkve i sva njezina biskupijska i župna uprava ima svoju sustavnost i neumoljivost. Stogodišnja povijest u ovoj biskupiji pokazala je da je božanski istinita Isusova rečenica "Teško ti se protiv ostana praćakati" (Dj 26, 14). Kao što je istinita i ona starozavjetna da "buntovnici samo otaše u sažganoj pustinji" (Ps 68, 7). Crkva ima svoj put zakonitosti protiv bezakonja ovoga svijeta. Nastojanje oko uprave župama, natjecanje i zauzeto pisanje zakonito je sve dotle dok Vrhovna vlast Reda ili Svete Stolice drukčije ne odredi. Kad Vrhovna uprava Reda odluči a Sveta Stolica potvrdi, pogotovo Vrhovni sud Apostolske signature presudi, zaista je uzalud voditi nekakvu antikanonsku gerilu. Kanonsko pravo jest poput ulja u crkvenom ustroju, a ubacivati "klipove u točkove", ne vodi ničemu, osim raskolu. Što se to prije shvati i prihvati, to će se bolje i brže napredovati "Putem zajedništva", tj. u našem zajedničkom radu u žetvi Gospodnjoj, na slavu Božju i na duhovno dobro svakoga od nas. Kušnje?

Župe. Od 1899. godine do danas, unatoč najrazličitijim vremenskim i prostornim nedaćama, stvarnim, osobnim i kolektivnim protivštinama, dijecezanski je kler zadužen za 35 župa. Na žalost, u 3 od njih (Crnač, Grude, Mostarski Gradac) još uvijek ne može ući zako-

¹ *Apel na Međukapitul Hercegovačke franjevačke provincije*, u: Vrhbosna, 2/2004., str. 177-180.

² Ni četiri godine nakon te Decizije čuo se glas iz djela M. MIKULIĆA, *Hercegovina 1903. - Šematizam Franjevačke Provincije*, str. 27: "Tom diobom (pa neka se ona nazove razložnom i korisnom, štoviše neka i jest takva) i utvrđivanjem granica župama, koje su nam dodijeljene, potreseni su bedemi i uzdrmani temelji naše provincije, koja je dovedena u položaj da svezanih ruku bude kao nekakav glumac na pozornici i daje znak za uzmicanje!" (Latinski izvornik: *Schematismus almae missionariae Provinciae Ordinis Minorum S. P. Francisci in Hercegovina ad annum Christi 1903.*, str. 16).

niti župnik zbog svima nam poznatih fizičkih smetnji i škandala, dok je u drugih 7 (Čapljina, Blagaj -Buna i svih pet mostarskih) ušao, ali ometan bezakoničkim djelovanjem neposlušnih i suspendiranih svećenika, bivših redovnika. A u ostalima, zahvaljujući Božjoj Providnosti, djeluje mirno, uredno i radino. Omjer vjernika povjeren duhovnoj brizi jednoga i drugoga klera nije ni blizu pravičnoj jednakosti, koju Dekret *Romanis Pontificibus* zahtijeva.

Kler. Od prvoga prezbiterškoga ređenja domaćega sina, don Marijana Kelave 1897. godine, prije točno 110 godina, na području Mostarsko-duvanjske biskupije Božjim davanjem novih svećeničkih zvanja, zauzimanjem dijecezanskih ordinarija, potporom Svete Stolice, do danas je ova biskupija inkardinirala 121 svećenika, od kojih je 40 preminulo, 72 su u aktualnoj službi biskupije ili opće Crkve, a 9 ih je ekskardinirano. Znači svake je godine biskupija u prosjeku dala po jednoga svećenika. Provincija u kudikamo većem broju.

Ono što je doista utješno i što poriče sve priče o nekakvoj izvornoj pobuni katoličkoga naroda u Hercegovini protiv dijecezanskoga klera jest činjenica da nijedan biskupijski svećenik, koji je zakonito ušao i počeo kanonski djelovati u bilo kojoj župi, nije bio do dana današnjega izbačen zato što bi narod preferirao ovaj ili onaj kler. Biskupijsko je svećenstvo uvijek i svuda jasno pokazivalo i svoj crkveni i nacionalni identitet. Pravi Božji narod poštuje prave Božje svećenike koje mu Crkva pošalje. Izvor dakle pobune nije u narodu! Narod može biti samo abuzivno i škandalozno manipuliran, čemu smo, na žalost, svjedoci u nekim hercegovačkim župama.

Zvanja. Ovdje se ne možemo ne dotaknuti i treću značajnu kušnju koja u novije vrijeme jednako pogđa i franjevački i dijecezanski kler, a to je vidno i rapidno opadanje duhovnih zvanja. Vaša je Provincija 1997. godine imala 50 sjemeništara i bogoslova, a 2007. godine 30. U tom istom periodu preminulo je 27 franjevaca svećenika, a zaređeno 28 novih (od kojih su dvojica napustila). Dopuštam korekciju. Ako usporedimo i mostarsko-duvanjsku biskupiju, brojke su manje ali također u opadanju: 1997. godine bilo je 12 bogoslova i sjemeništara, a 2007. godine ima ih 10. U tom desetljeću zaređeno je 13 novih prezbitera, jedan je već odstupio, a preminulo je 8 biskupijskih svećenika.

Ne može se reći da je Provincija uvijek najsretnije rješavala svoje kušnje, osobito one dvije prvospomenute: osnivanje novih župa i uvođenje dijecezanskog klera, kao i podjelu pastve. U vezi s pastvom ili dušo-

brizništvom od 1993. do 2003. godine zajednički smo rješavali te kušnje. Održavali smo brojne sastanke u Mostaru, na Širokom Brijegu, ovdje na Humcu i drugdje u Hercegovini u raznim oblicima i sastavima. A čak 8 zajedničkih sjednica imali smo na Kongregaciji za evangelizaciju narodu u Rimu: 1993., 1995., 1996., 1997., 1998., 1999., 2002. i 2003. godine. Išlo se otvoreno i odlučno u rješavanju naslijeđenih pitanja i afera. U posljednjih deset godina, 1997.-2007. Provincija hercegovačkih franjevaca doživjela je nemalenu promjenu. Zahvaljujući Duhu Božjemu i snazi Uprave, pojedinaca i cijele zajednice bilo je značajnih koraka i pomaka, ne bez ozbiljnih upozorenja i Svete Stolice. Nije dakle nedostajalo ni dijaloga, ni poziva na crkveni posluš, ni konkretna posluš.

DVIJE ZNAČAJNE IZJAVE. Dvije mi se stvari čine vrlo važnima kao rezultat tih dugogodišnjih razgovora i dogovora.

I. - Izjava za dobivanje pastoralnih ovlasti u Biskupiji mostarsko-duvanjskoj, usklađena između Generalne kurije O.F.M. u Rimu i Biskupske kurije u Mostaru te potvrđena od Svete Stolice, odnosno Kongregacije za evangelizaciju naroda, 2000. godine.³

Izjava za dobivanje pastoralnih ovlasti polarizirala je članove Provincije: na one koji su u konačnici prihvatili tražene uvjete i na one koji tu Izjavu još nisu prihvatili. Do sada je *Izjavu* potpisom usvojilo 97 franjevaca, od kojih su sedmorica preselila u bolji život, a petorica su izvan područja biskupije. U pastvi je dakle trenutačno 85 svećenika franjevaca s kanonskim dekretom i pastoralnim ovlastima. Ovima želim i ovom prigodom izraziti svoje poštovanje i zahvalu za njihovo pastoralno zalaganje i suradništvo i uopće za kanonsko dušobrižničko djelovanje u ovoj Crkvi, već prema angažmanu svakoga pojedinca.

Na terenu biskupije ima 25 svećenika franjevaca koji nisu prihvatili usklađene uvjete spomenute *Izjave*, ili nisu *habiles* da to učine, i tako su se lišili ovlasti ispo- vijedanja i zakonita pastoralnog djelovanja. Samo ih mogu potaknuti da učine ono što Crkva - konkretnije Sveta Stolica, i Generalna kurija Manje braće, i Biskupski ordinarijat - očekuju od njih, da djeluju po crkvenim zakonima a ne po protucrkvanim zloporabama.

Uz potpis pojedinih otaca franjevaca i uza supotpise predstavnika Generalne uprave i mjesnoga biskupa, ne bismo imali ništa protiv toga da se i u impresumu onoga lista papira stave i te institucije. Ali dogovoreni sadržaj ostaje isti, dok njegovu promjenu ne zatraži ili ne dopusti Sveta Stolica koja ga je odobrila.

II. - Izjava Generalne uprave zajedno s Provincijalnom upravom, sastavljena na traženje Svete Stoli-

³ *Mir i dobro*, 2/2000., str. 16.

ce, a objavljena pod naslovom: *Put zajedništva Crkve u Hercegovini*, od 1. ožujka 2005.⁴ nabraja devet odlučnih točaka:

1 - Poštuju se sve zajedničke izjave u vezi s dekretom *Romanis Pontificibus* i sve različite autentične karizme;

2 - Svih osam župa iz Dekreta predaju se na upravu mjesnomu Ordinariju;

3 - Nekretnine na području tih osam župa, bez obzira na gruntovnički naslov, jesu vlasništvo župa koje će se što prije prenijeti na župe bez ikakvih uvjeta;

4 - Potpuno priznanje kanonske zakonitosti i katedralne župe i četiriju župa odvojenih od katedralne u Mostaru;

5 - Javno razdruženje i distanciranje Reda i Provincije od članova otpuštenih iz Reda i suspendiranih *a divinis* koji su raskinuli zajedništvo i s Redom i s Crkvom;

6 - Da ni Red ni Provincija ne će biti zaprekom nego staviti na raspolaganje dvije nove župe koje će se dismembrirati od župe humake;

7 - Da je predajom župa i izgonom neposlušnih iz Reda Red formalno izvršio Dekret *Romanis Pontificibus*;

8 - Da Red i Provincija žale što dijecezansko svećenstvo ne može djelovati bez smetnji dijela vjernika i otpuštenih franjevaca;

9 - Da Red i Provincija žele da što prije dođe do normalizacije crkvenoga života.

Mi smo se na to osvrnuli *Izjavom nade i ohrabrenja*.⁵ Neke konkretne činjenice.

Mostar. Stvari se s obzirom na župe u Mostaru pomiču puževim korakom, daleko od zadovoljavajućega stanja, što je vidljivo u broju i krštenika, i prvopričesnika, i krizmanika, i vjenčanika, i pokopnika u maticama župe sv. Petra i Pavla i svih ostalih župa.

Nekretnine i nove župe. Nismo, na žalost, u ove dvije godine ništa učinili ni s obzirom na nekretnine ni na osnivanje novih župa. Nova će Uprava, a i cijela Provincija, pokazati koliko voli Crkvu, koliko je pastoralna, koliko drži do obveza i obećanja i koliko je

kadra, poučena poviješću, svladati kušnje kad se bude tražilo izvršenje pojedinih točaka iz toga *Putu zajedništva Crkve u Hercegovini* da nam odluke ne ostanu mrtvo slovo na papiru.

Međugorje. To je opet posebna kušnja. S obzirom na tu župu, valja istaknuti više točaka.

1 - Izraz je puke pastoralne samovolje samih župnika i drugih međugorskih djelatnika da na portalu "Međugorje" figurira "Gospino svetište". To nije ni dijecezansko, ni nacionalno, ni međunarodno svetište. I toga se treba držati dok stvari ovako stoje.

2 - Izraz je puke samovolje samih župnika i drugih međugorskih djelatnika da se ne poštuje Okružnica Ordinarijata iz 2001. godine da se u Međugorje ne pozivaju svećenici izvan hrvatskoga naroda bez izričito i napisмено dana odobrenja Biskupskoga ordinarijata.

3 - Izraz je puke samovolje samih župnika i drugih pastoralnih međugorskih djelatnika da se član Vaše provincije, fra Jozo Zovko, koji nema nikakvih pastoralnih ovlasti, čak je lišen vršenja bilo kojega svećeničkog čina u ovoj biskupiji, poziva, kao ove godine, da vodi Križni put u Međugorju, i to uokvirujući ga u naznaku mogućnosti ispovijedanja.

Župnik - gvardijan. Da se potvrdi puna pastoralna odgovornost župnikova, i nadalje će služba župnika biti odvojena od službe gvardijana. A morat će se naći jasna načela za afirmaciju ne samo župničkih službi poučavanja i posvećivanja, nego i upravljanja, pogotovo u financijsko-ekonomskom pogledu.

Causa super martyrio. Nerazborito je po novinama pričati o "kauzi mučeništva" bez solidne prouke postulata Kongregacije za kauze svetih i bez solidne prouke života, djela i mučeništva poginulih otaca franjevaca u vrijeme i neposredno nakon rata.⁶ Budimo otvoreni Duhu Božjemu i držimo se svih crkvenih pravila studioznosti i razboritosti u tome pogledu.

Cijelomu Kapitolu i svakomu pojedinom njegovu članu molim od Boga obilan milosni blagoslov da izbor nove uprave bude po srcu Božjem, a njegove odluke na mir i dobro ove mjesne Crkve. *Quod Deus faxit!*

Ratko Perić, biskup

⁴ *Vrhbosna*, 2/2005., str. 174.

⁵ *Vrhbosna*, 2/2007., str. 175.

⁶ *Usp. Službeni vjesnik. Mostarsko-duvanjska i Trebinjsko-mrkanska biskupija*, 1/2007., str. 58-62.

RAZNI DOPISI BISKUPSKOGA ORDINARIJATA

Mostar, 19. travnja 2007.
Prot.: 589/2007.

ŽUPNIM UREDIMA MOSTARSKO-DUVANJSKE I TREBINJSKO-MRKANSKE BISKUPIJE

Velečasni!

Uviđajući potrebu za autentičnim duhovnim zvanjima, svećeničkim i redovničkim, oslanjamo se zaufanom molitvom na Isusovu riječ da Otac pošalje radnike u žetvu svoju u ovoj našoj Hercegovini.

Prepuštam duhovnom angažmanu svakoga pastoralnog djelatnika da u svojoj župi sa svim poštovanjem i odgovornošću pokuša buditi i usmjeravati koje duhovne zvanje bilo u sjemenište ili u samostan. U prvom redu molitvom, dobrom propovijedi za Dan duhovnih zvanja (4. vazmena), posebno priloženom Papinom propovijedi, pozivom na duhovni susret na završetku osmoga razreda, prikladnom anketom u razredu: Kamo ih roditelji šalju, kamo bi oni osobno htjeli itd. Nekada dolaze prava zvanja od onih za koje ne bismo nikada pretpostavili da ih imaju, a tako često odlučno otkazaše oni za koje bismo ruku u vatru stavili, što se kaže.

Molimo župnike da moguće kandidate za redovništvo upute na Provincijalate, a za dijecezansko

sjemenište ili bogosloviju na Ordinarijat radi upisa u gimnaziju ili na teologiju te, po svršetku škole ili početkom sljedećega srpnja, pošalju izvorne isprave koje se traže:

- 1) *Osobnu molbu* vlastoručno napisanu i potpisanu, s mjestom i datumom;
- 2) *Izvod* iz matice rođenih;
- 3) *Krsni list s potvrdom o krizmi* (neka se posve slaže ime i drugi podatci u civilnim i crkvenim ispravama);
- 4) Fotokopiju *domovnice* (ako je ima);
- 5) *Svjedodžbu* od 7. i 8. razreda osnovne, odnosno od 3. i 4. razreda srednje škole;
- 6) *Liječničko uvjerenje* o sposobnosti za učenje, odnosno studiranje;
- 7) Dvije *fotografije* maloga formata;
- 8) *Preporuku župnika*.

Svima želim Božji blagoslov u zvanju i zahvaljujem na duhovnom angažmanu u ovoj Crkvi. Srdačan pozdrav

Ratko Perić, biskup

**BISKUPOVA ČESTITKA NOVOIZABRANOM PROVINCIJALU
HERCEGOVAČKE FRANJEVAČKE PROVINCIJE,
DR. FRA IVANU SESARU**

Mostar, 21. travnja 2007.
Prot.: 627/2007.

Velečasni fra Ivane, novoizabrani Provincijale!

Na web-stranicama Vaše poštovane Provincije pročitamo vijest da je ovih dana redovni Provincijalni izborni kapitul izabrao novoga Provincijala u Vašoj osobi. I novoga Vikara i petoricu Definitora.

Svim članovima nove Provincijalne Uprave, s Vama na čelu, izražavam svoje čestitke i molim Boga Oca da, po zagovoru Blažene Djevice Marije, kojoj je posveće-

na ta Provincija, i sv. Franje, Utemeljitelja vašega Reda Manje braće, obilno obdaruje vodstvo Hercegovačke Provincije Kristovim Duhom mudrosti i razbora.

Želim vam svima sretan nastavak vijećanja i odlučivanja na dobro vaše zajednice i cijele ove mjesne Crkve.

S poštovanjem Vas pozdravljam.

Ratko Perić, biskup

DOPUŠTENJE DA SE OSNUJE REDOVNIČKA SESTARSKA ZAJEDNICA U LJUBUŠKOM

Mostar, 29. svibnja 2007.

Prot.: 936/2007.

Poštovana sestro Provincijalna predstojnice!

Primio sam Vašu molbu od 8. svibnja o. g., kojom tražite dopuštenje za gradnju nove kuće za sestre u Ljubuškom i otvaranje redovničke zajednice. Kao dijecezanski biskup ovim rado dajem svoj pristanak da Vaša Provincija podigne redovničku kuću na lokaciji koju predlažete, a Vaše je vlasništvo.

S obzirom na ustanovu nove redovničke zajednice, opći crkveni zakon određuje (kan. 609 § 1) da je prethodni pristanak dijecezanskoga biskupa potreban da bi osnutak bilo koje redovničke kuće bio valjan. Stoga, u skladu s pravilima Vaše Družbe, u pisanom dekretu, kojim će redovnička kuća Vaše Družbe u Ljubuškom biti ustanovljena, treba voditi računa da bude naveden i ovaj napismeno dani pristanak kojim se nova zajednica ucjepljuje u biskupijsku zajednicu. Ovaj pisani pristanak potreban je i zato što ga kao potreban uvjet za bilo kakvo postupanje mjerodavnih državnih organa na molbu za gradnju bilo kojega crkvenog objekta predviđa "Temeljni ugovor između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine", koji je u postupku ratifikacije, a koji izričito propisuje također "Uputa o provedbi Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju Crkava i vjerskih zajednica u BiH", koja je stupila na snagu 24. listopada 2006.

U zgradi nove redovničke zajednice, koja će biti podignuta, neka sestre žive prema naravi i svrsi koje su vlastite Vašoj Ustanovi i neka vrše djela koja su, prema crkvenim pravnim odredbama, vlastita Vašoj redovničkoj zajednici (kan. 611 t. 1-2).

Za druga moguća djela i pothvate, posebno ona pastoralne naravi, bit će potrebno da budu stvar dogovora i poslušnosti Crkvi uz dosljedno poštovanje crkvenoga zakona. A radi potpune vjernosti odredbama Crkve (kan. 608) i radi duhovnoga dobra cijele buduće redovničke zajednice u Ljubuškom, ovaj svoj pristanak dajem uz uvjet da u zgradi redovničke kuće, koja će biti sagrađena, bude predviđena dolična prostorija barem za kapelicu u kojoj će se slaviti i čuvati Presveta Euharistija, središte cijele zajednice.

Upućujući svoje molitve Gospodinu, izvoru i počelu svakoga dobra, izražavam Vama i cijeloj Vašoj zajednici osobito poštovanje i pozdrav.

Ratko Perić, biskup

Poštovana

s. M. Jelenka Puljić, provincijska predstojnica

Školskih sestara franjevnika Krista Kralja

Provincije Svete Obitelji

Zagrebačka, 9 - Mostar

Mostar, 11. lipnja 2007.
Prot.: 1048/2007.

ŽUPNIM UREDIMA MOSTARSKO-DUVANJSKE I TREBINJSKO-MRKANSKE BISKUPIJE

Predmet: Polugodišnje izravnavanje računa s Ekonomatom Biskupije

Redovito polugodišnje izravnavanje računa između Župnih ureda i Ekonomata Biskupije za razdoblje od **1. siječnja do 30. lipnja 2007.** određuje se za župe po dekanatima, i to ovim redom:

ponedjeljak 2. srpnja Mostarski i Duvanjski dekanat,

utorak 3. srpnja Donjobekijski i Gornjobekijski dekanat.

srijeda 4. srpnja Bročanski i Nahijski dekanat,

četvrtak 5. srpnja Širokobriješki dekanat,

petak 6. srpnja Trebinjski i Stolački dekanat.

Molimo velečasne župnike da za obavljanje ovih poslova na Ordinarijat dođu određenoga dana u jutarnjem vremenu od 9 do 12 sati. Obračunske liste, koje dostavljamo u prilogu ovom dopisu, neka budu samo popunjene, a ne i zaključene.

Župnicima svraćamo pozornost na *Okružnicu* ovoga Ordinarijata upućenu svim župnicima župa u našim biskupijama u Hercegovini: Mostarsko-duvanjskoj i Trebinjsko-mrkanskoj **s obzirom na pitanja o**

crkvenoj milostinji, br. 1019/2003., od 8. kolovoza 2003. Upozoravamo župnike da vrijedi **ново pravilo** za Petrov novčić, tj. milostinja koja se skupi na **Tijelo-vo** upisuje se za Obolum Sancti Petri (**Petrovdan**).

Sukladno odluci Oca Biskupa, br. 1546/2006., od 29. srpnja 2006., prestaju dosadašnja **gotovinska** izravnavanja prema Ordinarijatu. U prilogu uz ovo pismo naći ćete opću uplatnicu kojom ćete izvršiti uplatu na žiroračun Biskupije. Eventualne razlike pri zaključenju obračunske liste izravnat ćete gotovinski na Ordinarijatu.

Svaki drugi način postupka izvan ove Okružnice nedopustiv je i protuzakonit.

Ujedno sve župnike i župne upravitelje podsjećamo na dopis, br. 2425/2006., od 13. prosinca 2006., uz koji su dostavljeni *Šematizamski obrazac*, te obrazac *Popisa ratnih žrtava 1991.-1995.*, uz odredbu da se u srpnju 2007. popunjeni dostave Ordinarijatu. Vjerujemo kako je bilo dostatno vremena za temeljitu i preciznu obradu ovih predmeta.

S poštovanjem Vas pozdravlja

msgr. Srećko Majić, generalni vikar

ŽUPNIM UREDIMA MOSTARSKO-DUVANJSKE I TREBINJSKO-MRKANSKE BISKUPIJE

Mostar, 11. lipnja 2007.
Prot.: 1049/2007.

Predmet: Pravilnik o crkvenim maticama i drugim uredskim knjigama

Velečasni župniče!

Pravilnik o crkvenim maticama i drugim uredskim knjigama, u skladu s kan. 535 par. 1. i "Dopunskim odredbama uz Zakonik kanonskoga prava" (usp. Vrhbosna, br. 4/1990., str. 10-13), prilagođen je novim okolnostima i odobren na zasjedanju Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine u Banjoj Luci od 12. do 14. srpnja 1999., za područje ove BK.

Član 41. spomenutoga Pravilnika određuje:

Prema odluci Biskupske konferencije BiH, na temelju odredbe kan. 535 § 1., svaka župa, osim matica, mora imati i sljedeće knjige:

- knjigu potvrđenih,
- knjigu prvopričesnika,
- knjigu katekumena,
- knjigu primljenih u potpuno zajedništvo Katoličke Crkve,
- upisanih spisa (urudžbeni zapisnik),
- spomenicu,
- blagajnički dnevnik,
- imovnik pokretnina i nekretnina,
- knjigu o stanju duša (Status animarum) ili kartoteku,

- knjigu misnih zaklada,
- oglasnu knjigu,
- knjigu ženidbenih navještaja,
- imenik vjeroučenika,
- dnevnik vjeronaučnoga rada,
- knjigu providenih bolesnika, i druge knjige koje odredi dijecezanski biskup.

Od ovdje navedenih, neke župe imaju i koriste knjige u svom uređivanju. Prilikom pohoda Ordinarijatu u srpnju, svi će župnici moći preuzeti sljedeće knjige za svoje urede:

- **knjigu prvopričesnika,**
- **knjigu katekumena,**
- **knjigu primljenih u potpuno zajedništvo Katoličke Crkve.**

Neka se upisi u sve knjige vrše prema odredbama spomenutoga **Pravilnika o crkvenim maticama i drugim uredskim knjigama i odredbama ovoga Ordinarijata** koje Vam dostavljamo uz ovu Okružnicu. Obveze za ove knjige bit će podmirene uz polugodišnji račun. Ako je za župne urede potrebna još neka knjiga, možete javiti na vrijeme kako bi se mogle pripremiti.

S poštovanjem Vas pozdravlja

msgr. Srećko Majić, generalni vikar

**ŽUPNIM UREDIMA
MOSTARSKO-DUVANJSKE I
TREBINJSKO-MRKANSKE
BISKUPIJE**

Mostar, 11. lipnja 2007.
Prot.: 1051/2007.

Predmet: Dostava knjige *Crkva i Država u Bosni i Hercegovini - zakoni, podzakonski akti, ugovori i komentari* za potrebe župnih ureda

Velečasni župniče, u skladu sa željom biskupa Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine da svaka župa i svi drugi crkveni pravni subjekti, i osobe koje to žele, posjeduju primjerak knjige **Crkva i Država u Bosni i Hercegovini - zakoni, podzakonski akti, ugovori i komentari** u izdanju BKBiH, koju je priredio dr. don Tomo Vukšić, ovim se za potrebe Župnoga ureda Vaše župe dostavlja jedan primjerak knjige. Knjiga ima 400 stranica, a sadrži gotovo sve zakone, podzakonske

akte i ugovore koji su važni za crkveno djelovanje i uređivanje.

Na teret župne blagajne možete knjižiti 15 KM troškova za ovu knjigu. Ako Vi osobno želite, za vlastite potrebe, imati ovu knjigu, možete je nabaviti na Ordinarijatu po istoj cijeni.

S poštovanjem Vas pozdravlja

msgr. Srećko Majić, generalni vikar

**ŽUPNICIMA I UPRAVITELJIMA ŽUPA
KAO I ODGOVORNIM OSOBAMA PRAVNIH SUBJEKATA
U MOSTARSKO-DUVANJSKOJ I
TREBINJSKO-MRKANSKOJ BISKUPIJI**

Mostar, 21. lipnja 2007.
Prot.: 1171/2007.

Predmet: Prikupljanje podataka o oduzetoj crkvenoj imovini za vrijeme komunističke vladavine, na području Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine pripremilo je nacrt Zakona o denacionalizaciji u Bosni i Hercegovini, koji će uskoro biti upućen Parlamentu BiH na usvajanje.

Ovim zakonom konačno bi trebao biti reguliran način povrata i naknade za oduzetu imovinu za vrijeme komunističke vladavine od 1945. godine.

Budući da je i na području MOSTARSKO-DUVANJSKE i TREBINJSKO-MRKANSKE biskupije u razdoblju nakon Drugoga svjetskog rata u svim župama oduzet velik dio imovine (zgrade, stanovi, zemljišta, šume, umjetnička djela, matične knjige, arhivska građa itd.), potrebno je prikupiti sve podatke o oduzetoj imovini kako bi se, kada dođe vrijeme za to, spremno moglo tražiti povrat te imovine.

U tu svrhu potrebno je prikupiti sljedeće podatke o svoj oduzetoj crkvenoj imovini:

- 1. Odluku o oduzimanju nekretnina (Odluke, Rješenja itd.);**
- 2. Povijesni zemljišno-knjižni izvadak iz Općinskoga suda;**
- 3. Posjedovni list iz Katastra (s novim i starim brojevima za nekretninu).**

Ako u arhivu župe ne postoji Odluka o oduzimanju imovine, informacija o broju i datumu Odluke, kojom je imovina prenesena u društveno vlasništvo, može se utvrditi iz povijesnoga zemljišno-knjižnoga izvotka u kojem će biti naveden broj i datum odluke.

Ista bi se Odluka trebala nalaziti u arhivu suda u tzv. DN spisu (denacionalizacija) pod brojem predmeta u kojem je upisan prijenos imovine sa župe u društveno vlasništvo.

Na području naših biskupija trenutačno postoji 7 Općinskih sudova, čiji zemljišno-knjižni uredi vode podatke o nekretninama.

1. Općinski sud Mostar (za područje općina Mostar i Čitluk);
2. Općinski sud Čapljina (za područje općina Čapljina, Stolac, Neum i Ravno);
3. Općinski sud Konjic (za područje općina Konjic, Rama i Jablanica);
4. Općinski sud Ljubuški (za područje općina Ljubuški i Grude);
5. Općinski sud Široki Brijeg (za područje općina Široki Brijeg i Posušje);
6. Općinski sud Livno (za područje općine Tomislavgrad);
7. Općinski sud Trebinje (za područje općina Trebinje, Nevesinje, Gacko, Ljubinje, Bileća i Berkovići).

U svim zemljišno-knjižnim uredima Općinskih sudova potrebno je provjeriti koja je imovina do 1945. godine bila u vlasništvu crkvenih pravnih osoba (Župe, Biskupije, crkvenih društava itd.) i za tu imovinu od zemljišno-knjižnih ureda zatražiti povijesne zemljišno-knjižne izvotke u kojima će biti navedene sve promjene vlasništva od uspostave "Gruntovnice" do danas.

U Službama za Katastar nadležnih općina potrebno je zatražiti Izvode iz Posjedovnog lista, kako bi se utvrdilo u čijem se posjedu danas nalaze sve oduzete nekretnine.

Također, ako postoje mogućnosti, potrebno je prikupiti i sve podatke o oduzetoj pokretnoj imovini, a osobito ako ta imovina ima kulturnu, povijesnu ili umjetničku vrijednost.

Sve prikupljene podatke potrebno je posebno arhivirati a po jedan primjerak u formi preslika (odluke, rješenja, z.k. izvratke, posjedovne listove), dostaviti

ovom Ordinarijatu, u kojem će biti ustanovljena baza podataka o oduzetoj imovini.

Ovo sve iz razloga što je gore navedenim nacrtom zakona predviđeno da će Direkcija za denacionalizaciju, osim Sarajeva, imati i svoj ured u Mostaru.

Za sve informacije ili razjašnjenja možete se obratiti ovom Ordinarijatu, ili gosp. Slavenu Bevandi, odvjetniku - opunomoćeniku Ordinarijata za ovaj predmet, na telefon: 036/319-996, mobitel: 063/314-294; e-mail (slaven.bevanda@tel.net.ba).

S poštovanjem Vas pozdravlja

msgr. Srećko Majić, generalni vikar

PROVEDBA DEKRETA *ROMANIS PONTIFICIBUS*

Mostar, 20. travnja 2007.

Prot.: 617/2007.

Odgovor na poziv za krizmu u Grudama

Poštovanim svećenicima

Bernardu Mariću, Stanku Pavloviću i Anti Šaravani - Grude

Osvrćem se kratko na vaše tri točke u pismu od 5. ožujka ove godine, koje su supotpisala još 23 vjernika iz župe Grude. I ujedno odgovaram na vaš poziv za svetu krizmu, koju najavljujete za 12. svibnja sljedećega.

1. Papa i Dekret *Romanis Pontificibus*. Sve što u svome pismu pišete pod tim podnaslovom vaša je puka proizvoljnost koju su opovrgnuli: Provincijalat Hercegovačke franjevačke provincije u Mostaru, Generalni ministar Franjevačkoga Reda Manje braće u Rimu i Sveta Stolica. Sve su vas ove crkvene ustanove zbog vašega ustrajna neposluha u teškoj stvari bilo potjerale iz svoga crkvenog Reda bilo hijerarhijski potvrdile taj zakoniti izgon iz Franjevačkoga reda.

Pred takvom crkvenom jasnoćom zašto ne biste razumno dopustili da ste u krivu?

2. Na udaru propisanih "istina". Istina je o vama da ste sva trojica suspendirana od svojih nekadašnjih poglavara, da kao otpušteni iz Reda Manje braće zbog tvrdokorna neposluha i kao nepripadnici ijednoga Reda ili Biskupije u Katoličkoj Crkvi *ipso facto* nemate nikakve kanonske ovlasti koja se u Crkvi traži za slavljenje svetih otajstava. Kan. 701 propisuje: *Sa samim zakonitim otpuštanjem prestanu zavjeti te prava i obveze nastale iz zavjetovanja. Ako je pak član klerik, ne može vršiti svete redove dok ne nađe biskupa koji će ga poslije prikladne kušnje u biskupiji, prema odredbi kan. 693, primiti ili mu barem dopustiti vršenje svetih redova.* Stoga, na području Mostarsko-duvanjske biskupije nijedan od vas trojice - vlč. Bernard i vlč. Ante, koji su ulagali utok na Vrhovni sud i negativno vam presuđeno, ni vlč. Stanko, koji se nije osvrtao na redovan negativan pravorijek - ne može vršiti svećeničke čine.

3. - Razum pred otajstvima kršćanske vjere. Uredi Svetoga Oca i Svete Stolice, koji su mjerodavni za propise i odnose našega razuma prema kršćanskoj vjeri i za odnose prema otajstvima kršćanske vjere, zovu se: "Kongregacija za nauk vjere" i "Kongregacija za Božanski kult i disciplinu sakramenata". Vi ovakvim pisanjem i postupcima držite da se možete mimo zdrava razuma i mimo crkvene discipline odnositi prema Kristovim otajstvima u Katoličkoj Crkvi.

Zašto ne biste u ime toga istog razuma dopustili da imate krivo?

U **zaključku** svoj dopis završavate: "Unatoč ponoru koji zjapi između nas i Vas, mi Vas pozivamo da dođete u Grude 12. svibnja o. g. i obavite obred potvrde."

Odgovaram: Velečasni Ante, Bernarde i Stanko! Samo vam mogu ponoviti ono što sam vam pisao prije tri godine, a objavljeno je u *Vrhbosni*, 1/2004., str. 76-78. I dodati najnovije. To jest:

Vaš svećenički status. Vi se nakon tolikih uvreda i nepriznanja obraćate dijecezanskomu biskupu da dođe podijeliti krizmu. I to nakon što ste do sada toliko puta priredili nevaljane krizme bilo da su ih neki od vas dijelili, bilo da ste druge neovlaštene pozivali, čak i jednoga raskolnika, da se bogohulno poigrava sa sakramentom Duha Svetoga. Bilo je takvih krizama i 1974. i 1981. i 1988. i 2001. i 2004. Ili mislite: ako se biskup opravdano ne odazove, onda ćete to smatrati "izvanrednim" slučajem i svojim "pravom" da to vi učinite?

Vi znate u kakvu ste iregularnu stanju zavodeći i druge:

Vlč. **Stanko Pavlović** otpušten je iz Reda Manje braće dekretom Franjevačkoga generala, 30. svibnja 2001., *zbog tvrdokorne neposlušnosti zakonitim rasporedbama poglavara u teškoj stvari*, a to je potvrdila i Sveta Stolica, 23. lipnja 2001. (*Vrhbosna*, 4/2001., str. 374-375).

Velečasni se nije žalio, nego je nastavio po svome.

Vlč. **Bernard Marić** i vlč. **Ante Šaravanja** nezakonito su zauzeli župu Grude početkom 2000. godine.

Generalni je ministar Reda Manje braće vlč. Antu i vlč. Bernarda, nakon kanonske opomene, u svibnju 2001. suspendirao *a divinis*. A nakon druge opomene otpustio ih je iz Reda 28. siječnja 2003.

Kongregacija za Ustanove posvećenoga života i Društva apostolskoga života Svete Stolice taj je Generalov dekret 10. veljače 2003. potvrdila, i obojici odluku o otpuštanju dostavila (*Mir i dobro*, 1. travnja 2003., str. 21; *Vrhbosna*, 2/2003., str. 179-181).

Vlč. Ante i vlč. Bernard u ožujku 2003. uložili su hijerarhijski utok na spomenutu Kongregaciju, koja je u lipnju 2003. odbila njihovu žalbu i potvrdila otpuštanje iz Reda.

Na to su se vlč. Ante i vlč. Bernard u kolovožu 2003. prizvali na Vrhovni sud Apostolske Signature. Da bi sigurnim putem primili poštu od Signature preko Nuncijature, i vlč. Ante i vlč. Bernard 9. studenoga 2004. došli su na ovaj Biskupski ordinarijat u Mostar i potpisom potvrdili da su primili Dekret Prefekta Vrhovnoga sudišta Apostolske Signature nadbiskupa Augustina Vallinija, od 4. listopada 2004., i popratno pismo tajnika Vrhovnoga suda iste Signature msgr. Velasija De Paolisa, također od 4. listopada 2004.

Kongres je Signature utok odbacio u svibnju 2006. jer ga je smatrao neutemeljenim.

Vlč. Ante i vlč. Bernard preko svoga odvjetnika u Vatikanu u srpnju 2006. uložili su utok na taj Dekret.

Signatura je, proučivši sve argumente, Dekret Kongresa definitivno potvrdila Presudom na svome Plenumu u prosincu 2006., a priopćila u siječnju ove godine, kako smo primili na znanje dopisom Signature, od 3. travnja 2007.

Time su vlč. Ante Šaravanja i vlč. Bernard Marić kanonski definitivno istjerani iz Reda Manje braće nakon što su u Crkvi poduzeli sve moguće i zakonom predviđene korake da zakonitim putem dođu do svojih prava od Vrhovnoga suda.

Razgovijetno im je i kanonski, zakonito, pravno i mjerodavno dokazano da su u krivu.

Budući da su u traženju svojih prava do sada priznavali sve te crkvene Instancije, sigurno se može očekivati da će sada priznati i konačnu Presudu Vrhovnoga suda u Katoličkoj Crkvi.

Na vas svu trojicu svećenika i sâm sam primijenio određene kanonske sankcije s pozivom da sredite svoj svećenički status u ovoj Mostarsko-duvanjskoj biskupiji, i uopće u Crkvi Božjoj. Stoga to i ovom prigodom, iz ljubavi prema ovoj Crkvi koju želim zaštititi od teških zloporaba pojedinaca, ponavljam, u skladu s normama *Zakonika kanonskoga prava* (oso-

bito s kanonima 1336 i 1338), da na području Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije nijedan od vas:

vlč. Stanko Pavlović, vlč. Bernard Marić, vlč. Ante Šaravanja nemate nikakvih ovlasti vršiti svećeničke čine te vas kao dijecezanski biskup ponovno pozivam da sredite svoj svećenički status, tj. da se povučete iz župe Grude u koju će crkveno i zakonito ući kanonski imenovani župnik, koji će pripremiti pripravnike za svetu krizmu, a za vas je još uvijek moguće potražiti drugo područje rada u Crkvi Katoličkoj, ako želite zakonito svećenički djelovati.

Ovaj dopis šaljem pojedinačno i preporučeno svakomu od vas. I bit će objavljen radi upoznavanja javnosti ne samo u sljedećem broju biskupijskoga *Službenoga vjesnika*, nego i u sljedećem svibanjskom broju *Crkve na kamenu*.

Izjavljujem, dakle, da sam, u skladu s kanonskim normama Crkvenoga zakonika, spreman doći u Grude, župu Mostarsko-duvanjske biskupije i uredno pripremljenim kandidatima podijeliti sakrament svete krizme, ako vas trojica iregularnih svećenika, nezakonito nastanjenih u Grudama, mirno, uredno i definitivno prepustite spomenutu župu zakonitu crkvenom ovlašteniku, prema Odluci Svete Stolice iz 1975., Generalnoga kapitula Reda Manje braće iz 1997., Generalne kurije OFM iz 1999. i Deklaraciji Generalnoga ministra iz 2005. godine. I tolikim odlukama i pozivima ovoga Ordinarijata.

Ujedno odgovorno i po savjesti izjavljujem da ću biti radostan i sretan ako budem mogao i u čemu posredovati da se vaše crkveno neregularno stanje uredi prema normama Katoličke Crkve.

PORUKA RODITELJIMA I KUMOVIMA. Katolički roditelji znaju što su Božje zapovijedi i crkveni zakoni. I dužni su se ravnati po tim zapovijedima, zakonima i darovima Duha Svetoga. Krizma koju pokušava dijeliti bilo koji svećenik, pogotovo sankcionirani kao što ste vi, sva trojica bivših franjevac u Grudama, jest nevaljana, ako svećenik nije ovlašten od mjerodavne crkvene vlasti.

Na bezakonje u Grudama neprimjenljivi su zakoni za izvanredne slučajeve, a takvom se primjenom još više povećava takvo bezakonje. Roditelji koji to znaju i, unatoč tomu, šalju svoju djecu, kumovi koji kumuju i krizmanici koji dolaze na takvu lažnu i nevaljanu "krizmu", koju organiziraju suspendirani svećenici u Grudama, teško griješe protiv Duha Božjega, Duha jedinstva i zajedništva. Kao što i suspendirani svećenici teško griješe i svetogrдно se ponašaju prema svetim sakramentima, obavljajući pri tome i nevaljane ispovijedi i slaveći svetogrđne Mise.

Stoga, zazivamo darove Duha Svetoga i upućujemo svoj poziv na katoličku savjest krizmanika, njihovih roditelja i kumova, da u svome religioznom uvjerenju ne dopuste da im nezakoniti i suspendirani svećeni- ci, izričito neposlušni Svetom Ocu i drugim crkvenim poglavarima, razbijaju katoličko jedinstvo i stvaraju u njima protukatoličko raspoloženje da ne razlikuju cr- kveni zakon od protucrkvenoga bezakonja.

Uvjeran u Gospodinu da dolazi vrijeme da ovo ši- zmatično i skandalozno stanje nestane iz naše katoli-

čke sredine u Hercegovini, a potvrdi puno jedinstvo i mir ove mjesne Crkve u vjeri i ljubavi, u istini i disci- plini, i u njoj samoj i u odnosu na Svetoga Oca Papu, šaljem vam, braćo, ove točke na svećeničku savjest i na razmišljanje s nadom da ćete na ovo pismo pozitivno odgovoriti potaknuti svjetlom Gospodinova Uskrsnu- ća.

Želim vam pomoć Duha Svetoga.

Ratko Perić, biskup

VELEČASNOMU MARTINU PLANINIĆU OTPUŠTENU IZ REDA MANJE BRAĆE

Mostar, 20. travnja 2007.

Prot.: 618/2007.

Velečasni Martine!

Ovaj Biskupski ordinarijat dopisom Apostolske Si- gnature, Vrhovnoga suda Svete Stolice, od 3. travnja ove godine, obaviješten je da Vam je izdana konačna Presuda o otpuštanju iz Franjevačkoga Reda Manje braće.

Budući da ste se slijedom kanonskoga postupka u svojoj obrani i traženju osporenih prava pozivali na crkvene ustanove sve do Apostolske Signature, Vrho- vnoga suda u Katoličkoj Crkvi, i time ih jasno i ne- dvojbeno priznavali, na temelju ove konačne Presude Apostolske Stolice još Vas jednom pozivam da uredno i mirno napustite Župni ured, vratite sav crkveni in- ventar i prepustite župu Ploče - Tepčići zakonitu žu- pnom upravitelju iste župe, don **Tomislavu Ljubanu**.

Kao i u svim drugim ovakvim slučajevima zakonita otpuštanja bilo kojega redovnika iz njegova Reda, i za Vas vrijedi sljedeći crkveni zakon:

Kan. 701 - Sa samim zakonitim otpuštanjem pre- stanju zavjeti te prava i obveze nastale iz zavjetovanja. Ako je pak član klerik, ne može vršiti svete redove dok

ne nađe biskupa koji će ga poslije prikladne kušnje u biskupiji, prema odredbi kan. 693, primiti ili mu barem dopustiti vršenje svetih redova.

Poštujući opće crkveno pravo, ovim još jednom izjavljujem da na području Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije, kao i nigdje u svijetu, nemate nikakvih ovlasti vršiti svećeničke čine.

Ujedno Vas pozivam da što prije na zakonit način uredite svoje stanje u Crkvi pri čemu sam Vam spre- man pomoći u svemu što je u skladu s crkvenim nači- nom ponašanja i života.

Ratko Perić, biskup

Velečasni gospodin

Martin Planinić

Župni stan Ploče - Tepčići

88268 Biletić Polje

PRIOPĆENJE KATOLIČKOJ JAVNOSTI O PRESUDI VRHOVNOGA SUDA KATOLIČKE CRKVE

Mostar, 20. travnja 2007.
Prot.: 623/2007.

APOSTOLSKA SIGNATURA - Vrhovni sud Katoličke Crkve - definitivno potvrdila Odluku Vrhovne uprave Franjevačkoga Reda Manje braće i Kongregacije za Ustanove posvećenoga života i Društva apostolskoga života, o otpuštanju iz Franjevačkoga Reda: vlč. Martina Planinića, vlč. Bernarda Marića i vlč. Ante Šaravanja

Velečasni MARTIN PLANINIĆ

1 - Fra Martin Planinić, rođen 16. siječnja 1942., ređen 9. srpnja 1967., član Hercegovačke franjevačke provincije, nezakonito je 28. ožujka 1999. zauzeo župnu crkvu, kuću i ured u župi **Ploče Tepčići**, koju je 20. veljače 1999. Franjevački Red Manje braće formalno i napismeno predao dijecezanskomu biskupu i kleru u Hercegovini, prema Dekretu Svete Stolice *Romanis Pontificibus* od 6. lipnja 1975.

2 - Provincijal ga je opomenuo i pozvao da dođe u mostarski samostan. Fra Martin nije poslušao pa je stvar, u skladu s propisima Reda Manje braće, otišla na Generalnoga ministra Reda.

3 - Franjevački mu je general uputio prvu kanonsku opomenu 1. veljače 2000. pred otpuštanje iz Reda.

4 - On je 28. veljače 2000. Generalu Reda odgovorio da ne može poslušati.

5 - General mu je uputio drugu kanonsku opomenu 26. svibnja 2000. da se sa župe vrati u samostan.

6 - Fra Martin je negativno odgovorio 19. lipnja 2000. tvrdeći da je Generalov dekret zasnovan na neistini koja ne može biti temelj njegove poslušnosti.

7 - General ga je otpustio iz Reda dekretom od 30. svibnja 2001.

8 - Kongregacija za Ustanove posvećenoga života i Društva apostolskoga života Svete Stolice taj je Generalov dekret 23. lipnja 2001. potvrdila, a 27. rujna 2001. vlč. Martinu odluku dostavila.

9 - On je 5. listopada 2001. upozorio Generala na neke tehničke netočnosti.

10 - General je te nepreciznosti ispravio i odluku o otpuštanju iz Reda potvrdio.

11 - Velečasni je Planinić 26. studenoga 2001. uložio hijerarhijski utok na spomenutu Kongregaciju.

12 - Kongregacija je 15. veljače 2002. Planinićev utok odbila i otpuštanje iz Reda potvrdila.

13 - Na to je vlč. Planinić 13. ožujka 2002. prizvao na Apostolsku Signaturu, Vrhovni sud Katoličke Crkve.

14 - Da bi sigurno i uredno primio pošiljku od Signature preko Apostolske nuncijature, vlč. Martin došao je na Biskupski ordinarijat u Mostar i potpisom preuzeo dokumente Signature, 9. studenoga 2004.

16 - Kongres Signature utok je odbacio 18. svibnja 2006. jer ga je ocijenio neutemeljenim.

17 - Vlč. Planinić uložio je, preko odvjetnika u Vatikanu, utok na Dekret Kongresa Signature, 11. srpnja 2006.

18 - Apostolska je Signatura Dekret Kongresa definitivno potvrdila Presudom na svome Plenumu 2. prosinca 2006. Presuda je priopćena 3. siječnja 2007.

Time je velečasni Martin Planinić kanonski definitivno otpušten iz Reda Manje braće, jer, prema *Zakoniku kanonskoga prava*, nema priziva protiv Presude Apostolske Signature (*kan. 1629, t. 1*).

Velečasni BERNARD MARIĆ

1 - Fra Bernard Marić, rođen 21. svibnja 1936., ređen 28. srpnja 1963., član Hercegovačke franjevačke provincije, nezakonito je početkom 2000. godine zauzeo župnu crkvu, kuću i ured u župi **Grude**, koju je 20. veljače 1999. Franjevački Red Manje braće formalno i napismeno predao dijecezanskomu biskupu i kleru u Hercegovini, prema Dekretu Svete Stolice *Romanis Pontificibus* od 6. lipnja 1975.

2 - Provincijal ga je opomenuo i pozvao da dođe u samostan. Fra Bernard nije poslušao pa je stvar, u skladu s propisima Franjevačkoga reda, otišla na Generala Reda Manje braće.

3 - Franjevački mu je general uputio prvu kanonsku opomenu 30. travnja 2001. pred otpuštanje iz Reda.

4 - On na tu Generalovu odluku, koju je primio 9. svibnja 2001., nije uopće odgovorio.

5 - General ga je Reda na to 28. svibnja 2001. suspendirao *a divinis*.

6 - Novi ga je Provincijal pokušao dozvati k poslušnosti, ali bezuspješno.

7 - General mu je 21. studenoga 2002. uputio drugu kanonsku opomenu da se sa župe povuče u samostan.

6 - Vlč. fra Bernard Marić opomenu je primio, ali je na nju negativno odgovorio.

7 - General ga je otpustio iz Reda Dekretom od 28. siječnja 2003.

8 - Kongregacija za Ustanove posvećenoga života i Društva apostolskoga života Svete Stolice taj je Generalov Dekret 10. veljače 2003. potvrdila i vlč. Mariću odluku dostavila.

9 - On je na to 21. ožujka 2003. uložio hijerarhijski utok na spomenutu Kongregaciju.

10 - Kongregacija je 3. lipnja 2003. Marićev utok odbila i otpuštanje iz Reda potvrdila.

11 - Na to je vlč. Marić 8. kolovoza 2003. prizvao na Apostolsku Signaturu, Vrhovni sud Katoličke Crkve.

12 - Da bi sigurno i uredno primio pošiljku od Signature preko Apostolske nuncijature, vlč. Bernard došao je na Biskupski ordinarijat u Mostar i potpisom preuzeo dokumente Signature, 9. studenoga 2004.

13 - Kongres Signature utok je odbacio 18. svibnja 2006. jer ga je smatrao neutemeljenim.

14 - Vlč. Marić uložio je, preko odvjetnika u Vatikanu, utok na Dekret Kongresa Signature, 11. srpnja 2006.

15 - Apostolska je Signatura Dekret Kongresa definitivno potvrdila Presudom na svome Plenumu 2. prosinca 2006. Presuda je priopćena 3. siječnja 2007.

Time je velečasni Bernard Marić kanonski definitivno otpušten iz Franjevačkoga Reda Manje braće jer, prema *Zakoniku kanonskoga prava*, nema priziva protiv Presude Apostolske Signature (*kan. 1629, t. 1*).

Velečasni ANTE ŠARAVANJA

1 - Fra **Ante Šaravanja**, rođen 22. kolovoza 1949., ređen 29. lipnja 1975., član Hercegovačke franjevačke provincije, nezakonito je početkom 2000. godine zauzeo župnu crkvu, kuću i ured u župi **Grude**, koju je 20. veljače 1999. Franjevački Red Manje braće formalno

i napismeno predao dijecezanskomu biskupu i kleru u Hercegovini, prema Dekretu Svete Stolice *Romanis Pontificibus* od 6. lipnja 1975.

2 - Provincijal je fra Antu opomenuo i pozvao da iz Gruda dođe u mostarski samostan. Fra Ante nije poslušao pa je stvar, u skladu s propisima Franjevačkoga reda, otišla na Generala Reda.

3 - Franjevački mu je General uputio prvu opomenu 30. travnja 2001. pred otpuštanje iz Reda.

4 - On na tu Generalovu odluku, koju je primio 9. svibnja 2001., nije odgovorio niti poslušao.

5 - General ga je Reda na to 28. svibnja 2001. suspendirao *a divinis*.

6 - Novi ga je provincijal pokušao dozvati k poslušnosti, ali uzalud.

7 - General mu je uputio drugu opomenu 21. studenoga 2002. da se sa župe vrati u samostan.

6 - On je opomenu primio, ali je na nju negativno odgovorio.

7 - General ga je otpustio iz Reda dekretom od 28. siječnja 2003.

8 - Kongregacija za Ustanove posvećenoga života i Društva apostolskoga života Svete Stolice taj je Generalov dekret 10. veljače 2003. potvrdila, i vlč. Anti odluku dostavila.

9 - On je na to 21. ožujka 2003. uložio hijerarhijski utok na spomenutu Kongregaciju.

10 - Kongregacija je 3. lipnja 2003. njegov utok odbila i otpuštanje iz Reda potvrdila.

11 - Na to je vlč. Šaravanja 8. kolovoza 2003. prizvao na Apostolsku Signaturu, Vrhovni sud Katoličke Crkve.

12 - Da bi sigurno i uredno primio pošiljku od Signature preko Apostolske nuncijature, vlč. Ante došao je na Biskupski ordinarijat u Mostar i potpisom preuzeo dokumente Signature, 9. studenoga 2004.

13 - Kongres Signature utok mu je odbacio 18. svibnja 2006. jer ga je ocijenio neutemeljenim.

14 - Vlč. Šaravanja uložio je, preko odvjetnika u Vatikanu, utok na Dekret Kongresa Signature, 11. srpnja 2006.

15 - Apostolska je Signatura dekret Kongresa definitivno potvrdila Presudom na Plenumu 2. prosinca 2006. Presuda je priopćena 3. siječnja 2007.

Time je velečasni Ante Šaravanja kanonski definitivno otpušten iz Franjevačkoga Reda Manje braće jer, prema *Zakoniku kanonskoga prava*, nema priziva protiv Presude Apostolske Signature (*kan. 1629, t. 1*).

Nakon provedenih kanonskih postupaka u svome Redu, Generalni ministar Reda Manje braće sa svojim Definitorijem, zajedno s Provincijalom i Provincijalnim definitorijem Provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije u Hercegovini, potaknuti živom željom da

se daju na put zajedništva u Crkvi u Hercegovini, u odnosu na Dekret *Romanis Pontificibus*, od 6. lipnja 1975., na traženje Kongregacije za evangelizaciju naroda, izjavili su 1. ožujka 2005.: "Da fratri, otpušteni i suspendirani *a divinis*, nisu više članovi Reda Manje braće. Ni Red ni Provincija Manje braće Uznesenja B. D. M. u Hercegovini nisu odgovorni za njihove čine kojima raskidaju zajedništvo s Crkvom i s Redom. Stoga ne odobravamo i javno se razdružujemo od njihove nezakonite dušobrižničke djelatnosti."

Za svu trojicu bivših hercegovačkih franjevaca: vlč. Martina, vlč. Bernarda i vlč. Antu vrijedi sljedeći crkveni zakon:

Kan. 701 - *Sa samim zakonitim otpuštanjem prestanu zavjeti te prava i obveze nastale iz zavjetovanja.*

Ako je pak član klerik, ne može vršiti svete redove dok ne nađe biskupa koji će ga poslije prikladne kušnje u biskupiji, prema odredbi kan. 693, primiti ili mu barem dopustiti vršenje svetih redova.

Budući da vlč. Martin Planinić, vlč. Bernard Marić i vlč. Ante Šaravanja za sada ne pripadaju nijednoj redovničkoj ni biskupijskoj zajednici, kao takvi nemaju nikakvih ovlasti vršiti svećeničke čine na području Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije, odnosno, kako nalažu crkvena pravila, nigdje u Katoličkoj Crkvi.

Ujedno, odgovorno izjavljujem da sam spreman, koliko je do moje biskupske službe, posredovati da se crkveno neregularno stanje ove trojice svećenika uredi prema normama Katoličke Crkve.

Ratko Perić, biskup

PRIOPĆENJE JAVNOSTI

Mostar, 19. svibnja 2007.

Prot.: 849/2007.

Bivši fratri nastavljaju s nevaljanim krizmama

Obaviješteni smo da je u Grudama u subotu 12. svibnja ove godine bivši hercegovački franjevac vlč. Bernard Marić, s nekim drugim otpuštenim franjevcima iz Reda Manje braće, simulirao sakrament svete krizme pripravnicima kojih je bilo preko 140. Sakrament krizme redovito podjeljuje biskup a iznimno to čini i svećenik kojega biskup izričito ovlasti ili pridruži sebi kao pomoćnika u dijeljenju toga sakramenta. To je zakon Crkve: i prema odgovoru Papinske komisije za tumačenje dekreta Drugoga vatikanskoga koncila od 21. prosinca 1979. (*Enchiridion Vaticanum*, Supplementum I, br. 700) i prema *Zakoniku kanonskoga prava*, kan. 882 iz 1983. godine. Vlč. Bernard Marić dijelio je takvu nevaljanu krizmu i 1981. i 1987. i, evo, ove godine, a njegovom asistencijom takvu su nevaljanu krizmu u Grudama simulirali i neki drugi: fra Rafael Romić, 1974., protestantski đakon Srećko Novak 2001., otpušteni iz Reda Stanko Pavlović 2004. (*Vrhbosna*, 2/2004., str. 182-183). Te su "krizme" ne samo nevaljane, nego i svetogrdne.

Tri bivša franjevca, spomenuti Bernard Marić, Stanko Pavlović i Ante Šaravanja, koji su nasilno zauzeli župu Grude, obratili su se, zajedno s nekim vjer-

nicima, pismom od 5. ožujka ove godine mjesnomu biskupu Ratku Periću da dođe podijeliti krizmu u uzurpiranoj župi. Biskup im je odgovorio 20. travnja (prot. 617) da je spreman u skladu s kanonskim normama Crkvenoga zakonika doći u Grude i uredno pripremljenim kandidatima podijeliti sakrament svete krizme, ako njih trojica iregularnih svećenika, nezakonito nastanjenih u Grudama, mirno, uredno i definitivno prepuste spomenutu župu zakonitu crkvenom ovlašteniku, prema odlukama Svete Stolice, Reda Manje braće i ovoga Biskupskoga ordinarijata. Pismo je objavljeno u *Crkvi na kamenu*, 5/2007., str. 14-16.

Dvojica spomenutih, Bernard Marić i Ante Šaravanja, tražili su od Vrhovnoga suda Apostolske signature Svete Stolice pravorijek za svoje nezakonite postupke. Signatura im je 3. siječnja ove godine odgovorila da imaju krivo i da im je postupak nezakonit i necrkven. Unatoč tomu kao suspendirani i otpušteni iz Reda, bez priključenja ijednoj redovničkoj ili biskupijskoj zajednici, oni nastavljaju s teškim sakramentalnim zloporabama u župi Grudama.

Suspendirani grudanski svećenici odlučili su se na novi neposluh i novu zloupotrebu dijeljenja nevalja-

ne "krizme". Duboko žalimo slučaj. Ograđujemo se od takve sablažnjive prakse. Molimo Duha Svetoga da spomenutim svećenicima prosvijetli srca, a vjernicima otvori oči da notorne i zavodljive laži ne smatraju istinom, a samovoljno bezakonje crkvenim zakonom. Pozivamo vjernike koji su podlegli takvim prijevarama

da se obrate mjesnomu dijecezanskom Biskupu radi valjana primanja sakramenta svete krizme, kao što su posljednjih godina mnogi to i učinili.

U ime Biskupskoga ordinarijata

msgr. Srećko Majić, generalni vikar

SVEĆENICI OTPUŠTENI IZ REDA MANJE BRAĆE

Na području Mostarsko-duvanjske biskupije nalaze se sljedeći svećenici, otpušteni iz Reda manje braće, te kako - prema kanonskom pravu - ne pripadaju nijednoj biskupiji ili redovničkoj zajednici u Katoličkoj Crkvi, *ipso facto* suspendirani su *a divinis* i kao takvi proglašeni od dijecezanskoga ordinarijata:

- **Bonifacije Barbarić**, otpušten dekretom Generala 28. veljače 1998., potvrđeno od Svete Stolice 23. ožujka 1998.; suspendiran od slavljenja sakramenata 30. prosinca 1998. Protuzakonito boravi u župnom stanu u Čapljini, protuzakonito pastoralno djeluje i po nekim drugim mjestima u Hercegovini.

- **Bože Radoš**, otpušten dekretom Generala 28. veljače 1998., potvrđeno od Svete Stolice 23. ožujka 1998., suspendiran od slavljenja sakramenata 30. prosinca 1998. Protuzakonito boravi u župnom stanu u Čapljini i protuzakonito pastoralno djeluje i po nekim drugim mjestima u Hercegovini.

- **Mile Vlašić**, otpušten dekretom Generala 7. travnja 1999., potvrđeno od Svete Stolice 23. travnja 1999., suspendiran od slavljenja sakramenata 30. srpnja 1999. Protuzakonito boravi u župnom stanu u Čapljini, protuzakonito pastoralno djeluje i po nekim drugim mjestima u Hercegovini.

- **Luka Marić**, otpušten dekretom Generala 6. listopada 1999., potvrđeno od Svete Stolice 24. studenoga 1999., suspendiran od slavljenja sakramenata 18. ožujka 2000. Protuzakonito djeluje na području mostarskih župa i po nekim drugim mjestima u Hercegovini.

- **Leonard Hrkać**, otpušten dekretom Generala 30. svibnja 2001. potvrđeno od Svete Stolice 23. lipnja 2001., suspendiran od slavljenja sakramenata 28. studenoga 2001. Protuzakonito boravi u župnom stanu u

Crnču i protuzakonito pastoralno djeluje i po nekim drugim mjestima u Hercegovini.

- **Stanko Pavlović**, otpušten dekretom Generala 30. svibnja 2001., potvrđeno od Svete Stolice 23. lipnja 2001., suspendiran od slavljenja sakramenata 28. studenoga 2001. Protuzakonito boravi u župnom stanu u Grudama, protuzakonito djeluje i po nekim drugim mjestima u Hercegovini.

- **Martin Planinić**, otpušten dekretom Generala 30. svibnja 2001., potvrđeno od Svete Stolice 23. lipnja 2001., ponovno potvrđeno 15. veljače 2002., suspendiran od slavljenja sakramenata 28. studenoga 2001. Vlč. Planinić uložio je utok na Apostolsku Signaturu, koja je odgovorila *negative*. Presuda donesena gore u Priopćenju katoličkoj javnosti. Protuzakonito boravi u župnom stanu Ploče - Tepčići i protuzakonito djeluje i po nekim drugim mjestima u Hercegovini.

- **Marić Bernard**, otpušten dekretom Generala 28. siječnja 2003., potvrđeno od Svete Stolice 10. veljače 2003. Vlč. Marić uložio je utok na Apostolsku Signaturu, koja je odgovorila *negative*. Presuda je priopćena 3. siječnja 2007.; vidi gore u Priopćenju katoličkoj javnosti. Protuzakonito boravi u župnom stanu Grude i protuzakonito djeluje i po nekim drugim mjestima u Hercegovini.

- **Šaravanja Ante**, otpušten dekretom Generala 28. siječnja 2003., potvrđeno od Svete Stolice 10. veljače 2003. Vlč. Šaravanja uložio je utok na Apostolsku Signaturu, koja je odgovorila *negative*. Presuda je priopćena 3. siječnja 2007.; vidi gore u Priopćenju katoličkoj javnosti. Protuzakonito boravi u župnom stanu Grude i protuzakonito djeluje i po nekim drugim mjestima u Hercegovini.

SVEĆENICI FRANJEVCI BEZ OVLASTI ISPOVIJEDANJA

Na području Mostarsko-duvanjske biskupije nalazi se 25 članova Hercegovačke franjevačke provincije, koji su, odbivši potpisati Izjavu o posluhu dogovorenu između Generalne uprave Reda i Biskupskoga ordinarijata u Mostaru, a potvrđenu od Svete Stolice, na svoju odgovornost ostali bez regularne kanonske misije, ovlasti ispovijedanja, propovijedanja i bilo koje druge pastoralne svećeničke zadaće za koju se traži kanonsko poslanje. Navodimo njihova imena:

1. Fra Vlado Buntić
2. Fra Drago Čolak
3. Fra Klement Galić
4. Fra Žarko Ilić
5. Fra Jozo Jolić
6. Fra Dane Karačić
7. Fra Vendelin Karačić
8. Fra Zdenko Karačić
9. Fra Kornelije Kordić

10. Fra Vladimir Kozina
11. Fra Petar Krasić
12. Fra Berislav Kutle
13. Fra Tihomir Kutle
14. Fra Vlado Lončar
15. Fra Ferdo Majić
16. Fra Ante Marić
17. Fra Vinko Mikulić
18. Fra Gojko Musa
19. Fra Vitomir Musa
20. Fra Andrija Nikić
21. Fra Jozo Pejić
22. Fra Ante Penava
23. Fra Drago Škrobo
24. Fra Ante Tomas
25. Fra Jozo Zovko na području Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije **nema nikakvih ovlasti vršiti svećeničke** čine, posebno nema ovlast ispovijedati vjernike (*Vrhbosna*, br. 3/2004., str. 293-298).

MEĐUGORSKA DOGAĐANJA

CRKVENE NORME ZA VODITELJE DUHOVNIH VJEŽBI ZA MOLITVENE SUSRETE I SLIČNE SASTANKE

Mostar, 23. kolovoza 2001.
Prot.: 1290/2001.

Župnim uredima hercegovačkih biskupija i ustanovama redovničkih zajednica

Predmet: Okružnica o kanonskom dopuštenju potrebnom za voditelje duhovnih vježbi, molitvenih susreta za ozdravljenja i sličnih duhovnih susreta.

U posljednje vrijeme sve nas više zapljuskuju senzacionalističke vijesti o čudesnim propovjednicima, iscjeliteljima fizičkih bolesti i psihičkih smetnji, samozvanim prorocima, egzorcistima i drugim zanesenjacima. Vijesti, razasute po raznim profanim novinama, kad se malo bolje pogledaju i prouče, našu katoličku vjeru više degradiraju nego promoviraju.

Da bi se takvim pojavama stalo u kraj i da bi se - što u njima ima vrijedna i plemenita - stavilo u crkvene okvire, nadzor i red, kako bi sve bilo na dobro katoličke vjere, Katoličke Crkve i radi duhovne koristi vjernika i samih voditelja, ovim potvrđujem i određujem:

1) Homilije. I dalje vrijedi uobičajena praksa, u skladu s kanonskim propisima, da neki zakoniti župnik, župni upravitelj ili redovnička zajednica može pozvati svećenika, izvan hercegovačkih biskupija, koji ima kanonske ovlasti od svoga mjesnog Ordinarijata, da održi prigodnu **homiliju** pod svetom Misom u župi ili zajednici.

2) Duhovne vježbe. Dijecezanski i redovnički svećenici, koji na hrvatskom jezičnom području (BKBiH, HBK, BKJ) imaju redovite kanonske ovlasti, mogu kao i do sada na području hercegovačkih biskupija držati **duhovne vježbe** svećenicima i drugim vjerničkim zajednicama, osim ako im je ovaj Ordinarijat izričito uskratio ili uskrati takve ovlasti. Sve se može provjeriti na Ordinarijatu ili zahtjevom da takav svećenik pokaže *celebret* (tj. dopuštenje svoga mjesnog ordinarijata da kanonski može slaviti svete sakramente).

3) Razni duhovni seminari. Župni uredi i redovničke ustanove dužni su na ovaj Ordinarijat pravovre-

meno dostaviti imena **ostalih inozemnih svećenika i biskupa**, izvan hrvatskoga jezičnog područja, a pozvani su da drže **duhovne vježbe, duhovne seminare i slične duhovne susrete**, na kojima se propovijeda i tumači Riječ Božja. Zajedno s imenima i molbom dostavit će se i kopija *celebreta* dotičnoga inozemnog svećenika ili biskupa, koji će, nakon napismeno danog odobrenja ovoga Ordinarijata, moći voditi takva duhovna vježbanja.

4) Terapeutski duhovni susreti. U skladu s *Naputkom o molitvama kojima se od Boga moli ozdravljenje*, Kongregacije za nauk vjere, od 14. rujna 2000., a koji je nedavno u hrvatskom prijevodu župnicima dostavljen, župni su uredi i redovničke ustanove na poseban način dužni na ovaj Ordinarijat pravovremeno dostaviti **imena svećenika i biskupa, domaćih i inozemnih**, koji se pozivaju na tzv. **iscjeliteljske molitvene duhovne susrete**, gdje se u vjerskom i propovjedničkom ozračju izvode pokušaji ozdravljenja. Da se izbjegnu moguće zloporabe (*Naputak*, u Disciplinskim odredbama, § 3, str. 24, spominje oblike koji bi „sličili histeriji, prijetvornosti, teatralnosti ili senzacionalizmu“), takvim pozvanim svećenicima ili biskupima nije dopušteno voditi iscjeliteljske i slične duhovno-molitvene susrete u katoličkoj religioznoj atmosferi na području hercegovačkih biskupija bez izričita odobrenja, napismeno dana, ovoga Ordinarijata.

5) Egzorcizmi. Sve kao pod točkom 4) vrijedi i za eventualne voditelje egzorcizama.

Ratko Perić, biskup

(Svojedobno razaslano svim župnim uredima u Hercegovini i objavljeno u: *VIJESTI* Katoličke tiskovne agencije BKBiH, 5. rujna 2001., str. 30-31; *Glas Koncila*, 9. rujna 2001., str. 2).

PRIOPĆENJE

**O. Raniero Cantalamessa, O.F.M. Cap.
ne predvodi duhovne vježbe u Međugorju**

Mostar, 18. lipnja 2007.
Prot.: 1106/2007.

Da se ne bi ponavljale zloporabe iz prethodnoga razdoblja, već skoro šest godina na snazi je odluka Biskupskoga ordinarijata u Mostaru, dostavljena svim župnim uredima i redovničkim zajednicama okružnicom od 23. kolovoza 2001., kojom je, između ostaloga, određeno: "3. - Župni uredi i redovničke ustanove dužni su na ovaj Ordinarijat pravovremeno dostaviti imena ostalih inozemnih svećenika i biskupa, izvan hrvatskoga jezičnog područja, a pozvani su da drže duhovne vježbe, duhovne seminare i slične duhovne susrete, na kojima se propovijeda i tumači Riječ Božja. Zajedno s imenima i molbom dostavit će se i kopija *celebreta* dotičnoga inozemnog svećenika ili biskupa, koji će, nakon napismeno danog odobrenja ovoga Ordinarijata, moći voditi takva duhovna vježbanja" (VI-JESTI Katoličke tiskovne agencije Biskupske konferencije BiH, 5. rujna 2001., str. 30-31; Glas Koncila, 9. rujna 2001., str. 2).

Čak su i biskupi, članovi Hrvatske biskupske konferencije, na svome zasjedanju u Splitu u listopadu 2005. odlučili, a potom i biskupi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine u Sarajevu istoga mjeseca donijeli odluku: da se biskupi na području dviju Biskupskih konferencija ne odazivaju pojedinim župnicima u drugim biskupijama bez izričita *nihil obstat* mjesnoga biskupa.

Unatoč odredbi koja je spomenuta, vijest o duhovnim vježbama, koje bi svećenicima u Međugorju držao početkom srpnja 2007. fra Raniero Cantalamessa, kapucin, propovjednik Papinskoga doma, pojavila se na internetu prije više mjeseci a da organizatori tih duhovnih vježba nisu propisno niti obavijestili Biskupski ordinarijat u Mostaru. U tom su kontekstu zakazana i ispovijedanja, gdje je zajedno s o. Cantalamessom, kao voditelj Križnoga puta najavljen i fra Jozo Zovko, iako je on od 2004. godine lišen vršenja svećeničkih čina na području hercegovačkih biskupija (*Vrhbosna*, 3/2004., str. 293-298).

Pastoralnu odluku od 23. kolovoza 2001. o duhovnim voditeljima i vježbama posebno je potvrdio i izričito naglasio mostarsko-duvanjski biskup mons. dr. Ratko Perić u svojoj poruci i pozivu na Izbornom kapitolu Hercegovačke franjevačke provincije, 16. travnja ove godine na Humcu, kamo je službeno pozvan predvoditi svetu Misu. U tom svom govoru, s obzirom na Međugorje, dijecezanski je biskup rekao:

"1 - Izraz je puke pastoralne samovolje samih župnika i drugih međugorskih djelatnika da na portalu 'Međugorje' figurira 'Gospino svetište'. To nije ni dijecezansko, ni nacionalno, ni međunarodno svetište. I toga se treba držati dok stvari ovako stoje.

2 - Izraz je puke samovolje samih župnika i drugih međugorskih djelatnika da se ne poštuje Okružnica Ordinarijata iz 2001. godine da se u Međugorje ne pozivaju svećenici izvan hrvatskoga naroda bez izričito i napismeno dana odobrenja Biskupskoga ordinarijata.

3 - Izraz je puke samovolje samih župnika i drugih pastoralnih međugorskih djelatnika da se član Vaše provincije, fra Jozo Zovko, koji nema nikakvih pastoralnih ovlasti, čak je lišen vršenja bilo kojega svećeničkog čina u ovoj biskupiji, poziva, kao ove godine, da vodi Križni put u Međugorju, i to uokvirujući ga u naznaku mogućnosti ispovijedanja."

Taj je govor u cijelosti objavljen u hercegovačkom biskupijskom mjesečniku (*Crkva na kamenu*, 5/2007., str. 33-35).

Nakon više dopisa razmijenjenih u posljednje vrijeme između Biskupskoga ordinarijata i Župnoga ureda u Međugorju, međugorski je župnik, dr. fra Ivan Sesar, javio biskupu Periću pismom 13. lipnja 2007.: "Na moje izričito traženje zbog kratkoće vremena zamolio sam P. Cantalamessu da mi svoju potvrdu primitka pisma pošalje putem faksa što je on i učinio u međuvremenu. On uvažava moju ispriku i žali što zbog novonastaloga stanja ne može doći jer načelno nigdje ne nastupa bez dopuštenja mjesnoga ordinarija."

Biskup Perić i o. Cantalamessa razmijenili su pisma 13. lipnja. O. Cantalamessa obavijestio je biskupa da je poslao pismo župniku Sesaru 8. lipnja. On biskupu piše u pismu 13. lipnja: "Moje je pravilo ne propovijedati, osobito kleru, bez odobrenja mjesnoga biskupa."

Biskupski ordinarijat u Mostaru nije nikada ni s jedne strane primio nikakav dopis kojim se traži odobrenje s obzirom na spomenute duhovne vježbe i njihova voditelja.

Dok ovo priopćuje, Biskupski ordinarijat ima u vidu činjenicu da u ovom slučaju nisu poštovane odredbe *Zakonika kanonskoga prava* koji za svećenike i đakone

određuje potrebu izričite dozvole za propovijedanje, ako se ona traži krajevnim zakonom, kao i obdržavanje odredaba koje donese dijecezanski biskup. A Ordinarijat posebno smatra potrebnim ovo priopćiti katoličkoj javnosti zato da se izbjegnu povodi krivim tumačenjima i dvoznačnostima, kao što već rezultira u pojedinim komentarima na internetskim stranicama, s obzirom na Međugorje kao mjesto navodnih ukazanja za koja vrijedi crkveno pravilo: "da se ne može ustvrditi da se radi o nadnaravnim ukazanjima i objavama".

msgr. Srećko Majić, generalni vikar

IZ PROPOVIJEDI U MEĐUGORJU

Tijelovo, 15. lipnja 2006.

Biskup je u I. dijelu propovijedi govorio o sedam darova Duha Svetoga, u II. dijelu o vidovima Presvete Euharistije: žrtvi, gozbi i spomen činu, a u III. dijelu osvrnuo se na zbivanja u Međugorju. Ovdje je samo treći dio:

III. - "UKAZANJA". *Najprije*, činjenica da se netko iskreno ispovjedi i pobožno pričesti u ovoj župnoj crkvi i da se takva osoba u duši svojoj zbog Božjeg oprostjenja radosno osjeća, svaki će vjernik pozdraviti i to pripisati Bogu, izvoru svake milosti. A pazit će da s te milosne činjenice ne prelazi, nelogično i nedosljedno, na zaključak: "Ja sam se ispovjedio, ugodno se osjećam, sad sam obraćen, dakle Gospa se u Međugorju ukazuje!" Takav vjernik i pokornik mora se i inače ispovijedati, pohađati druge sakramente, obdržavati sve zapovijedi bez obzira ili se privatna ukazanja priznala ili ne priznala.

Drugo, bio bih neodgovoran služitelj Otajstva Tijela i Krvi Kristove kada ne bih i danas javno upozorio, pa i s ovoga mjesta i u ovoj prigodi, cio zainteresirani svijet da u ovoj mjesnoj Crkvi mostarsko-duvanjskoj postoji nešto poput šizme: nekoliko svećenika, koje je Vrhovna uprava Male braće otpustila iz Franjevačkoga reda zbog neposluha Svetom Ocu, godinama nasilno drži više župnih crkava i ureda s crkvenim inventarom. U tim župama djeluju ne samo nezakonito nego dijele sakramente svetogrdno, a neke i nevaljano, kao što su ispovijed i krizma ili asistiraju nevaljanim vjenčanjima. Ta protucrkvena praksa mora djelovati šokantno na sve nas. A isto tako morao bi taj škandal svetogrđa sakramenata, napose Presvetoga Tijela Isusova, šokirati i vjernike koji se pred takvim svećenicima nevaljano ispovijedaju i pribivaju svetogrdnim

misama. Molimo Gospodina da što prije digne iz naše sredine ovu sablazan i šizmu.

Treće, zahvalan sam Svetom Ocu Papi, i Ivanu Pavlu II., bl. uspomene, i Benediktu XVI. slavno vladajućemu, koji su uvijek poštovali stajalište mjesnih mostarsko-duvanjskih biskupa, i pokojnoga i živoga, s obzirom na tzv. međugorska "ukazanja" i "poruke", ostajući uvijek puno pravo Vrhovnom svećeniku da o tome donese konačan pravorijek. A to se stajalište biskupâ, nakon svih kanonskih ispitivanja, može izreći u ovih nekoliko rečenica:

1 - Međugorje je katolička župa u kojoj se ostvaruje liturgijski i pastoralni život kao i u ostalim župama ove mostarsko-duvanjske biskupije. I nitko nije ovlašten pridavati službeni naslov "svetišta" ovomu mjestu, osim Crkve.

2 - Na osnovi crkvenih proučavanja međugorskih događanja ne može se ustvrditi da se radi o nadnaravnim ukazanjima ili objavama. To znači da Crkva do sada nije prihvatila nijedno ukazanje ni kao nadnaravno ni kao Gospino.

3 - Nijedan svećenik koji kanonski djeluje u ovoj župi Međugorju ili je u prolazu nije ovlašten iznositi privatno mišljenje, suprotno službenomu crkvenom stajalištu, o takozvanim "ukazanjima" i "porukama", ni prigodom sakramentalnih slavlja, ni za uobičajenih pobožnosti, ni u katoličkim medijima.

4 - Katolički su vjernici ne samo oslobođeni obveze da vjeruju u istinitost "ukazanja" nego trebaju znati

da nisu dopuštena ni službena ni privatna, ni osobna ni kolektivna, crkvena hodočašća iz drugih župa, ako pretpostavljaju istinitost "ukazanja" ili koja bi time ovjeravala takva "ukazanja". Tko suprotno govori, ne-crkveno govori.

5 - Na temelju dosadašnje prouke i prakse kao mjesni biskup držim da u vezi s međugorskim zbivanjima kroza svih ovih 25 godina nije na crkvenoj razini utvrđeno nijedno "ukazanje" kao autentično Gospino. A autentičnosti ne doprinosi ni činjenica da se kroz ovih 25 godina govori o desetcima tisuća "ukazanja" koja su, prema riječima sadašnjega Svetog Oca, kojega sam čuo u audijenciji 24. veljače ove godine, na Kongregaciji za nauk vjere uvijek pobuđivala pitanje kako mogu biti vjerodostojna za katoličkoga vjernika. Pogotovo nam ne djeluju kao vjerodostojna kada se već unaprijed zna da će se navodna "ukazivanja" događati:

jednoj osobi svakoga 18. ožujka u godini, ali će joj se također "ukazivati" i svakoga 2. u mjesecu, s "porukama" koje možeš i ti očekivati, prema dosadašnjim takvim uhodanim obrascima;

onoj će se drugoj ukazivati svakoga dana kroz godinu, ali kao da to nije dostatno pa ima dodatno svakoga 25. u mjesecu posebno "ukazanje" i kao neku vrstu priopćenja javnosti, koje također možeš i ti predvidjeti i očekivati;

onoj će se trećoj ukazati svakoga 25. prosinca, na Božić, također s priopćenjem sličnim ovima spomenutima;

onoj će se četvrtoj osobi "ukazati" svakoga 8. rujna u godini, i to s određenim priopćenjem;

a ostalim dvoma svakoga dana s "porukama" koje se također mogu predvidjeti jer su varijacije sličnih sadržaja. Takva dakle činjenica i poplava tzv. ukazanja, poruka, tajni i znakova vjeru ne učvršćuju, nego nas još više uvjeravaju da u svemu tome nema ništa autentično i istinito utvrđeno.

Stoga odgovorno pozivam one koji za sebe tvrde da su "vidioci" i "vidjelice" kao i formulatore "poruka" da pokažu crkvenu poslušnost i da prestanu s takvim javnim izvođenjima i priopćenjima ovdje u župi. Time će očitovati svoju dužnu crkvenost ne stavljajući privatna "ukazanja" i privatna kazivanja iznad službenoga stava Crkve. Vjera je ozbiljna i odgovorna stvar. Crkva je ozbiljna i odgovorna ustanova!

Po zagovoru Blažene Djevice Marije, koja je najveća nositeljica darova Duha Božjega i koja je po Duhu Svetom u svome tijelu začela, i na svijet donijela Drugu božansku osobu, Krista Isusa, koji nam daje svoje Presveto Tijelo za život vječni, neka nam On - Put, Istina i Život - pomogne da istina o Blaženoj Gospi, Majci njegovoj i Majci Crkve, Prijestolju Mudrosti i Ogledalu Pravde, u ovoj našoj župi i biskupiji zasja u svome sjaju, bez ikakvih primjesa nevjerodostojnosti, a sve u skladu s trajnom crkvenom naukom i praksom. Amen.

PROPOVIJED NA KRIZMI U MEĐUGORJU

9. lipnja 2007.

BORBA ZA SPASENJE. Putujući u Jeruzalem, Gospodin je Isus prolazio i naučavao gradovima i selima. Reče mu tada netko iz naroda: "Gospodine, je li malo onih koji se spašavaju?" A on im reče: "Borite se da uđete na uska vrata jer mnogi će, velim vam, tražiti da uđu, ali ne će moći" (Lk 13, 22-24). Čovjek koji je to Isusa pitao, možda je bio uvjeren da se Židovi spašavaju, a pogani propadaju. Kad je čuo Isusov odgovor, ostao je nemalo iznenađen. Samo je Isus mjerodavan dati pravi odgovor o spasenju. Samo on zna tko se skrušeno kaje a tko ne kaje za svoje grijehe. A ako Bog želi kakvim čudom neku osobu proslaviti i na zemlji, Crkva tu osobu može beatificirati i kanonizirati. A je li netko vječno izgubljen, to ni Crkvi nije dano da proglašava. To samo Bog zna.

Isus je božanski upozorio da će mnogi tražiti da uđu na uska vrata, ali ne će moći. On opominje radoznala raspitivača: Ti se, čovječe, bori za svoje spasenje! Vi svi, koji slušate ove riječi, vi se brinite za svoj spas: Borite se da uđete na uska vrata! Isus u nama pretpostavlja i od nas traži herojsku borbu, hrvanje, žarko nastojanje oko vlastita spasenja.

O kakvoj je borbi riječ? Nešto slično kao neki dan u onoj nacionalnoj utakmici: gotovo svi igrači pred protivničkom mrežom. I svi skočili da daju zgoditak. I nikako zgoditka, ni s jedne ni s druge strane. To je borba, znojna i gotovo krvava, koja se vodi po pravilima. I vidjeli smo kako je nekoliko igrača napustilo borilište, a rezultat - nula : nula. To je samo fizička borba.

Isus je nekom drugom zgodom, kad je uspoređivao uska i široka vrata, još jasnije svima poručio: "Uđite na uska vrata! Jer široka su vrata i prostran put koji vodi u propast i mnogo ih je koji njime idu. O kako su uska vrata i tijesan put koji vodi u Život i malo ih je koji ga nalaze!" (Mt 7, 13-14). Isus govori o moralnoj i duhovnoj borbi s obzirom na vječno spasenje.

Koja je razlika između prostrana i tijesna puta, između širokih i uskih vrata?

TEŠKI I LAKI PUT. Nitko nikada nije dopro do neke veličine bez velika napora i znoja. Bog je u čovjekov rad ugradio znoj. U znoju lica svoga zarađivat ćeš kruh svoj, zar to nije rečenica s prve stranice Biblije? Nema nijednoga ljudskog djela da ista vrijedi a da iza njega ne stoji ozbiljan napor, danonoćni studij, ustrajno ponavljanje. I kažemo li: Bez muke nema nauke.

Evangelisti su godinama pisali Evanđelje Isusa Krista, držeći nedostatnim i svoj i tuđi prikaz. Jer, Gospodin Isus zaslužuje uvijek i još bolje i još dublje i još uzvišenije.

Ta nije jedan svjetski književnik koji je želio uništiti plodove svoga uma na kraju svoga života, nezadovoljan svojim djelima. Znači, i kada čovjek uloži sve svoje životne snage, osjeća nezadovoljstvo u sebi, bez obzira što drugi o tome govorili. Pogotovo ne zna kako će biti prosuđivan pred Bogom, koji jedini ima sve podatke, autentične i iz prve ruke, o svakome od nas, i grijesima našim i o kajanju našem.

Tko zapravo ulazi na uska a tko na široka vrata? Jednom zgodom pristupi mi jedna starija osoba i zamoli za kratak razgovor. I odmah počne ovako eshatološki: "Vi se ne ćete spasiti!"

- "Odakle Vi znate nečije buduće spasenje? Katolički se vjernik ne bi usudio nikada i ni u kojem slučaju takvo što ni pomisliti, kamoli nešto slično drugomu proreći."

"Vi ne priznajte ukazanja ovdje u Međugorju."

- "Nije to ni uvjet ni mjerilo spasenja ni prema Objavi ni prema Učiteljstvu Crkve. Crkva jasno razlikuje javnu objavu od privatnih ukazanja. Javna se biblijska objava prihvaća katoličkom vjerom i obvezuje vjernike u savjesti, a privatna se prihvaća ili ne prihvaća ljudskom vjerom i nikoga ne obvezuje. Privatna objava ne obvezuje čak ni kad su privatna ukazanja priznata, a pogotovo ne obvezuje kad su nepriznata!"

"Samo meni na prenoćište dolazi pedeset vjernika iz inozemstva", objašnjava mi dotična osoba.

- "Čujte, Vi biste trebali razlikovati 'ekonomiju spasenja' od svoje 'kućne ekonomije.' Upitajmo se, na temelju biblijskih riječi, kojim putem mi želimo ići u životu: uskim i strmim ili prostranim i širokim?"

KATALOG ZALA. Sv. Pavao nabraja neka teška zla koja ne vode čovjeka na uska vrata u Kraljevstvo Bo-

žje: "Ili zar ne znate da nepravednici ne će baštiniti kraljevstva Božjega? Ne varajte se! Ni bludnici, ni idolopoklonici, ni preljubnici, ni mekoputnici, ni muško-ložnici, ni kradljivci, ni lakomci, ni pijanice, ni psovači, ni razbojnici ne će baštiniti kraljevstva Božjega" (1 Kor 6, 9-10). Čak je nabrojeno 11 teških grijeha - od nepravde preko pijanstva do razbojstva - koji vode čovjeka na prostran put i na široka vrata, odvrćajući ga od njegova spasenja, od Boga.

Prvi je grijeh idolopoklonstvo - protiv prve Božje zapovijedi: Nemoj imati drugih bogova uza me! U Starom Zavjetu čitamo poznati nam primjer kako su Izraelci nestrpljivo čekali Mojsija da siđe s brda Horeba. I narod, vidjevši da Mojsije ne silazi prema predviđanju, zatraži od njegova brata Arona da načini zlatno tele, slično teletu koje su Egipćani štovali kao božanstvo u svome poganstvu. Aron to i učini i stavi zlatno tele pred njih. A oni poviču: "Ovo je tvoj bog, Izraele, koji te izveo iz zemlje egipatske" (Izl 32, 3). I zamijeniše živoga Boga, koji ih je oslobodio iz zemlje ropstva, sa zlatnim teletom vlastitih naušnica i narukvica. Kada Bog stvara čovjeka na svoju sliku i priliku, onda je čovjek sličan Bogu, slika uma i prilika slobode, dok se svojevolumeno ne prometne u nečovjeka. A kad čovjek pravi boga na svoju sliku i priliku, onda taj bog nije više sličan ni čovjeku, kamoli Bogu. Idololatrija! Ideal pretvoren u idol, u tele. Koliko god bilo zlatno, uvijek je - tele!

Krizmanici, mladi! Neka vam je u životu presveti Bog i njegova presveta volja uvijek na prvome mjestu. Neka vas ne zarobljuju ovozemne materijalne stvari, ni srebro ni zlato, ni jelo ni odijelo, ni požudne oči za bogatstvom, da ne vidite Prve Božje zapovijedi. Jest to, doduše, tijesan put i uska vrata, ali na njih se ulazi u baštinu nebesku. Neka vas ništa ne priječi da se svojski borite za svoje vječno spasenje. I "sa strahom i trepetom radite oko svoga spasenja!" (Fil 2, 12), veli nam isti Apostol.

Drugi navedeni grijeh jest psovka. To je protiv Druge zapovijedi: Ne izusti imena Boga svoga uzalud! Ako ti Bog nije na prvom mjestu, u središtu pameti i srca, onda se lako upustiš i u pogrdu imena Božjega, u bogohulnu psovku. Sjede pred kućom dvojica nazovi katolika i mirno pričaju, nisu čak ni uzrujani ni srditi, ni pijani, ali nakon svake druge ili treće riječi opsuju Boga, Isusa, ili neku Božju svetinju, Gospu, Crkvu i slično. I kažu da toga nisu svjesni; da im je ta paklena psovka postala svakodnevna poštapalica, bez koje oni ne mogu. Pa ne samo da su oni time otrovani, nego truju i svoju djecu i druge oko sebe. Psovka je ne samo bezbožnost i nekultura, nego i zaraza drugih. Kako je u toj ljudskoj sramotnoj ljazi - psovci prostran put i široka vrata!

Krizmaniče, krizmanico! Kako se psovka tebe primila? Dopuštaš li i ti da drugi psuju pred tobom i da ne reagiraš? Slažeš se s psovačem? Smiješ mu se? To da tebe netko pogrđuje pa ti to podnosiš i šutiš, možda se može smatrati strpljivošću i krjepošću. Ali da tebi i pred tobom netko psuje Boga, i da ti ne reagiraš, znači da se i ti uvrštavaš u pristaše psovača. Vidiš li kako se traži borba da se poduzme tijesan put kontrole nad sobom i nad svojim jezikom!

Tri daljnja grijeha - lakomost, krađu i razbojništvo - Apostol navodi kao zla koja onemogućuju baštinenje Kraljevstva Božjega. A ta su tri grijeha protiv Sedme i Desete Božje zapovijedi: *Ne kradi* i *Ne poželi nikakve tuđe stvari!* Najprije se pojavi žudnja za tuđim dobrima, koja se potom pretvara u krađu ili potajno oduzimanje tuđe imovine, pa onda nasilno otimanje ili razbojništvo, u kojem se ne samo pljačka imovina nego nekada ubija i osoba ako je na putu otimačine. Vidimo to često u vijestima, na tv dnevnicima, u crnim kronikama. Širok put, široka vrata! Država skočila sa svim policijskim aparatom, i ne može doskočiti raznovrsnu kriminalu, ni uz toliko sudstvo, ni uz tolike pozive i prijetnje europske "obećane zemlje".

Krizmaniče, i oče, i kume, i vjerniče! Toga se širokoga puta u životu treba čuvati da kao vjernik ne podliježeš žudnji za što više materijalnoga imanja, posebno u odnosu na susjeda, da ne upadaš u nerazumnu utrku tko će više dignuti novca, podignuti stanova, motela, primiti inozemaca na prenoćište, prekinuti školovanje radi lake zarade, okaniti se studija i fakulteta. Kako se ne bojiš da možeš jednom u gramzljivosti svojoj propasti, a na kraju i sebe upropastiti? I ne uči na uska vrata! Jer ne će ući u Kraljevstvo Božje koji govori Gospodine, Gospodine, nego tko vrši volju Oca nebeskoga, poručuje nam Isus.

Apostol Pavao navodi čak četiri velika zla s područja Šeste i Devete Božje zapovijedi: *Ne sagriješi bludno!*, tj. kao nevezana osoba ne zlorabi svoje spolno-tjelesne porive, putenu sjetilnost, u svoje sebične uživalačke svrhe: ni u odnosu na sebe samoga, ni u odnosu na druge osobe **istoga ni različita spola**. I ne čini **preljuba** kao vezana osoba, oženjena ili udana. Odnosno, ne budi nevjeran svomu bračnom drugu; ne rastavlja se i ne razvodi se! I ne prevjenčavaj se preljubno!

Kao što je u Apostolovo doba nemoral bio preplavio grčko-rimski svijet, tako se ni danas nije promijenila

ljudska grješna volja. A kršćanstvo je svojom čistoćom ustuk tomu grijehu. Mi naučavamo i izražavamo poštovanje, a ne zlorabljenje, i prema svomu i prema tuđemu tijelu. Crkva čuva dostojanstvo ljudske naravi od promjenljivih mišljenja koja "čovječje tijelo previše ponizuju ili ga previše uzdižu" (*Gaudium et spes*, 41). Prostran je put i široka su vrata koja ne vode u nebo.

Krizmanici, samo tko kontrolira sebe, svoje oči i srce, pred izazovima besramnih emisija i filmova, bestidnih stranica na internetu, sablažnjivih članaka i slika, taj ide tijesnim evanđeoskim putem na uska vrata i odgovorno radi na svome spasenju.

Protiv svih spomenutih grijeha, uključujući i druge ovdje nespomenute, nitko ti ne može tako pomoći kao Duh Sveti dajući ti sedam svojih darova:

duh mudrosti kojim uviđaš nužnu životnu borbu za opsluživanje Božjih zapovijedi, od Prve do Desete, bez čega nam nema vječnoga spasenja;

duh razbora kojim razabireš što je to tijesan put koji kroz uska vrata vodi u Život, a što je to prostran put koji na široka vrata vodi u Smrt, i mnogo ih je koji njime ide, veli sveznajući Gospodin;

duh znanja kojim čezneš da spoznaš kako čovjek duhovno raste a ne opada; kako se spašava, a ne upropštava. Taj ti dar znanja kazuje da sav osjetljivi porođajni sustav mora biti okružen poštovanjem i stidom, a ne ismijavanjem, ružnim vicevima, bezobraštinom i zlom praksom;

duh savjeta kojim i primaš i daješ savjet koji te odvrća od širokoga puta i širokih vrata kroz koja se ne prolazi u baštinu vječnu;

duh jakosti kojim očituješ snagu, moć da se odupreš zavodljivosti koja vodi od Boga, a da se penješ uza strmi i uski put koji vodi u život vječni, k Bogu;

duh pobožnosti kojim želiš biti i djelovati po Božjoj volji i zapovijedi, po Bogu milosrdnomu, pravednomu, svetomu;

duh straha Božjega kojim se čuvaš svakoga grijeha iz poštovanja prema Duhu Svetomu, prema Sinu Božjemu, prema Ocu nebeskomu.

Neka ti, dragi krizmaniče, Duh Božji danas u sakramentu svete krizme dadne snage za borbu koja te čeka i vodi te tijesnim putem na uska vrata u život vječni. Amen.

+ Ratko, biskup

MEĐUGORJE

TAJNE, PORUKE, ZVANJA, MOLITVE, ISPOVIJEDI, KOMISIJE

/Prema predavanjima koja su održana u Splitu, 25. svibnja 2002. (Vrhbosna, 4/2002., str. 445-452.) i u Maynoothu, Irska, 17. veljače 2004. (www.cbismo.hr). Ovdje dopunjeno/.

Međugorje je župa u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji. Broji oko 4000 stanovnika. Povjerena je pastoralnoj brizi otaca franjevac, OFM. U župi od 24. lipnja 1981. zbivaju se neki događaji koje brojni ljudi, među njima i pojedini oci franjevci, vežu uz tzv. ukazanja Blažene Gospe koja se navodno predstavlja kao "Kraljica Mira".

I. - KOLIKO TZV. VIDJELACA I VIĐENJA?

1 - Vicka Ivanković, rođena 3. rujna 1964. u župi Međugorje, ima "ukazanja" od 24. lipnja 1981. Svaki dan. Bilo je i pauza, ali bilo je dana i po deset "viđenja". Vicka se udala za Marija Mijatovića 2002. godine. Ima dvoje djece. Živi u susjednoj međugorskoj župi Gradini.

Koliko je do sada imala "viđenja"? - Prema običnom zbrajanju dana, oko 9560 puta, uključujući i današnje. Ta su "ukazanja" bila prvih godina s ostalim "vidiocima", a već više godina ima ona sama, pojedinačno, podvečer, bez obzira gdje se nalazila. Kao programirano.

Dapače, i Vickina mala kći Marija također više i po Krehinu Gracu i po Vječnome Gradu da vidi Gospu!¹ Kao da se radi o nečem hereditarnom.

2 - Marija Pavlović, rođena 1. travnja 1965. u župi Međugorje, "vidjelica" je od drugoga dana "ukazanja", 25. lipnja 1981. Svaki dan do danas. Udala se 1993. godine za Talijana Paola Lunettija. Imaju troje djece. Živi u Monzi kod Milana u Italiji.

Koliko je do sada imala "viđenja"? - Oko 9560 puta, uključujući i današnje, bilo skupa s ostalim "povlaštenicima", bilo ona sama. "Ukazanja" nisu vezana uz Međugorje, nego uz osobe: kuda hodaju osobe po svijetu, tuda hoda i "ukazanje".

3 - Ivan Dragičević, rođen u Mostaru 25. svibnja 1965., ima dnevna "ukazanja" od 24. lipnja 1981. do da-

nas. Oženio se s bivšom missicom Massachusettsa, Loren Murphey, 1994. godine. Ima četvero djece. Živi s obitelji dio vremena u Bostonu, a drugi dio u Međugorju.

Koliko je do sada Ivan imao "viđenja"? - Oko 9560 puta, s današnjim, bilo skupa s ostalim "vidiocima", bilo on sam osobno.

4 - Mirjana Dragičević, rođena u Sarajevu 18. ožujka 1965., ima "viđenja" od 24. lipnja 1981. Posljednji redoviti susret bio je na Božić, 1982. Od tada joj se "ukazuje" jednom godišnje, i to na njezin rođendan, 18. ožujka. Plus što od 2. kolovoza 1987. svakoga drugog u mjesecu čuje Gospin glas a nekad je i vidi. To je 20 godina po 12 puta Gospina glasa ili lica. Mirjana se udala za Marka Soldu, 1989. Ima dvoje djece. Živi u Međugorju.

Koliko je do sada Mirjana imala "viđenja"? - Sve skupa: po prilici 810 puta.

5 - Ivanka Ivanković, rođena u župi Međugorje 21. lipnja 1966. Pojava joj se ukazivala od 25. lipnja 1981. do 7. svibnja 1985. Sada joj se ukazuje jednom godišnje, 25. lipnja, na obljetnicu "ukazanja". Udala se za Rajka Eleza. Ima troje djece. Živi u Međugorju.

Koliko je do sada Ivanka imala "viđenja"? - Sve skupa: po prilici 1454 puta.

6 - Jakov Čolo, rođen 6. ožujka 1971. u župi Međugorje, od 25. lipnja 1981. imao je gotovo svakodnevna "ukazanja" do 12. rujna 1998. Od tada ima samo jednom godišnje, na Božić. Oženio se s Talijankom Anna-Lisom Barozzi, 1993. Imaju troje djece. Živi u Međugorju.

Koliko je do sada imao "viđenja"? - Sve skupa, što s drugima što sam, oko 6294 puta.

Gospa se navodno jednako i istodobno ukazuje makar jedan "vidjelac" bio u Americi, druga "vidjelica" u Hercegovini, treća u Italiji, a četvrti u Maynoothu. To je sve skupa oko 37.238 puta do sada. Molim vas, nemojte me hvatati za točnost ovih brojki. Jer ovdje tisuću

¹ Međugorje Tribune, 2-2007., str. 30; hrvatski prijevod (www.poskok.info). U Krehinu Gracu Marija govori: "Vidim je i ja. Vidi Gospe!" U Rimu: "Eno Gospe iznad pape, iza prozora! Taj o, eno Gospe gore gdje je papa!"

“ukazanja” manje ili više, ne igra uopće nikakvu ulogu! Hijerarhijska Crkva na razini biskupijskoj, nacionalnoj i svetostoličkoj do sada nije prihvatila autentičnim nije-dno “ukazanje”!

Usporedimo Međugorje s dva priznata marijanska svetišta.

U Lurdu se 1858. godine Gospa ukazala kao “Bezgrješno Začeta” 18 puta Bernardici. Crkva je, četiri godine kasnije, 1862., prihvatila ta ukazanja kao istinita.

U Fatimi Gospa se 1917. godine ukazala kao “Gospoda od krunice” 6 puta desetgodišnjim pastirčićima Luciji, Franji i Jacinti. Crkva je, 13 godina kasnije, 1930., prihvatila ta ukazanja kao autentična.

Troje međugorskih “vidjelaca”, koji imaju dnevna “ukazanja”, uglavnom žive izvan Međugorja, a ostalo troje, koji žive u Međugorju, imaju obično samo jedno “ukazanje” na godinu, a jedno od njih i mjesečno.

II. - KOLIKO JE NAVODNA GOPSA DALA TAJNA TZV. VIDIOCIMA?

Oni koji imaju dnevna “viđenja” imaju devet tajna. A oni koji imaju “ukazanje” jednom godišnje, imaju deset tajna. Nije sigurno radi li se o devet ili deset tajna svakomu “vidiocu” poznatih, ili svaki “vidjelac” ima svoj broj tajna, različit od drugih.

Ako i ovo usporedimo s priznatim ukazanjima, onda vidimo da u Lurdu nije bilo nikakvih tajni, a u Fatimi jedna je tajna razdijeljena u tri dijela. A u Međugorju do sada 9 ili 10 ili čak mogućih 57 tajna razdijeljenih na troje vidjelaca po 10, a na troje drugih po 9 tajna. Do sada nije otkrivena nijedna tajna.

Prvih godina bio je također apokaliptički govor o “velikom znaku”, ali se do sada nije dogodio taj “veliki znak”, a i očekivanje je znaka splasnulo.

Nedavno je Vicka medijima najavila da je završila prikaz Gospina životopisa i sve sastavila u tri bilježnice. Sada Gospin “životopis” čeka na nebesko odobrenje, na “Imprimatur”, da bi ga Vicka mogla objaviti u obliku knjige te da će “ista biti najčitanija na svijetu”.²

III. - KOLIKO IMA NAVODNIH PORUKA?

Sve se međugorske “poruke” mogu svesti na ovih pet, kako se to obično kaže, ali tih “pet” jest ovih - “petnaestak”: Mir, obraćenje, molitva, post, bdijenje, pokora, klanjanje, svjedočenje, vjera, poziv na svetost,

Euharistija, Božja riječ, mjesečna ispovijed, krunica...

Kojih točno pet treba izabrati između ovih petnaestak, autori se uvelike razilaze. Talijani, Francuzi, Hrvati... svatko ima svoju vlastitu interpretaciju. Ovdje je značajno reći da, osim svakodnevnih “poruka”, ima i specijalna mjesečna “poruka”, 25. dana u mjesecu, koja se daje Mariji u Italiji, a ona prenosi na župni ured u Međugorje na ovjerenje. I onda u svijet.

Sve te “poruke” raznih međugorskih tumača vjernici čuju nedjeljom u crkvama. A nama se čini da je novost Međugorja u tome što “Kraljica Mira” svakoga 25. u mjesecu daje posebno priopćenje s porukom: “Hvala vam, djeco, što ste se odazvali mom pozivu.” Tu Gospa zahvaljuje “vidiocima” koji imaju vremena i volje da se uopće udostojе s Njom susresti i razgovarati. Prema tim riječima, “Gospa” ostaje zadivljena i zahvalna “vidiocima” koji se odazivaju Njzinu pozivu! To je kao da roditelji zahvaljuju svojoj djeci što su se rodila, a liječnici zahvaljuju bolesnicima što uopće traže zdravlje!³

IV. - KOLIKO DUHOVNIH ZVANJA IZ “UKAZANJA”?

Od šestero međugorskih “vidjelaca” nijedno nije ostvarilo duhovni poziv. Troje je govorilo da polazi, čak dvoje i pošlo za tim čudesnim glasom, ali s vremenom sve nestalo.

Ivan Dragičević, kandidat Hercegovačke franjevačke provincije, odlazi 1981. u sjemenište u Visoko, gdje nastavlja s “ukazanjima”. Budući da u školi nije položio popravni ispit, smatralo se da će mu učenje ići bolje prijeđe li u gimnaziju u Dubrovnik. Iako je u Dubrovniku, nakon položena popravnoga, prešao u drugi razred, nije pokazao volju za školom kao za “ukazanjima”, pa se u siječnju 1983. vratio kući.

Pozdravivši se sa sjemeništem, Ivan nastavlja ne samo s dnevnim “ukazanjima” do danas, nego u neka doba i s oštrim zahtjevima njegove pojave mjesnomu biskupu Pavlu Žaniću da prihvati međugorske “poruke”. A 1994. u Bostonu se ženi s jednom Amerikanom i tako duhovno zvanje neopozivo pretvara u ženišbeno stanje.⁴

Vicka Ivanković od početka očituje zanos za redovništvom. Već u rujnu 1981. to povjerava jednomu talijanskom tjedniku: *Želim ući u samostan, biti redovnica*.

Iako je bila “upisana časna sestra”, Vicka nikada nije pošla u samostan. Nakon 20 godina nailazi dečko iz su-

² *Međugorje Tribune*, 2-2007., str. 26: “I think it will be the most read widely-read book in the world”; *Dnevni list* (Mostar), 26. 6. 2007., str. 56.

³ *Ogledalo Pravde* (O. P.), Mostar, 2001., str. 249-250.

⁴ O. P., str. 34.

sjednoga Krehina Graca, i tako se mladenci vjenčavaju u Međugorju. Na svadbi više od dvije tisuće uzvanika i znatizeljnika. Za vrijeme svadbe, "vidjelica" odlazi u novu kuću, nekoliko kilometara od svadbene buke, uz nju je i njezin suprug, i ima "viđenje". Sve po običaju i programu. Potom se vraćaju na svadbenu večeru.

"Vidjelica" najprije najavljuje *Urbi et Orbi* - "Rimu i svijetu" da je već "upisana časna sestra", a nakon 20 godina odlazi u Rim kupiti vjenčanicu. "Vidjelica" to tumači novinaru: "Gospa je svakom od nas dala slobodnu volju. Svatko se može odazvati pozivu koji želi. Bez obzira što sam se udala, ja ću nastaviti sa širenjem Gospinih poruka, jer kršćanska se vjera može svjedočiti i u braku."⁵

S obzirom na zvanje - sloboda; s obzirom na "širenje Gospinih poruka" - obveza!

Marija Pavlović. U vezi sa samostanom, Marija je 2001. godine, na upit jednoga talijanskog novinara: Zašto od vas nitko nije postao svećenik ili redovnica?, opisala ovu svoju odluku: "Kroz tolike sam godine mislila da ću biti časna sestra. Bila sam počela posjećivati jedan samostan, želja da tamo pođem bila je vrlo jaka. Ali mi je časna poglavarica rekla: 'Marija, ako kaniš doći, dobro došla; ali ako biskup odluči da ne smiješ govoriti o Međugorju, moraš slušati.' U tom trenutku počela sam razmišljati da je možda moje zvanje u tome da svjedočim ono što sam vidjela i osjetila, i da ću moći tražiti put svetosti također izvan samostana."⁶

Marija se dakle suočava sa zahtjevom redovničkog života u kojem ne može poslušati biskupa ako bi on odlučio da ona ne širi "ukazanja" koja Crkva do sada nije proglasila istinitima. I zato odlučuje potražiti put svetosti "izvan samostana".

Božje djelo. Međutim, nije baš tako bilo. Marija je ipak pokušala poći u jednu mješovitu duhovnu zajednicu u kojoj je ostala više mjeseci. Napustila je zajednicu, uz pisano obrazloženje, koje je izazvalo nemalo zaprepaštenje u javnosti. Najprije je bilo napisano da je Gospa preko Marije poručila 8. ožujka 1987. da je ta zajednica *Božji plan, Božje djelo*. Međutim, kad je napuštala sa svojim dečkom, Paolom Lunettijem, koji joj je pomogao izići i napisati pismo, vlastoručno je sve opovrgla, 11. srpnja 1988.: Pred Bogom, Gospom i Crkvom Isusa Krista odlučno nijeće da je ikada bilo ikakvih "poruka" preko nje za tu zajednicu i za to "Božje djelo", u kojem je i ona provela više mjeseci.⁷

U ono vrijeme, tj. 1983., fra Tomislav Vlašić, duhovni voditelj međugorskih "vidjelaca", javlja švicarskomu teologu Hansu Ursu von Balthasara: *Djeca su odlučila poći u samostan ali čekaju trenutak koji samo oni znaju*.⁸ Eto, danas sav svijet zna da su sve to bile obične bajke i basne za djecu. Niti su sva međugorska "povlaštena" djeca posla u samostan; a ona koja su posla, ubrzo su izišla. I samo se ozbiljni ne daju zavoditi neozbiljnim "porukama" i dječjim pričama! Je li i to neki međugorski "znak", "tajna", "poruka"?

Iako ne smatram dostojnim, ipak ću ova "zvanja" usporediti s dva najpoznatija moderna marijanofanjska mjesta: Lurdom i Fatimom.

U **Lurdu** 14-godišnja Bernardeta izjavljuje: *Ja moram biti redovnica, ali ne znam u kojem Redu. Sveta mi je Djeвица to rekla, čekam*. Redovničko oblačenje u srpnju 1866. Boležljiva, ali izdržljiva, do smrti 16. travnja 1879. Papa Pio XI. kanonizira je na Bezgrješno Začeće, 1933. godine.

Drugo, u **Fatimi** vidjelica Lucija postaje redovnicom, 1921., karmelićankom od 1948., preminula 13. veljače 2005., ali Franjo i Hijacinta umriješe kao djeca, a beatificirani su 2000.

U svemu ovome ima nešto čudovito: troje "vidjelaca", koji su se pokušali bar "upisati" u duhovno zvanje, a iz njega se potom ispisali i sretno se vjenčali, imaju još uvijek redovita dnevna "ukazanja". A drugi "vidioci", koji nisu ni ulazili u samostane, imaju uglavnom jedno godišnje "ukazanje". Je li to nagrada što nisu ostali u duhovnom zvanju?

Božja milost. Imajući u vidu činjenicu da su brojni hercegovački dječaci pošli u sjemeništa i postali svećenici i brojne djevojčice postale redovnice - samo iz međugorske župe preko 30 živih svećenika i redovnica - a da nisu imali, barem ja ne znam, ukazanja, poruka, susreta s nadnaravnim pojavom - doima se čudnim da nijedno od "vidjelaca", od kojih su u ovih 27 godina imali neki najmanje 810, a drugi najviše 9560 "ukazanja", nije prigrlilo duhovni poziv. A ta ista pojava prijeteci zahtijeva od biskupa Žanića da međugorske "poruke" prizna istinitima, i bez ispitivanja. Svako pravo duhovno zvanje svojevrsna je Božja milost i ozbiljna stvar. Postupak sa zvanjem spomenutih "vidjelaca" ukazuje se neozbiljnim. Jesu li u pitanju igre bez granica s obzirom na brojke, "viđenja", "poruke", "objave", "tajne" i "znakove"?

⁵ Arena, 31. siječnja 2002., str. 20; Crkva na kamenu, 12/2002., str. 12.

⁶ Ondje, str. 28.

⁷ O. P., str. 30-31.

⁸ O. P., str. 55.

V. - ŠTO DOKAZUJU MOLITVE I ISPOVIJEDI?

1. - Molitva kao kontekst. Molitva je važan faktor u međugorskim "ukazanjima". U kontekstu molitve *Očenaša* uglavnom počinju "ukazanja vidiocima". Čak utihne molitva da se prati "ukazanje" od nekoliko minuta.

2. - Poruka bez molitve. 16. rujna 1981.: "Također im je rekla da ne trebaju moliti za se jer da ih je ona najbolje nagradila. Nek mole za druge."⁹

Biblijska Gospa ne će nikada reći da ljudi ne trebaju moliti za sebe i da im "nagrada" "ukazanja" zamjenjuje osobnu molitvu. To je krivi nauk. I Isus je najprije molio za sebe, zatim za apostole i konačno za sav svijet "da svi budu jedno" (Iv 17).

3. - Poruka da se moli za biskupa Žanića. Od skupine međugorskih molitelja "Gospa je tražila da 2 puta tjedno poste o kruhu i vodi. A već treći mjesec otkad po Gospinoj želji, postimo o kruhu i vodi 3 puta tjedno. Većinu svojih molitava prikazuje grupa za nj (za biskupa Žanića). Često namjenjujemo zajednička klanjanja, krunice, odlaske na mjesto ukazanja, gdje za nj dugo u noć molimo. Bog će pogledati na molitve i postove".¹⁰ Tako fra Tomislav Vlašić, 8. siječnja 1984.

- Ukaza osniva molitvenu grupu oko fra Tomislava Vlašića, koji se u pismu 1984. godine predstavlja Papi kao onaj koji "po božanskoj providnosti vodi međugorske vidioc".¹¹ I ta grupa moli i posti da biskup popusti priviđenjima. Grade samostan u Međugorju, od stotinjak kreveta. Tu im ne pada na um da traže od biskupa dopuštenje. Dobila su ga od mjesnoga župnika! A njihova "misfitikatora" o. Vlašića crkvene vlasti nedavno svrgnu s vodstva te molitvene skupine, nakon što je u Međugorju za duhovnih vježbi pomiješao spiritualno sa spiritističkim!

4. - Mogao, a nije htio? U intervjuu 1993., u jeku rata, "vidjelac" Jakov kaže: "Gospa me i danas, kao i svaki dan posljednjih dvanaest godina, tražila da se molim za mir u bivšoj Jugoslaviji. Djevice me uvjerila da mogu zaustaviti rat svojim molitvama..."¹²

- Kad to ne bi bilo naivno, normalan bi se vjernik pitao: Ako je "vidjelac" molitvama mogao zaustaviti rat u ex-Jugoslaviji, kako se onda nije molio i taj nesretni rat otklonio? A u ratu se raselilo oko 2 milijuna

ljudi, poginulo oko 100.000 osoba, srušeno tisuće religioznih objekata i na desetke tisuća kuća i onda nam se nametne nepravedni Dayton!

5. - Je li molitva - dokaz? Ima crkvenih ljudi koji kažu: Ako se narod moli Bogu, pusti ga neka ide u Međugorje, neka hodočasti, neka se moli. Bolje je da se moli, nego da se ne moli; bolje je da "međugorsku Gospu" štuje, nego da nikakvu ne štuje!

- Crkva već 2000 godina svakomu vjerniku nalaže i preporučuje molitvu, post, pokoru, ispovijed, obraćanje. Nikomu ne brani da se moli Bogu gdje god hoće. Ali ne odobrava da se u crkvi s oltara reklamiraju "hodočašća na mjesto ukazanja", koja nisu priznata nadnaravnima, kako bi se razlikovala istina od laži, prava od kriva nauka.

Kao da treba prevaliti tisuće kilometara iz Koreje ili Irske u Međugorje da čovjek izmoli krunicu, da se ispovjedi, ako Isus preporučuje *uđi u svoju sobu* (Mt 6, 6) i moli se!

Zar oni koji kažu da su došli u Međugorje više od trideset puta time dokazuju da su se "obratili"? To bi im mogao biti pravi znak da se nisu obratili.¹³ Pogotovo obraćen čovjek o tome ne kazuje, nego u životu pokazuje!

A ako se vjernici u međugorskoj crkvi sv. Jakova iskreno ispovijedaju i mole, bez obzira na sva basnoslovno umnožena "ukazanja", sigurno primaju iste Božje milosti kao i vjernici koji se mole i valjano primaju sakramente u drugim katoličkim crkvama po svijetu. To je mjesna Crkva uvijek držala.¹⁴

VI. - KOLIKO CRKVENIH KOMISIJA I INTERVENCIJA?

Potkraj lipnja 1981. senzacija o "Gospinim ukazanjima" djeci u Međugorju stala se širiti na raskriljenim medijima. Polovicom kolovoza iste godine, nakon razgovora s tzv. vidiocima u Međugorju, 21. srpnja, u prvoj *Izjavi* mostarsko-duvanjski biskup msgr. Pavao Žanić ističe da ipak ostaje najteže pitanje je li to "subjektivni doživljaj djece ili nešto nadnaravno?"¹⁵ Iako je više puta informirao Papu i Svetu Stolicu o raznim međugorskim glasinama, biskup je smatrao uputnim ustanoviti dijecezansku komisiju za ispitivanje tih pojava.

⁹ O. P., str. 111.

¹⁰ O. P., str. 126.

¹¹ O. P., str. 56.

¹² O. P., str. 37.

¹³ O. P., str. 229-230.

¹⁴ O. P., str. 268-269.

¹⁵ O. P., str. 192.

A - BISKUPSKI ORDINARIJAT MOSTAR

Prva crkvena komisija (1982.-1984.)

Prvu je komisiju biskup Žanić osnovao 11. siječnja 1982., djeluje do 1984.¹⁶ Bila su imenovana četvorica svećenika, trojica biskupijskih i jedan franjevački.¹⁷

Biskupove nove spoznaje. Komisija se nije bila još ni sastala, a već se 14. siječnja 1982. događa nešto što naznačuje biskupovu trajnu odrednicu. Toga dana dolazi troje "vidjelaca" u Mostar s "Gospinom" porukom da se biskup u "hercegovačkom slučaju" prenaglio (*precipitato*), jer je tražio uklanjanje dvojice franjevačkih kapelana koji su stvarali nered u Mostaru. Biskup, koji je u svome životu Gospu častio brojnim pobožnostima i hodočašćima, kad je čuo da ga pojava iz Međugorja okrivljuje za neredovnički nered oko župa, da ne prepoznaje odanoga sina Crkvi i Gospi, Majci Crkve, kojoj je godinu dana prije toga, u rujnu 1980., posvećena mostarska katedrala, a pojava štiti nepokorne redovnike, koji se bore protiv funkcioniranja te katedrale, stavio je u sumnju "poruke" i "ukazanja" u Međugorju. Unatoč svemu, krenulo se na komisijski posao.

Veliki znak. Bila su tri razgovara Komisije s vidiočima. Treći je susret donio neki plod, 1982. Komisija je, na biskupov zahtjev, tražila od "vidjelaca" da u dva primjerka napišu o kakvu se "velikom znaku" radi i kada će se dogoditi. Neka odgovor stave u dvije koverte i zapečate. Jedna će se čuvati kod njih, a druga na Ordinarijatu. Kad se "veliki znak" dogodi, koverte će se otvoriti i istina ustanoviti. Međutim, petero je "vidjelaca" odbilo anketu, jer im je to Gospa zabranila. A sjemeništarač Ivan napismeno je odgovorio na upite. Čak je rekao da njemu Gospa nije zabranila odgovarati na pitanja. Njegov je odgovor više nego neumjestan. Uz taj "veliki znak", sve do danas neostvareni, a koji je posebno "rasvjetljavao" fra Slavko Barbarić, vezano je mnoštvo laži i prijevara.¹⁸

Odgovor Svetoj Stolic. U studenome 1983. Kongregacija za nauk vjere pita biskupa je li Komisija došla i do kakvih rezultata. Biskup je Žanić napisao studiju o međugorskom i hercegovačkom slučaju i poslao kard.

Ratzingeru. U zaključku biskup se pita o "viđenjima":

Jesu li od Boga? - "Međugorska Gospa" unijela je više nereda i nesloge nego što je prije bilo! Stoga ne vidi kako može prihvatiti da je sve to od Boga.

Je li od vraga? - Teško prihvaća i tu hipotezu, iako mu dolazi na pamet i ta misao.

Je li to prijevara? - Od početka se kod djece primjećuju neke laži. Nekada je jasno da govore ono što čuju od fratar, posebno o "hercegovačkom slučaju". Biskup kaže da čeka mišljenje Komisije i prestanak "viđenja". Biskup je čekao 17 godina, i prije je mogao ugledati Gospu na nebesima, 11. siječnja 2000., nego dočekati da prestanu "viđenja" u Međugorju.

Druga, proširena, Komisija (1984.-1986.)

Godine 1984. biskup je Žanić odlučio proširiti prvu komisiju. Obratio se svim teološkim učilištima u Jugoslaviji i tražio dopuštenje od poglavara pojedinih redovnika za njihovo članstvo.

Bilo je petnaest članova Druge komisije: 12 svećenika i 3 medicinska stručnjaka. Održali su sedam zasjedanja. Prvo je bilo u Mostaru u ožujku 1984., a sedmo u Mostaru, u svibnju 1986. Tada je Komisija završila posao. Članovi su glasovali za formulu: *Non constat de supernaturalitate* (11 za, 2 protiv, 1 prihvaća "in nucleo", 1 suzdržan). Komisija je priredila nacrt "Deklaracije" u kojoj su nanizane "neprihvatljive tvrdnje" i "bizarne izjave", koje se pripisuju zagonetnoj pojavi. Komisija se izjasnila da nije potrebno daljnje istraživanje i odgađanje službenoga crkvenog suda. Biskup je o svemu upoznao Biskupsku konferenciju i Svetu Stolicu, a javnost je izvijestio u propovijedi u Međugorju, 1987. godine.¹⁹

Dvojica članova te Komisije objavili su također svoje stručne radove o sektorima koji su im povjereni na proučavanje: don Nikola Bulat²⁰ i msgr. Mato Zovkić.²¹

Značajan je također javni negativni stav, koji je biskup Žanić 1990. godine sazeo u 28 točaka o neistinitosti nadnaravnih ukazanja.²²

Biskup je Žanić početkom kolovoza 1993. prepustio upravu biskupije svomu nasljedniku, koji je nastavio utrim putem.

¹⁶ O. P., str. 43.

¹⁷ Crkva na kamenu, 2/1981., str. 1.

¹⁸ O. P., str. 102-108. Fra Slavko je umro 24. studenoga 2000. Sutradan po njegovoj smrti iz "ukazanja" je stigla poruka: *Radujem se s vama i želim vam reći da se vaš brat Slavko rodio u nebo i da zagovara za vas. Znači, ne treba se moliti za nj, nego njemu!*

¹⁹ O. P., str. 47-50.

²⁰ N. BULAT, *Istina će vas osloboditi. Nepouzdanost izvora i nedoličnost poruka. Studija o nekim međugorskim pitanjima* (1986.), Mostar, 2006. Predgovor, str. 7-14.

²¹ M. ZOVKIĆ, "Problematici elementi u fenomenu Međugorja", u: *Bogoslovska smotra*, 1-2/1993., str. 76-87. Vidi također Zovkićeva prosudba međugorskih zbivanja, u: *U Službi riječi i Božjega naroda*, Sarajevo, 2007., str. 721-745.

²² O. P., str. 196.

B - BISKUPSKA KONFERENCIJA JUGOSLAVIJE

Biskupi Jugoslavije intervenirali su dva puta, 1984. i 1985., te pozvali svećenike i vjernike da o pojavama u Međugorju čekaju ocjene crkvenih vlasti koje će se izreći nakon temeljitih ispitivanja. Neka se ne organiziraju hodočašća kao da je "Crkva o tim događajima već donijela pozitivan sud".²³

Treća komisija (1987.-1990.)

U siječnju 1987. na sugestiju Kongregacije za nauk vjere izišlo je priopćenje kardinala Kuharića i biskupa Žanića koji najavljuju Komisiju i pozivaju vjernike da ne organiziraju hodočašća motivirana vrhunarnim karakterom koji bi se pridavao međugorskim zbivanjima.²⁴ U Komisiju je ušlo 11 svećenika (6 redovničkih, 5 biskupijskih), 4 liječnika i psihologa i jedna redovnica kao tajnica.

Komisija je održala 23 zasjedanja u Zagrebu u Tajništvu BK. Prvo je zasjedanje bilo u travnju 1987., a dvadeset i treće u rujnu 1990.

Karakteristika Treće komisije jest njezin rad na temelju podataka i rezultata dotadašnje Komisije i *ex novo*. Sve se odvijalo pod zakletvom i nije se izlazilo s priopćenjima u javnost. Svoje su rezultate gotovo 4-godišnjega rada izložili pred članovima BK u Zagrebu, 1990. Rasprava na BK o "ukazanjima" vođena je u četiri maha: 25. travnja, 9. listopada i 27. studenoga 1990., a *Izjava* o Međugorju izglasana je u Zadru, 10. travnja 1991.: 19 biskupa za *Izjavu*, jedan glas suzdržan.

Izjava glasi: "Na redovnom zasjedanju Biskupske konferencije Jugoslavije u Zadru, 9.-11. travnja 1991. usvojena je sljedeća

i z j a v a

Na temelju dosadašnjeg istraživanja ne može se ustvrditi da se radi o nadnaravnim ukazanjima i objavama.

Međutim, brojna okupljanja vjernika s raznih strana koji u Međugorje dolaze potaknuti i vjerskim i nekim drugim motivima zahtijevaju pažnju i pastoralnu skrb prvenstveno dijecezanskog biskupa, a s njime i drugih biskupa, kako bi se u Međugorju, i povezano s njime, promicala zdrava pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji, u skladu s učenjem Crkve.

U tu svrhu biskupi će izdati i posebne prikladne liturgijsko-pastoralne smjernice. Isto tako preko svojih će Komisija i dalje pratiti i istraživati cjelokupno događanje u Međugorju.

Zadar, 10. travnja 1991.

Biskupi Jugoslavije.²⁵

Agresija. Potom je izbila agresija na Hrvatsku i BiH. Formiranjem novih država formirane su s vremenom i nove BK. Unatoč *Izjavi* BKJ *Non constat de supernaturalitate*, tj. da se ne može ustvrditi da se radi o nadnaravnim ukazanjima u Međugorju, pristaje tih fenomena i dalje uporno tvrde da se "Gospa ukazuje".

Ako je naša BK imala smjelosti da, suprot tolikim znatiželjnim dolaznicima u Međugorje, suprot masovnim pričama i karizmatiskim zanosima, na temelju ozbiljna, solidna i stručna istraživanja izjavi da u Međugorju nema dokaza o nadnaravnim ukazanjima, to je znak da je Crkva i u 20. stoljeću "stup i uporište istine" (1 Tim 3, 15).²⁶

C - INTERVENTI SVETE STOLICE

Kongregacija za nauk vjere intervenira četiri puta preko dvojice svojih tajnika. Značajan je i jedan intervent kardinala Josepha Ratzingera.

Msgr. Alberto Bovone, 1985. godine, upozorava tajnika Talijanske biskupske konferencije da se ne organiziraju službena hodočašća u Međugorje.

Msgr. Tarcisio Bertone, 1995. godine, piše biskupu Langresa, msgr. Leonu Taverdetu, a 1996. opetuje nadbiskupu Besançonu, msgr. Lucienu Dalozu, koji su se interesirali za stav Svete Stolicе prema Međugorju. Konačno 1998. piše isti Tajnik msgr. Gilbertu Aubryju, biskupu Reuniona. U svim tim dopisima ističe se da hodočašća - bilo privatna bilo službena, nisu dopuštene ako pretpostavljaju autentičnost ukazanja, jer to bi proturječilo izjavi BKJ. Ali podupiratelji međugorskih zbivanja uhvate se za riječ "hodočašća", a prečuju *condicio sine qua non*: ako ne pretpostavljaju autentičnost ukazanja.

Ratzingerov "frei erfunden". Kad je 1998. jedan Nijemac pokupio razne izjave koje se pripisuju Papi i kardinalu Prefektu i poslao ih u Vatikan u formi memoranduma, kardinal mu je Ratzinger 22. srpnja 1998. napisмено odgovorio: "Ja mogu na to samo reći da izjave o Međugorju pripisane Svetom Ocu i meni jesu puke izmišljotine" - *frei erfunden*.²⁷

Ad Limina, 2006. U službenom pohodu Svetomu Ocu Benediktu XVI. izrazio sam ne samo svoju sumnju nego i nevjerovanje u međugorska "ukazanja". Na to je Papa, do papinskog izbora prefekt Kongregacije za nauk vjere, izrekao ovu misao: "Mi smo se na Kongregaciji uvijek pitali kako za jednoga vjernika

²³ O. P., str. 193.

²⁴ O. P., str. 196.

²⁵ O. P., str. 197.

²⁶ O. P., str. 151.

²⁷ O. P., str. 283.

mogu biti vjerodostojna ukazanja svakoga dana i kroz tolike godine?”²⁸

Zaključak. Ne samo da su izjave, pripisane Svetom Ocu i kard. Ratzingeru, “puke izmišljotine”, nego su i tolike međugorske poruke, pripisane Gospi, puke umišljotine. Ako je naša vjera *obsequium rationabile* - razumna služba Bogu, duhovno istinsko i zdravo bogostovlje, a jest (*Rim* 12, 1), onda ne može ona biti plod ničije privatne fantazije i priviđenja.²⁹ To nam je Crkva mjerodavna reći. Ona je, nakon što je u njezino ime 30 izabranih svećenika i liječnika, koji su u trima komisijama, 10 godina savjesno i stručno u više od 30 zasjedanja ispitivali međugorski slučaj, donijela svoj sud. I to ne jedan nego 20 biskupa odgovorno su izjavili da nema dokaza da se radi o nadnaravnim ukazanjima u Međugorju. Vjernik, koji poštuje oba načela: *ratio et fides*, drži se toga stava, uvjeren da ga Crkva ne vara.

S obzirom na Međugorje postoji realna opasnost da se i Gospa i Crkva **privatiziraju**. Da ljudi zamišljaju i Gospu i Crkvu po svome ukusu, sluhu i neposluhu: da ne podlažu svoj vjernički razum službenoj Crkvi, nego da službenu Crkvu nagone da slijedi i priznaje njihove mašte.

Naivni vjernici napustit će zdence žive milosti u svojim župama i **vozariti** u Međugorje ili slijediti “vi-dioce” po svijetu, koji su se, zahvaljujući i “ukazanjima”, arhitektonski okučili i egzistencijalno osigurali, barem kako novine pišu.

Ima barem 6-7 redovničkih ili kvazi redovničkih zajednica, *in fieri* ili već nastale, biskupijskoga prava ili ne, koje su se **svojevoljno nastanile** u Međugorju, ne pokoravaju se Biskupskom ordinarijatu. Takve su

zajednice više znak neposluha nego karizma posluha u ovoj Crkvi!

U Mostarsko-duvanjskoj biskupiji postoji problem koji je posljednjih godina praktično skliznuo u raskol. Barem devet franjevac, istjeranih iz Franjevačkoga reda, OFM, i suspendiranih *a divinis*, pobunili su se protiv odluke Svete Stolice ne dopuštajući prijelaz nekih župa iz franjevačke uprave u dijecezansku. **Zauzeli su** barem pet župa silom, obavljajući u njima sve svećeničke funkcije. Asistiraju nevaljano vjenčanjima, ispovijedaju bez potrebne ovlasti, neki od njih dijele nevaljano krizmu mladima, a 2001. godine pozvali su jednoga starokatoličkoga đakona koji se lažno predstavio biskupom, i on je “krizmao” oko osam stotina mladih u trima župama, itd.

Dvojica od njih otpuštenih iz Reda tražila su biskupsko posvećenje od švicarskoga starokatoličkoga biskupa, Hansa Gernya, ali im nije uspjelo.

Toliko nevaljanih sakramenata, toliko neposlušnosti, nasilja, svetogrđa, nereda i neregularnosti i niti jedna “poruka” od desetaka tisuća “ukazanja” nije bila upućena da se uklone te sablazni. Doista čudna stvar!

Crkva, od mjesne do vrhovne razine, od početka do sada, jasno i uporno govori: *Non constat de supernaturalitate*: nikakva hodočašća koja pretpostavljaju nadnaravni karakter ukazanja, nikakvo Gospino svetište, nikakve autentične poruke, ni objave, nikakva istinita viđenja!

Tako danas stvari stoje. A kako će sutra, u Božje ruke i pod Gospine skute!

Mostar, 1. rujna 2007.

Ratko Perić, biskup

²⁸ Crkva na kamenu, 4/2007., str. 24.

²⁹ O. P., str. 84.

REDOVNICI U MOSTARSKO-DUVANJSKOJ BISKUPIJI 2007. GODINE

Na području Mostarsko-duvanjske biskupije u dušobrižništvu s redovitim biskupovim dekretom djeluju sljedeći svećenici redovnici Reda Manje braće, članovi Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije:

1. fra Ignacije Alerić	29. fra Marko Jurić	58. fra Ante Perković
1. fra Ivo Bagarić	30. fra Robert Kiš	59. fra Danko Perutina
2. fra Mirko Bagarić	31. fra Mario Knezović	60. fra Tomislav Pervan
3. fra Augustin Barać	32. fra Viktor Kosir	61. fra Tomislav Puljić
4. fra Dobroslav Begić	33. fra Svetozar Kraljević	62. fra Jozo Radoš
5. fra Oton Bilić	34. fra Vinko Kurevija	63. fra Šimun Romić
6. fra Ferdo Boban	35. fra Ante Kurtović	64. fra Mladen Rozić
7. fra Ivan Boras	36. fra Ivan Kvesić	65. fra Ivan Sesar
8. fra Alojzije Bošnjak	37. fra Ivan, ml. Landeka	66. fra Mladen Sesar
9. fra Blago Brkić	38. fra Ivan, st. Landeka	67. fra Hadrijan Sivrić
10. fra Jure Brkić	39. fra Ljudevit Lasta	68. fra Iko Skoko
11. fra Anthony Burnside	40. fra Ante Leko	69. fra Slavko Soldo
12. fra Robert Crnogorac	41. fra Marinko Leko	70. fra Vlatko Soldo
13. fra Ljubo Čutura	42. fra Mate Logara	71. fra Nikola Spužević
14. fra Sretan Čurčić	43. fra Milan Lončar	72. fra Miljenko Mića Stojić
15. fra Dario Dodig	44. fra Karlo Lovrić	73. fra Miljenko Mika Stojić
16. fra Mate Dragičević	45. fra Franjo Mabić	74. fra Marinko Šakota
17. fra Rade Dragičević	46. fra Stanko Mabić	75. fra Stipan Šarić
18. fra Vinko Dragičević	47. fra Velimir Mandić	76. fra Miro Šego
19. fra Petar Drmić	48. fra Ivan Marić	77. fra Ivan Ševo
20. fra Željko Grubišić	49. fra Stipe Marković	78. fra Miljenko Šteko
21. fra Mladen Herceg	50. fra Stjepan Martinović	79. fra Mate Tadić
22. fra Serafin Hrkać	51. fra Dinko Maslač	80. fra Jozo Vasilj
23. fra Ivan Ivanda	52. fra Bože Milić	81. fra Ljubo Vlašić
24. fra Ante, ml. Ivanković	53. fra Gabrijel Mioč	82. fra Petar Vlašić
25. fra Ante, st. Ivanković	54. fra Branimir Musa	83. fra Drago Vujević
26. fra Tomislav Jelić	55. fra Stjepan Neimarević	84. fra Valentin Vukoja
27. fra Robert Jolić	56. fra Zoran Ostojić	85. fra Mladen Vukšić
28. fra Marko Jukić	57. fra Jerko Penava	Fra Vjekoslav Milićević, đakon
		Fra Josip Vlašić, đakon.

Ovdje su izostavljeni oni redovnici koji su u biskupiji imali redovito kanonsko poslanje, ali su iz redovničkih motiva premješteni na druga mjesta.

U samostanu Karmel sv. Ilije na Buškom jezeru, župa Grabovica, od 2006. godine djeluju članovi Hrvatske karmelske provincije svetog oca Josipa:

1. o. Vinko Mamić, OCD, prior,
2. o. Dominik Magdalenić, OCD, zamjenik priora,
3. o. Zvonko Martić, OCD i
4. brat Vlado Vuković.

UMRO FRA DOBROSLAV STOJIĆ

Župni vikar u župi Humac, član Hercegovačke franjevačke provincije, fra Dobroslav Stojić preminuo je u bolnici u Dubrovniku 24. srpnja 2007. Pokopan je dva dana kasnije na Novom groblju na Humcu.

Dobroslav se rodio 28. travnja 1937. u Gornjem Velikom Ograđeniku od oca Mile i majke Ruže rođ. Pehar. Ušao je u Franjevački red 1955. godine. Vječne je zavjete položio 1959. A za svećenika ga je zareadio 23. srpnja 1961. biskup Petar Čule u župnoj crkvi u Duvnu. Svećeničku je službu obnašao kao kapelan u Mostaru od 1962. do 1963., u Čitluku kao župni vi-

kar do 1966., zatim kao župnik do 1971. godine. Bio je župnik u Konjicu do 1978., župni vikar u Posušju do 1980., u Gracu Posuškom do 1982., u Vitini do 1984., u Međugorju do 1991., na Jablanovcu do 1992., kao župni upravitelj na Širokom Brijegu do 1994., u Slanom do 2000. i na Humcu do 2007. godine.

Fra Dobroslavu zahvaljuje Crkva u Hercegovini za njegovo 40-godišnje dušobrižničko djelovanje na području Mostarsko-duvanjske biskupije. Za sve njegovo redovničko i svećeničko djelovanje molimo Boga da ga nagradi dobrima vječnim.

don Ivan Štironja

BISKUPOVA KRATKA KRONIKA

Mjesni je biskup Ratko Perić:

24. ožujka 2007. na traženje župnika fra Šimuna Romića iz Mostara i don Ivica Borasa iz Čapljine podijelio ovećoj skupini kandidata sakrament svete krizme u kripti sv. Josipa u Mostaru. Redovito se radi o pripravniciima koji sada valjano primaju potvrdu nakon teških zloporaba koje čine suspendirani i otpušteni franjevci iz Reda.

25. ožujka, nedjelja, na poziv župnika dr. don Ivica Puljića, predvodio misno slavlje u župnoj crkvi u Neumu u 9,30 i u 11 sati. Propovijedao protiv zla narodne psovke i potaknuo vjernike na obdržavanje Božjih zapovijedi.

26.-31. ožujka u zgradi Ordinarijata držao duhovne vježbe po "Apostolskom vjerovanju" đakonu Ivici Stankoviću za prezbiterat i Zoranu Pinjuhu za đakonat. Prvi dan započeli posjetom *Nazaretu* i *Emanuelu*, gdje su se susreli s 30 hendikepiranih i njihovim voditeljima, te stacioniranima i ambulatorno liječenima u Rehabilitacijskom centru.

28. ožujka, s vježbanicima pohodio Terapijsku zajednicu "Učenici Duha Svetoga" u Rotimlju, Pod Kotaršnicom, i s njima se zadržao u biblijskoj meditaciji o "Nepravednu sudcu i poštenoj udovici" (Lk 18, 1-8), kao što je bilo i dva tjedna prije toga, 17. ožujka, o "Okrutnom dužniku" (Mt 18, 23-35).

30. i 31. ožujka, zajedno s duhovnim vježbanicima, predviđen pohod kroz Katoličke školske centre u kojima je slavljena sveta Misa i održana duhovna obnova u Zenici, Žepču, Tuzli, Sarajevu i Travniku.

1. travnja 2007. Cvjetnica, predvodio procesiju i koncelebriranu svetu Misu u katedrali Marije Majke Crkve u Mostaru.

4. travnja sa župnicima Trebinjske biskupije slavio Misu posvete ulja u trebinjskoj katedrali Male Gospe.

5. travnja, Veliki četvrtak, sa župnicima i ostalim svećenicima slavio Misu posvete ulja u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve.

Uvečer predvodio koncelebraciju Večere Gospodnje. Propovijedao generalni vikar msgr. Srećko Majić.

6. travnja, Veliki petak, sudjelovao u Križnom putu uz brdo Hum i pod Jubilarnim križem izgovorio tradicionalnu poruku.

Uvečer predvodio liturgijske obrede u katedrali u Mostaru. Propovijedao msgr. Luka Pavlović, župnik.

7. travnja, Velika subota, u katedrali predvodio obrede, propovijedao don Ivan Turudić, katedralni župni vikar.

U 23 sata, na poziv župnika don Ivana Perića, predvodio obrede u novootvorenoj kripti sv. Mateja u Mostaru.

Zamolio don Ivu Šutala, župnika Blagaja - Bune, da održi predavanje sestrama u okviru duhovne obnove na Ordinarijatu.

8. travnja, Uskrs, pučka svečana sveta Misa s propovijeđu u katedrali u Mostaru.

9. travnja putovao iz Mostara u Zagreb. Odsjeo na Jordanovcu, gdje je čestitao novu službu rektoru p. Ivanu Šestaku, isusovcu. Želio posjetiti kardinala Bozanića, koji je toga tjedna otišao na uskrsno putovanje s mlađim svećenicima u Suboticu.

10. travnja zaveo vizu na američkoj ambasadi. Slavio svetu Misu uvečer u isusovačkoj kapelici.

11. travnja pohodio dr. Rajka Ostojića i dr. Matu Škegru na Rebru. Kod sestara križarica slavio svetu Misu, pohodio župnika don Zdenka Periju.

Popodne bio na Ministarstvu pravosuđa. Susreo se s ministricom Anom Lovrin i razgovarali o povratu imovine Trebinjske biskupije u Dubrovniku.

Pohodio gradonačelnika Zagreba gospodina Milana Bandića i razgovarali o mogućnosti potpore nekim kulturnim ustanovama u Mostaru.

Uvečer susreo biskupa msgr. Želimira Puljića, msgr. Ivana Vukšića i don Antu Kutlešu, ravnatelja inozemne pastve. Uvečer posjetio don Milu Balenovića, kanonika.

12. travnja: ujutro doručak i sveta Misa kod isusovaca. Polazak iz Zagreba u Mostar u 9 sati. Susret s don Vjekom Jarakom.

14. travnja, na poziv župnika don Damjana Raguža, slavio svetu Misu i krizmao 75 kandidata u Studencima.

15. travnja, nedjelja, na poziv župnoga upravitelja goranačkoga fra Tomislava Puljića, pod svetom Misom krizmao 9 kandidata, koji žive u Mostaru, a podrijetlom su iz Goranaca.

Dogovorno sa župnikom don Barišom Čarapinom, delegirao msgr. Srečka Majića, generalnoga vikara, da podijeli sakrament svete krizme u župi Gabeli. Bilo 15 krizmanika.

16. travnja, na poziv generalnoga vizitatora dr. fra Šime Samca i provincijala fra Slavka Solde, predvodio na Humcu u staroj crkvi misno slavlje na slavu Duha Svetoga na otvaranju Izbornoga kapitula Hercegovačke franjevačke provincije. Na kraju svete Mise izrekao Poruku kapitularcima.

17. travnja primio don Matu Šolu, svećenika Mostarsko-duvanjske biskupije, koji djeluje kao misionar hrvatske katoličke zajednice u Saarbrückenu u Njemačkoj i razgovarali o stanju i budućnosti te zajednice.

18. travnja primio s. Jelenku Puljić, provincijalnu predstojnicu Mostarske provincije sestara franjevačka, koja je bila u službenom pohodu svojim sestrama koje djeluju u Biskupskoj rezidenciji i u Svećeničkom domu.

18. travnja ovlastio pastoralnoga vikara don Ivana Štironju i katedralnoga župnika msgr. Luku Pavlovića da razgovaraju s predsjednikom HDZ BiH dr. Dragom Čovićem u vezi s nastavkom gradnje crkve Kristova uskrsnuća.

19. travnja, na poziv msgr. dr. Marina Škarice, duhovnika u Centralnom bogoslovnom sjemeništu u Splitu, održao duhovnu obnovu bogoslovima i slavio svetu Misu.

Pohodio rektora maloga sjemeništa dr. don Mladena Parlova, a poslije večere zadržao se najprije sa šestoricom hercegovačkih sjemeništara, a zatim sa svim sjemeništarcima (38) upućujući im riječi koje se odnose na odgoj srca i izobrazbu mozga.

20. travnja u 20 sati u Mostaru susreo se s organizatorima Stolačkoga kulturnog proljeća.

21. travnja na poziv župnika fra Željka Grubišića podijelio sakrament svete krizme u župnoj crkvi sv. Stjepana u Gorici - Sovićima kandidatima (136) i pohodio mjesni Arheološki muzej.

22. travnja, nedjelja, na poziv župnika dr. fra Ike Skoke, u župnoj crkvi sv. Stjepana u Čerinu podijelio kandidatima (123) sakrament svete krizme.

23. travnja, u dogovoru s mjesnim biskupom banjolučkim dr. Franjom Komaricom, a na poziv župnika don Ivana Vrdoljaka u Lištanima, predvodio misno slavlje u župnoj crkvi za pokojne branitelje (133).

24. travnja zadužio katedralnoga župnika msgr. Luku Pavlovića koji je, s đakonom don Ivicom Stankovićem, pohodio hrvatske zatvorenike u Kuli u Sarajevu.

27. travnja, upoznavši mjesnoga nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića, sudjelovao u sprovodu u Zagre-

bu i predvodio svetu Misu zadušnicu za pokojnoga dr. Željka Bumbera, liječnika, na Mirogoju u crkvi Krista Kralja, na poziv Pokojnikove obitelji.

28. travnja, subota, na poziv župnika fra Velimira Mandića, podijelio u župnoj crkvi u Vitini sakrament svete krizme kandidatima (35) i obavio kanonsku vizitaciju.

Primio Katarinu Fuček, ravnateljicu Matice iseljenika, s njezinom suradnicom Dolores, i konzulicu RH u Mostaru, Ankicu Bošnjak.

29. travnja, nedjelja, na poziv goričko-struškoga župnika don Drage Bevande i župnoga upravitelja čapljinškoga don Ivice Borasa u župnoj crkvi u Gorici - Strugama podijelio sakrament svete krizme pripravnici iz obiju župa (12+18).

Na poziv čeljevskoga župnika don Blaža Ivande i dračevskoga župnika don Ivana Kordića u župnoj crkvi u Dračevu u 12 sati podijelio sakrament svete potvrde kandidatima iz obiju župa (19+32).

1. svibnja 2007., sv. Josip Radnik, na poziv župnika don Tomislava Majića u Grljevićima, blagoslovio župnu kuću i pripravnici (13) pod euharistijskim slavljem podijelio sakrament svete krizme, i trećasima (13) Prvu svetu Pričest.

Dogovorno sa župnikom don Ivanom Pavlovićem, delegirao msgr. Srečka Majića, generalnoga vikara, da u župi Domanovići podijeli krizmanicima (39) sakrament svete potvrde.

3. svibnja, s đakonom don Ivicom Stankovićem, pošao iz Splita preko Münchena i Washingtona u Cleveland na poziv župnika don Mirka Hladnoga.

4. svibnja došao u Cleveland u župni ured Hrvatske župe sv. Pavla (osnovana 1902.).

5. svibnja popodne ispovijedao prvopričesnike i njihove roditelje u župi.

6. svibnja, nedjelja, slavio svetu Misu pod kojom je podijelio sakrament Prve svete Pričesti djeci kojih je bilo 20.

Dogovorno sa župnim upraviteljem don Gordanom Božićem, delegirao msgr. Srečka Majića, generalnoga vikara, da podijeli sakrament svete krizme u župi Rotimlju. Bilo 13 krizmanika.

7. svibnja u Clevelandu posjetio neke poznate starije osobe u njihovoj kući, a druge u Staračkom domu.

8. svibnja s don Zvonkom Baškom, kapelanom župe sv. Pavla, pohodio fra Kristofora Ćorića, hercegovačkoga konventualca, župnika u Lackawanni, sestre milosrdnice u West Seneki, gdje je s mostarskim svećenicima don Ilijom Petkovićem i don Ivanom Vukšićem iz kanadskoga Oakvillea, slavio svetu Misu.

Uvečer, na prijedlog župnika don Mirka, susreo se sa Župnim vijećem u Clevelandu.

9.-11. svibnja u župnoj crkvi sv. Pavla svake večeri kao trodnevnici slavio svetu Misu i propovijedao uoči svete krizme.

10. svibnja sa župnikom don Mirkom pohodio mjesnoga biskupa Richarda Gerarda Lennona.

12. svibnja podijelio u župnoj crkvi sakrament svete potvrde kandidatima kojih je bilo 54.

13. svibnja, na želju don Zvonke, kapelana, propovijedao na njegovoj 25. obljetnici misništva u župnoj crkvi sv. Pavla.

Pod drugom pučkom svetom Misom govorio o Majčinu danu.

Dogovorno sa župnikom don Petrom Vuletićem, delegirao msgr. Srečka Majića, generalnoga vikara, da podijeli sakrament svete krizme u župi Viru. Bio 61 krizmanik.

14.-15. svibnja povratak iz Clevelanda preko Frankfurta i Splita u Mostar.

19. svibnja, na poziv župnika fra Mladena Sesara, podijelio učenicima 8. razreda (204) sakrament svete krizme u župi Humac.

20. svibnja, na poziv župnika fra Ivana Borasa, zajedno s katedralnim župnikom msgr. Lukom Pavlovićem, podijelio pod svetom Misom sakrament svete potvrde krizmanicima u župi Široki Brijeg (Crnač, Mostarski Gradac i Široki Brijeg: 264).

Uvečer pred Svećeničkim domom u Mostaru blagoslovio kapelicu na slavu Uzašašća Isusova.

21. svibnja primio Rolfa van Uyea, direktora Regionalnoga centra OEES-a u Mostaru.

22. svibnja primio studente i profesore Teološkoga instituta iz Zadra i s njima i studentima mostarskoga instituta slavio svetu Misu u katedrali.

23-24. svibnja na poziv župnika u župi Odžak u Posavini dr. don Ive Balukčića, održao predavanje "Sjećanje kao bitna sastavnica identiteta jednoga naroda".

25. svibnja primio američke Sestre sv. Josipa koje su zainteresirane za gradnju Doma za terminalne bolesnike u Mostaru u suradnji s Biskupijskim caritasom.

Ovlastio msgr. Srečka Majića, generalnoga vikara, da podijeli krizmu petorici kandidata iz raznih župa u katedralnoj kripti sv. Josipa u Mostaru.

26. svibnja, subota, na poziv župnika fra Vinka Kurevije, podijelio sakrament svete potvrde kandidatima (119) u župnoj crkvi sv. Mihovila u Duvnu.

27. svibnja, Duhovi, zajedno sa suradnicima msgr. Srečkom Majićem, generalnim vikarom, i msgr. Lukom Pavlovićem, katedralnim župnikom, pred katedralom Marije Majke Crkve u Mostaru podijelio sakrament svete krizme kandidatima iz 6 mostarskih župa. Bila 423 kandidata.

28. svibnja održao homiliju pod misnim slavljem koje je u koncelecijaciji s više svećenika predvodio du-

brovački biskup msgr. dr. Želimir Puljić u čast Marije Majke Crkve u njezinoj katedrali u Mostaru.

29. svibnja primio novoizabranoga hercegovačkog franjevačkog provincijala dr. fra Ivana Sesara.

31. svibnja zajedno s don Antom Luburićem, kancelarom, u kapelici provincijske kuće sestara franjeva-ka u Mostaru slavio svetu Misu za sve pokojne sestre.

Sudjelovao u svetom Misi koju je pred župnom crkvom Gospe od Otoka u Solinu predvodio umirovljeni splitsko-makarski nadbiskup msgr. Ante Jurić. Održao prigodnu propovijed i zahvalio Nadbiskupu za sve što je učinio hercegovačkim svećenicima i vjernicima koji su se u vrijeme posljednjega rata našli na području Splitsko-makarske nadbiskupije.

1. lipnja 2007. u mostarskoj katedrali predvodio koncelebrirano misno slavlje, u kojem su sudjelovali svećenici iz nekoliko hrvatskih gradova (Osijeka, Vukovara, Požege, Zagreba, Rijeke, Zadra, Šibenika, Splita) te iz Mostara i Kruševa kod Mostara, sa svojim župnim ekipama, sudionicama Malonogometnoga natjecanja u Mostaru, u svemu 16 timova.

2. lipnja, u dogovoru sa župnikom i dekanom čitlučkim fra Miljenkom Stojićem, pod svetom Misom u župnoj crkvi podijelio kandidata iz župe (84) sakrament svete krizme.

Popodne održao hercegovačkim redovnicama, većinom iz Mostara, lipanjsku duhovnu obnovu. Govorio o sv. Mariji Magdalenki.

3. lipnja, nedjelja, svetkovina Presvetoga Trojstva, u dogovoru s ravnateljem Biskupijskoga caritasa dr. don Antom Komadinom, u jutarnjim satima u Rehabilitacijskom centru u Mostaru podijelio sakrament svete krizme devetorici kandidata koji pate zbog nedostatna razvoja bilo duševnoga bilo tjelesnoga. Đakon don Ivica Stanković krstio je maloga Davora. A petero djece, koja vježbaju u Rehabilitacijskom centru, prvi se put pričestilo.

U podne pod koncelebriranom svetom Misom u nedovršenoj crkvi Presvetoga Trojstva na Buni, župe blagaj-ske, podijelio sakrament svete potvrde kandidatima (41).

Dogovorno sa župnikom don Markom Kutlešom, delegirao msgr. Srečka Majića, generalnoga vikara, da podijeli sakrament svete krizme u Gabela Polju. Bilo 19 krizmanika.

5. lipnja prikazao svetu Misu za pokojnoga kotorskog biskupa Marka Perića u katedrali i s ostalim vjernicima pohodio njegov grob u kripti sv. Josipa.

6. lipnja primio generalnoga vizitatora Hercegovačke franjevačke provincije dr. fra Šimuna Samca u pratnji novoizabranog provincijala hercegovačkih franjevaca dr. fra Ivana Sesara.

7. lipnja, Tijelovo, na poziv župnika u Stocu u župnoj crkvi podijelio pod koncelebriranom Misom

sakrament svete potvrde krizmanicima (29). Poslije Mise tijelovska procesija Trgom sv. Ilije.

9. lipnja, na poziv župnika fra Ivana Sesara, podijelio sakrament svete krizme kandidatima (74) u župi Međugorju.

10. lipnja u dogovoru sa župnim upraviteljem u Nevesinju, don Antom Luburićem, slavio koncelebriranu svetu Misu na filijali Seljanima u groblju sv. Ivana Krstitelja. Okupilo se preko 300 vjernika.

12. lipnja na poziv fra Ljudevita Laste, župnika u Šujici, pod svetom Misom podijelio sakrament svete potvrde kandidatima (11) u župnoj crkvi sv. Ante.

13. lipnja, na poziv župnika don Petra Leventića, župnika u Raskrižju, pod svetom Misom podijelio kandidatima (18) sakrament svete potvrde.

Poslije podne primio švedskoga biskupa Andersa Arborelius, karmelićanina, s kojim je bio u pratnji njegov kancelar, Poljak, i generalni vikar msgr. Stjepan Biletić, svećenik Vrhbosanske nadbiskupije.

Dogovorno sa župnikom don Stjepanom Ravlićem, delegirao msgr. Srećka Majića, generalnoga vikara, da kandidatima (17) podijeli sakrament svete krizme u župi Sutini.

14. lipnja, zajedno s don Antom Luburićem, nevesinjskim župnim upraviteljem, i don Ivanom Štironjom, pastoralnim vikarom, posjetio gradilište u Nevesinju, gdje su otpočeli radovi na otkopu temelja župne crkve Velike Gospe.

15. lipnja, Presveto Srce Isusovo, na poziv župnika don Damjana Raguža, predvodio koncelebrirano misno slavlje i propovijedao u župi i svetištu Srca Isusova u Studencima.

Poslije podne slavio Misu zadušnicu za pokojnu Janju Papac u Gornjoj Dubokoj.

Dogovorno sa župnikom don Antunom Pavlovićem, delegirao msgr. Srećka Majića, generalnoga vikara, da u župi Šipovači - Vojnicima podijeli kandidatima (39) sakrament svete potvrde.

16. lipnja, Bezgrješno srce Marijino, na poziv župnikâ Buškoga jezera, don Joze Ivančića iz Vinice, don Mihovila Zrne iz Prisoja, don Mije Klarića iz Rašeljaka i don Marka Lukača iz Grabovice, predvodio koncelebrirano misno slavlje u župnoj crkvi u Grabovici, pod kojim je podijelio sakrament svete krizme kandidatima (12) iz sve četiri župe.

Uvečer u 17 sati na poziv fra Mirka Bagarića podijelio svetu krizmu pod euharistijskim slavljem u Kongori.

17. lipnja, nedjelja, sudjelovao u proslavi Presveto-ga Srca Isusova u katedrali u Sarajevu. Slavlje predvodio msgr. Kiro Stojanov, skopski biskup i apostolski egzarch u Makedoniji.

Uvečer u 19 sati, na poziv provincijala hercegovačkih franjevaca dr. fra Ivana Sesara, zaredio za đakone

u novoj župnoj kripti u Posušju, fra Josipa Vlašića iz Gorice - Sovića i fra Vjekoslava Milićevića iz župe sv. Petra i Pavla iz Mostara.

Dogovorno sa župnikom don Jakovom Renićem, delegirao msgr. Srećka Majića, generalnoga vikara, da podijeli sakrament svete krizme u župi Potoci - Bijelo Polje. Bilo 27 krizmanika.

18. lipnja dao objaviti priopćenje generalnoga vikara msgr. Srećka Majića o nedolasku fr. Raniera Cantalamesse u Međugorje.

21. lipnja pod svetom Misom u katedralnoj kripti sv. Josipa podijelio sakrament svete krizme kandidatima (8) iz raznih župa.

22. lipnja održao duhovnu obnovu sestrama Služavkama Maloga Isusa u Gromiljaku.

Izrazio sućut sestri Jelenki, provincijalki sestara franjevaka u Mostaru, u povodu smrti njezine majke Emilije. Zamolio generalnoga vikara msgr. Srećka Majića da sudjeluje u sprovodu u Deževicama.

23. lipnja, na poziv župnoga upravitelja fra Stipana Šarića, u Veljacima podijelio sakrament svete krizme kandidatima (64) pod svetom Misom pred župnom crkvom.

Ovlastio msgr. Srećka Majića, generalnoga vikara, da krizma jednoga kandidata u katedralnoj kapelici sv. Josipa.

24. lipnja, nedjelja, sv. Ivan Krstitelj, na poziv župnoga upravitelja fra Nikole Spuževića u Ružićima, pod svetom Misom podijelio pred župnom crkvom sakrament svete krizme kandidatima, kojih je bilo 90.

25. lipnja primio skupinu svećenika, biskupijskih i redovničkih iz Šibenske biskupije.

26. lipnja s don Ivanom, pastoralnim vikarom, posjetio msgr. Alessandra D'Errica, apostolskoga nuncija u Sarajevu, i sestre milosrdnice i kćeri Božje ljubavi.

Pohodio don Zdravka Ivankovića u bolnici (dispanzeru) u Mostaru.

27. lipnja primio provincijala hercegovačkih franjevaca fra Ivana Sesara.

27. lipnja predvodio u katedrali koncelebriranu svetu Misu zadušnicu za pokojnu Emiliju, majku sestre Jelenke Puljić, provincijalke Mostarske provincije sestara franjevaka.

28. lipnja u sjemenišnoj crkvi sv. Ćirila i Metodija sudjelovao u koncelebriranoj Misi zadušnici, koju je za pokojnoga don Jozu Tomića, duhovnika i profesora u sarajevskoj interdijecezanskoj bogosloviji, predvodio kardinal Vinko Puljić s ostalim biskupima i s oko 120 svećenika.

29. lipnja, svetkovina sv. Petra i Pavla, pod koncelebriranim svetom Misom zaredio za prezbitera Ivicu Stankovića u trebinjskoj katedrali za trebinjsko-mrkansku biskupiju. U koncelebraciji sudjelovalo 20 svećenika.

30. lipnja, na poziv posušškoga župnika fra Milana Lončara, pod svetom Misom podijelio svetu krizmu kandidatima kojih je bilo 185.

1. srpnja, na poziv župnoga upravitelja u Bukovici fra Joze Radoša, u župnoj crkvi pod svetom Misom podijelio sakrament svete krizme kandidatima kojih je bilo 47.

U 12 sati na poziv župnoga upravitelja u Rošku Polju fra Marka Jukića, u župnoj crkvi pod svetom Misom podijelio sakrament svete krizme kandidatima kojih je bilo 21.

2. srpnja, zajedno s biskupom mjesnim Franjom, predvodio u banjolučkoj katedrali misno slavlje u kojem su sudjelovali misionari, dijecezanski direktori i misijski animatori iz hrvatskoga naroda. Bilo na sastanku oko 35 sudionika.

3. srpnja na sastanku misionara predstavio knjigu dr. don Stipe Ivančića, nekadašnjega misionara, s naslovom *Misijski pokret u Crkvi u Hrvata u teološko-povijesnom kontekstu*. Knjiga, koja obrađuje encikliku *Fidei donumu* (1957.), misiološka je radnja obranjena na Urbanijani prije 15 godina, a sada prevedena na hrvatski u povodu 50. obljetnice spomenute enciklike.

5. srpnja primio mr. don Željka Majića, svećenika Mostarsko-duvanjske biskupije, vicerektora Papinskoga hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu.

Na poziv predstojnika Teološkoga instituta, sudjelovao na profesorskoj sjednici u Mostaru.

6. srpnja bio domaćin članovima Povjerenstva za katehezu i hrvatskim ministrima prosvjete i razgovarali o nekim temama vjeronauka.

7. srpnja, na poziv župnika fra Mladena Vukšića, podijelio sakrament svete krizme kandidatima u Posuškom Gracu (59).

Popodne pod koncelebriranom svetom Misom, na poziv župnika don Pere Pavlovića, blagoslovio kapelicu u čast Blažene Marije Petković u Dolu - Strujićima u ravanjskom župi. Bilo nazočno više sestra Družbe Kćeri milosrđa, koju je utemeljila Blaženica.

8. srpnja, nedjelja, na poziv fra Marinka Šakote, pod svetom Misom podijelio sakrament svete potvrde kandidatima (36) u župi Gradnići.

9. srpnja primio dr. fra Ivana Sesara, novoga provincijala Hercegovačke franjevačke provincije. Razgovarali o promjenama na župama povjerenim ocima franjevcima.

11. srpnja, zajedno sa župnikom don Antom Luburićem, posjetio gradilište nove crkve u Nevesinju.

12.-14. srpnja, sudjelovao u 40. zasjedanju BKBiH u Banjoj Luci.

Ovlastio msgr. Srećka Majića, generalnoga vikara, da podijeli sakrament svete krizme petorici kandidata u katedralnoj kapelici sv. Josipa.

15. srpnja, na poziv župnika i rektora svetišta Marija Bistrica vlč. Zlatka Korena, i s blagoslovom uzoritoga kardinala Josipa Bozanića, zagrebačkoga nadbiskupa, predvodio misno slavlje za više hodočasničkih župa pred bazilikom u 11 sati. Pohodio sestre karmelićanke u Mariji Bistrici.

16. srpnja do 4. kolovoza proveo ljetni odmor na Otoku Gospe od Milosti koji vode oci isusovcu u Kotorskoj biskupiji.

18. srpnja, na poziv msgr. Ilije Janjića, biskupa kotorskoga, sudjelovao u slavlju njegova imendana u Budvi zajedno s nadbiskupom barskim msgr. Zefom Gashijem i nadbiskupom skadarskim msgr. Angelom Massafrom, ofm.

Od 22. do 28. srpnja zajedno s jedanaestoricom hercegovačkih bogoslova vodio biblijski seminar o Mojsiju prema *Djelima apostolskim*.

29. srpnja, nedjelja, na poziv župnika don Ive Ćorića, slavio pučku svetu Misu u Donjoj Lastvi. Pohodio sestre sv. Križa u Risnu i sestre franjevke u Dobroti.

31. srpnja sudjelovao u proslavi sv. Ignacija Lojolskoga, utemeljitelja Družbe Isusove, u povodu 450. obljetnice njegove smrti.

4. kolovoza pohodio sestre franjevke na Cetinju, čestitao novoj Provincijalki sestri Marijani. Slavio svetu Misu u župnoj crkvi sv. Antuna Padovanskoga za pokojnoga nadbiskupa Petra Perkolića.

Popodne svratio se u Trebinje i pozdravio župnika don Antu Luburića.

5. kolovoza, nedjelja, u Gracu kod Neuma pod svetom Misom asistirao vjenčanju Ivane Vuletić i Tihoмира Perića.

8. kolovoza, sv. Dominik, pohodio Svećenički dom i čestitao imendan ravnatelju Doma vlč. don Nedjeljku Galiću.

Popodne posjetio gradilište župne crkve u Nevesinju, gdje je izlivena temeljna deka.

11. kolovoza održao nagovor i predvodio svetu Misu na susretu sjemeništara i njihovih župnika u Studencima, a pod svetom Misom propovijedao don Ivan Štironja, pastoralni vikar i povjerenik za duhovna zvanja.

12. kolovoza, nedjelja, slavio svetu Misu u kapelici Duha Svetoga na Ordinarijatu.

13. kolovoza primio dr. don Dražena Kutlešu, svećenika Mostarsko-duvanjske biskupije, službenika na Kongregaciji za biskupe u Vatikanu.

Primio s. Jelenku provincijalku Provincije Svete Obitelji u Mostaru.

15. kolovoza u dogovoru sa župnim upraviteljem don Antom Luburićem blagoslovio temelje crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije u Nevesinju.

16. kolovoza primio nove franjevce koji dolaze u dušobrižništvo u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji: dr. fra Miljenka Šteku, fra Matu Logaru, fra Ivana Landeku, mlađega, đakone fra Josipa Vlašića i fra Vjekoslava Miličevića.

17. kolovoza sudjelovao na izvanrednom zasjedanju BKBiH u Sarajevu. Na povratku pohodio župnika u Jablanici don Ivana Zovku, koji planira početi novi župni stan.

18. kolovoza, u dogovoru s don Gordanom Božićem, župnim upraviteljem na Rotimlji, u župnoj crkvi slavio svetu Misu zahvalnicu u povodu 15. obljetnice oslobođenja 18-orice župljana, bilečkih logoraša (svibanj - kolovoz 1992.). Sjetili se i pokojnih.

19. kolovoza, na poziv fra Marka Jurića, župnoga upravitelja Klobuka, krizmao pod svetom Misom 56 kandidata. I obavio kanonsku vizitaciju.

21. kolovoza, na poziv dr. don Ante Pavlovića, predstojnika Katehetskoga ureda u Mostaru, pozdravio oko 80 vjeroučitelja koji su se sastali u katedralnoj dvorani na Savjetovanje i progovorio nekoliko riječi o religioznim simbolima.

23.-25. kolovoza vodio duhovne vježbe u Svećeničkom domu u Mostaru. Sudjelovala i trojica svećenika Vrhbosanske nadbiskupije.

24. kolovoza primio don Marinka Pervana, svećenika Trebinjske biskupije u dušobrižništvu hrvatskih vjernika u Norveškoj.

25. kolovoza primio msgr. dr. Petra Rajića, svećenika Trebinjske biskupije, službenika u Državnom tajništvu Svete Stolicе u Vatikanu.

26. kolovoza, nedjelja, na poziv župnika dr. don Ivica Puljića, na svetkovinu Gospe od Zdravlja, zaštitnice župe u Neumu, pod svetom Misom podijelio sakrament svete potvrde u župnoj crkvi kandidatima kojih je bilo 48.

28. kolovoza primio msgr. Ivana Vukšića, zajedno sa skupinom vjernika, iz hrvatske župe Oakville u Kanadi.

29. kolovoza u katedralnoj kripti sv. Josipa podijelio sakrament sv. potvrde kandidatima iz raznih župa. Bilo ih šest.

30. kolovoza predvodio euharistijsko slavlje i propovijedao u Karmelu sv. Ilije na Buškom jezeru, na početku Redovničkih dana. Bilo oko 200 redovnika i redovnica s provincijalima i provincijalkama na čelu.

SVEĆENIČKI BISKUPIJSKI KANDIDATI 2007./2008. GODINE

Bogoslovi

Prva godina studija

U Sarajevu:

Bijakšić Ivan - Mostar, katedralna župa
Čarapina Ante - Mostar, župa sv. Mateja
Pažin Damir - Stolac
Rozić Mario - Mostar, župa sv. Petra i Pavla

u Zagrebu:

Stanković Branimir - Aladinići

Druga godina

u Zagrebu:

Miličević Pero - Mostar, župa sv. Ivana

Treća godina

u Splitu:

Kepić Ivan - Gradina
Marčić Ivan - Stolac

u Zagrebu:

Lovrić Pero - Gradina

u Rimu:

Berezovski Davor - Mostar, župa sv. Mateja

Pastoralna godina:

Pinjuh Zoran - Široki Brijeg, kandidat za đakonat

Sjemeništarc

Prvi razred

u Travniku:

Duspara Ivan, Posuški Gradac
Krešić Marin - Mostar, župa sv. Marka
Lauć Bernard - Studenci
Pandža Valentini - Mostar, župa sv. Ivana
Perić Robert, Blagaj - Buna
Raguž Ante, Čapljina

Drugi razred

u Travniku:

Petković Ilija - Studenci

u Splitu:

Vučina Mario - Blagaj - Buna

Treći razred

u Splitu:

Čule Josip - Kruševo
Marković Mario - Mostar, župa sv. Mateja

CRKVENI MUZEJI I GALERIJE

Posjet muzeju u Gorici

GORICA (KIUM) - U subotu 21. travnja 2007., nakon svete Mise i svete krizme u župnoj crkvi te okrjepu u župnoj kući u Gorici - Sovićima mjesni je biskup Ratko Perić sa župnikom fra Željkom Grubišićem i dekanom fra Stjepanom Neimarevićem iz Drinovaca, posjetio Arheološki muzej smješten, uza staru župnu crkvu, u prijašnjem župnom dvoru, kroz koji ih je pro-

veo fra Vinko Mikulić, kustos, kako ga župnik predstavlja. U izložbenom prostoru, stručno opremljenu i prošle godine otvorenu, nalaze se izlošci od 4. tisućljeća: ostatci, novci, keramike, nakiti, alatke, kameni natpisi; dijelovi krstionice, oltara, krsnoga zdenca... Tu se, u tome mjestu, može kao malo gdje u nas pratiti kršćanski život od 4. stoljeća do danas.

Posjet muzeju i Galeriji u Neumu

NEUM (KIUM) - Mostarski biskup i trebinjski apostolski upravitelj Ratko Perić, na poziv mjesnoga župnika dr. don Ivice Puljića, pohodio je Neum 26. kolovoza u povodu proslave zaštitnice župe Gospe od Zdravlja. Nakon misnoga slavlja biskup je sa svećenicima i narodom pohodio "Muzej i Galeriju Neum" u sklopu crkvenoga prostora, ustanovu koja je utemeljena ugovorom između župe i općine i civilno registrirano ove godine.

U Galeriju ulaze umjetnine koje se nalaze u glavnom prostoru ispod župne crkve danas s oko 150 izložaka, župna dvorana s oko 40 i dno crkve s 18 sakralnih slika te određen broj u drugim prostorijama župnoga dvora.

U muzejskom dijelu ustanove već se nalazi 530 većih i manjih eksponata počevši od fosila i paleolitika

do austrijskoga doba, koje je godinama prikupljalo više osoba. Najvrjednijim se izlošcima drže nalazi iliro-grčkih kaciga, fibula, omega-igala, ukrasa keramike iz 5. stoljeća prije Krista s lokaliteta Vidića Guvno. Od crkvenih izložaka posebna su vrijednost gradačke matice krštenih koje počinju s 1710. godinom te više ciborija i kaleža, među kojima je možda najzanimljiviji mali kalež koji su djeca prošlih godina iskopala iz ruševina "dumine kuće" u Glumini, danas župa hutovska a nekada hrašanjaska, gdje je, kako tradicija kazuje, stanovao svećenik Sunoža. Vjerojatno su tu svećenici slavili svetu Misu u 18. stoljeću, napose otkako je župa Hrasno osnovana 1761. godine. A poznata su i dvojica svećenika Sunožića, don Mijo i bratić mu don Đuro (1685.-1733.), rodom iz Glumine.

DIJECEZANSKI SVEĆENICI TREBINJSKO-MRKANSKE BISKUPIJE PREMINULI PRIJE 1881.GODINE

Napomena: Donosimo podatke i o onim svećenicima koji su djelovali na području Trebinjske biskupije, a bili su rodom iz druge dijeceze (Dubrovnika, Krka). Ostavljamo upitnike ako ne znamo ni približnu godinu rođenja ili smrti pojedinih svećenika, a neke godine pišemo kosim slovima, jer su približne, ali ne posve sigurne. Podatci su preuzeti iz monografije *Da im spomen očuvamo*, Mostar, 2000., i iz drugih izvora.

	Rođen		Premинуo		Rođen		Premинуo
1. Alegretti ili Veseličić ili Medvjedović Petar:	1582.	-	25.12.1629.	28. Matušević Nikola:	6.12.1775.	-	24.12.1834.
2. Ančić Mato:	1705.	-	19. 3. 1775.	29. Milošević Đuro:	?	-	?
3. Andrijašević Nikola:	1762.	-	1842.	30. Milošević Petar, ml.:	1710.	-	1780.
4. Andrijašević Vinko:	?	-	?	31. Milošević Petar, st.:	1690.	-	travanj 1753.
5. Bogdanović Pavao:	1595.	-	1631.	32. Nikolić Ivan:	1732.	-	?
6. Bogojević Mato:	7.3.1728.	-	ožujak 1803.	33. Obradović Marko:	1835.	-	1860.
7. Bošković Ilija:	1652.	-	svibanj 1692.	34. Pažin Jozo:	1719.	-	srpanj 1807.
8. Bošković Nikola:	22. 10. 1703.	-	22. 4. 1736.	35. Putica Jakov:	?	-	?
9. Božić Marko:	1590.	-	1670.	36. Radunović Jure:	1656.	-	?
10. Brnić Josip (Krk)	10. 1. 1818.	-	1886.	37. Radunović Petar:	1634.	-	?
11. Bronzić Petar:	1716.	-	1760.	38. Raguž Luka:	1785.	-	16.3.1829.
12. Bukvić Petar:	1714.	-	1783.	39. Rajić Ilija:	18. stoljeće		
13. Dobrosavić Damjan:	1669.	-	listopad 1743.	40. Rajić Mato:	1732.	-	31.12.1772.
14. Dragobratović Petar:	1658.	-	1703.	41. Rajičević Ivan:	1703.	-	?
15. Grillo Andrija (DU):	1808.	-	6. 3 1840.	42. Rodin Petar:	1669.	-	14.7.1710.
16. Grillo Antun (DU):	9. 4. 1815.	-	16. 5. 1861.	43. Russini Ivan:	24. 3. 1808.	-	8. 11. 1861.
17. Ivanišević Mijo:	1680.	-	19.3.1756.	44. Sentić Jure:	1662.	-	1696.
18. Jadrošić Vlaho (Krk):	21.10.1809.	-	20. 8.1871.	45. Sokolović Jozo:	14.3.1770.	-	3.3.1858.
19. Kiriko Ivan:	1716.	-	1768.	46. Sunozić Đuro:	1685.	-	14. 8. 1733.
20. Jelić Pavao:	?	-	8. 6. 1731.	47. Sunozić Mijo:	?	-	?
21. Kristić Ivan:	20. 4. 1762.	-	23. 1. 1849.	48. Šimunović Luka:	1600.	-	1659.
22. Kuncuo Filip:	23.7.1726.	-	?	49. Škurla-Cvjetković Jozo:	1748.	-	1797.
23. Lazarević Andrija:	1691.	-	20.8.1775.	50. Šumanović Andrija:	1670.	-	1728.
24. Maslač Andrija:	3.3.1775.	-	5.1.1852.	51. Vukas Ilija:	6.1.1823.	-	25.10.1868.
25. Maslač Jozo:	10.4.1835.	-	28.10.1863.	52. Vukić Savo:	1680.	-	1729.
26. Maslač Vidoje:	8.6.1795.	-	16.1.1862.	53. Vuković Matija:	1670.	-	11. 3. 1709.
27. Matušević Grgo:	9. 3. 1755.	-	25.11.1823.	54. Vulićević Stjepan:	1715.	-	?
				55. Zvonić Andrija:	9.11.1711.	-	16. 2. 1799.

